

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการ
ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของ

เกษตรกร จังหวัดราชบุรี

นางอัญชลี นงค์นวล

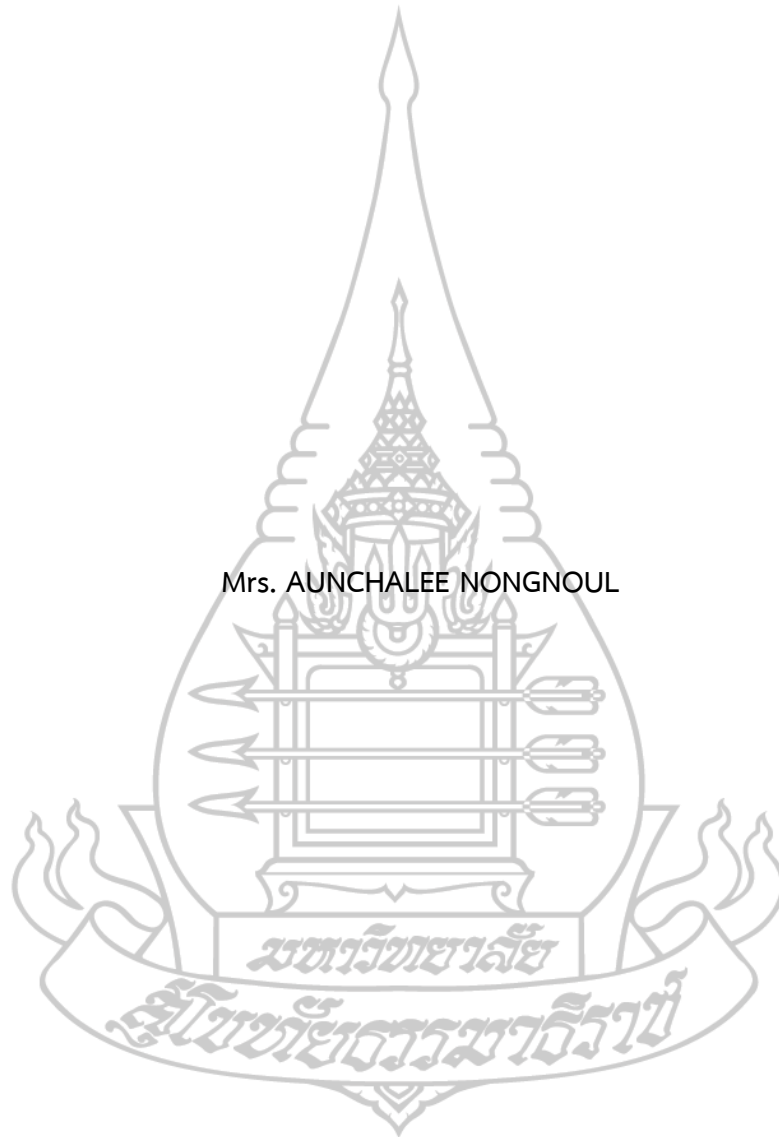
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก

ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Factors Relating to Farmer Satisfaction Towards the Non-budgetary
Fund for Produce Aquatic Fry in Ratchaburi Inland Aquaculture
Research and Development Center Ratchaburi Province

Mrs. AUNCHALEE NONGNOUL

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development

School of Agriculture and Cooperatives

Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร จังหวัดราชบุรี
ชื่อและนามสกุล	นางอัญชลี นงค์นวล
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2567

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.รุจ ศิริสัญลักษณ์)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน)	
.....	กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร)	

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร จังหวัดราชบุรี
ผู้วิจัย นางอัญชลี นงศ์นवल รหัสนักศึกษา 2659001263

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน (2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สิริสาร ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ 2) ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของเกษตรกร 3) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องในด้านความรู้ ด้านการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ที่มีผลกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาแบบสำรวจ ประชากรในการวิจัย คือ เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม 2567 ที่ไม่ทราบจำนวนแน่นอน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของคอกแรน กำหนดสัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการจะสุ่มร้อยละ 20 ความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 94 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 159 ราย ทำการสุ่มตัวอย่างแบบพบโดยบังเอิญ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า 1) เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 44.6 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป และมีประสบการณ์ในเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 9.8 ปี 2) ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ อยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรได้รับความรู้ผ่านสื่อออนไลน์มากกว่าสื่ออื่น ๆ 3) เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ในระดับมากที่สุด โดยพึงพอใจต่อการให้บริการในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมากกว่าด้านอื่นๆ ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำพบว่ามีอยู่ในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านปัจจัยการผลิตมากที่สุด 4) ปัจจัยเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ได้แก่ ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ 5) เกษตรกรมีความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านต้นทุนการเลี้ยง ข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ คือ ควรมีช่องทางติดต่อระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ที่สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย

คำสำคัญ ความพึงพอใจ เงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ การเลี้ยงสัตว์น้ำ

Thesis title: Factors Relating to Farmer Satisfaction Towards the Non-budgetary Fund for Produce Aquatic Fry in Ratchaburi Inland Aquaculture Research and Development Center Ratchaburi Province

Researcher: Mrs. AUNCHALEE NONGNOUL; ID: 2659001263;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Bumpen Keowan, Associate Professor;(2) Dr. Nareerut Seerasarn, Assistant Professor ; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study (1) basic personal, social, and economic conditions of farmers who came to buy aquatic species (2) knowledge and knowledge resources of farmers about aquaculture and the operation of the Non-budgetary Fund for Produce Aquatic Fry (3) satisfaction towards the operation of Non-budgetary fund and needs for extension in aquaculture of farmers (4) factors affecting to the satisfaction of farmers on the operation of the Non-budgetary Fund for Produce Aquatic Fry (5) problems and suggestions of farmers on the operation of the Non-budgetary Fund for Produce Aquatic Fry.

This research was survey research. The population of this research was farmers who bought the aquatic species from the Non-budgetary Fund for Produce Aquatic Fry such as fish, shrimp, and other aquatic animals' production of Ratchaburi Inland Aquaculture Research and Development Center from January to March, 2024 with unknown number. The sample size of 159 people was determined by using Cochran formula. The proportion of the population was determined as the research wanted the random sampling 20%, reliability 94%. The sample size was determined by using accidental sampling method. Data were collected by conducting interview. Statistics applied in the analysis were such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, mean, standard deviation, and multiple regression analysis.

The results of the research revealed that (1) most of the farmers were male with the average age of 44.6 years old. Most of them graduated with bachelor degree or high. The average experience in aquaculture was 9.8 years. (2) Knowledge regarding aquaculture and the non-budgetary fund was at the high level. Farmers received knowledge through online media more than other types of media. (3) Farmers were satisfied with the operation of the non-budgetary fund at the highest level. They were satisfied with the service provided by the officers more than any other aspects. The extension needs for aquaculture revealed that it was at the high level. The most extension on aquaculture that they needed was the production factors. (4) Factors relating to the satisfaction of farmers at statistically significant level were such as the level of knowledge about aquaculture and the level of knowledge received from the knowledge resources about aquaculture and the operation of the non-budgetary fund. (5) Farmers expressed their opinions toward the level of severity of the problems in aquaculture at the moderate level especially on the cost of farming. Suggestion on the operation of the non-budgetary fund was that there should be the communication channel between farmers and officers that is convenient, fast, and easily accessible.

Keywords : Satisfaction, the Non-budgetary Fund for Produce Aquatic Fry, Aquaculture

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์และได้รับคำแนะนำอย่างดียิ่งจากท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.รจ ศิริสัญลักษณ์ ประธานกรรมการสอบ รองศาสตราจารย์บำเพ็ญ เขียวหวาน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาริรัตน์ สีระสาร อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ในการวางแผนงานวิจัย การสร้างเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบเครื่องมือ การติดตามและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด การตรวจแก้ไขข้อบกพร่องในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จเป็นที่เรียบร้อย ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณในความกรุณาของท่านและความกรุณาของเหล่าคณาจารย์ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ทุกท่านเป็นอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบคุณ คุณสุจิตรา วรรณพัฒน์ คุณอ้อมเดือน มีจ้อย คุณสุรังษี ทัพพะรังสี และคุณ วิวิธนนท์ บุญยัง ทีมงานศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี และน้องๆ ทีมงาน สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์ สัตว์น้ำอื่นๆ กรมประมง ที่ให้ความอนุเคราะห์และช่วยเหลือในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณเพื่อนๆ นักศึกษาปริญญาโท ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร รุ่นที่ 25 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้ความช่วยเหลือกันมาโดยตลอด และขอขอบคุณเกษตรกรทุกท่านที่ให้ข้อมูลในการทำวิทยานิพนธ์ใน ครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณครอบครัววงค์นวล และครอบครัวไคว่นกมิตร ที่เป็นกำลังใจที่สำคัญ เป็นผู้สนับสนุนทั้งด้านการศึกษา ด้านการงาน รวมถึงเป็นกำลังใจและเป็นแรงผลักดันในการศึกษาและการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

นางอัญชลี นงค์นวล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ	8
แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ	11
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้และแหล่งความรู้	16
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร	20
งานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ.....	23
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี	26
บริบทและสภาพการเลี้ยงสัตว์น้ำในจังหวัดราชบุรี.....	28
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	38
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	47
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร	47
ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ เกษตรกร	56
ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ และความต้องการ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร.....	66
ตอนที่ 4 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการ ดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ.....	85
ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกร ต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ.....	95
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	101
สรุปการวิจัย	101
อภิปรายผล	108
ข้อเสนอแนะ	114
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก	123
ก แบบสัมภาษณ์.....	124
ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	140
ประวัติผู้วิจัย	142

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 ทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. 2566	31
ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร	48
ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร	49
ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร	52
ตารางที่ 4.4 ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร.....	57
ตารางที่ 4.5 ระดับความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	59
ตารางที่ 4.6 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน	59
ตารางที่ 4.7 ระดับความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน	61
ตารางที่ 4.8 แหล่งความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน	62
ตารางที่ 4.9 สรุปแหล่งการได้รับความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุน หมุนเวียน	66
ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนา การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี.....	67
ตารางที่ 4.11 สรุปความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนา การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี.....	71
ตารางที่ 4.12 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	72
ตารางที่ 4.13 ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	78
ตารางที่ 4.14 ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	84
ตารางที่ 4.15 รูปแบบการส่งเสริมที่มีผลต่อระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริม การเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร.....	84
ตารางที่ 4.16 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	85
ตารางที่ 4.17 ประเด็นปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	90
ตารางที่ 4.18 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ	91
ตารางที่ 4.19 ประเด็นข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ	95
ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์	96

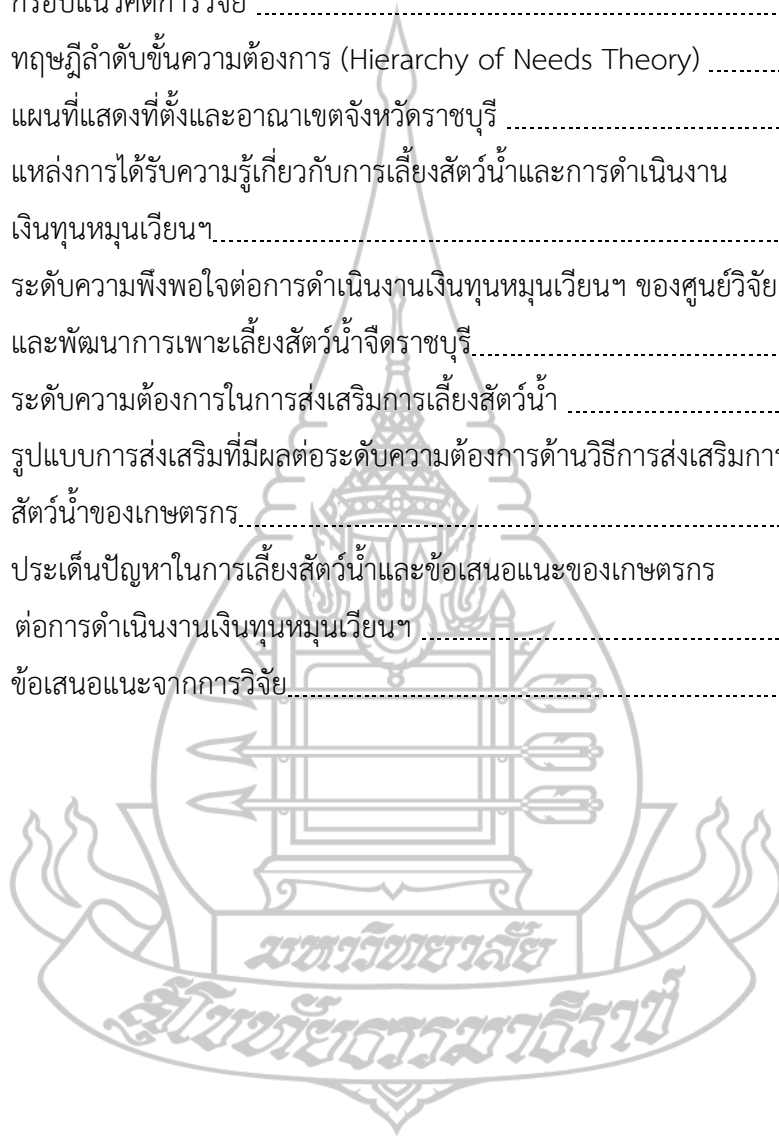
สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.21 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์ 97 การถดถอยเชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix)	97
ตารางที่ 4.22 วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับระดับ 98 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ (Y)	98

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	4
ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory)	14
ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดราชบุรี	28
ภาพที่ 5.1 แหล่งการได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงาน เงินทุนหมุนเวียนฯ.....	103
ภาพที่ 5.2 ระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัย และพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี.....	104
ภาพที่ 5.3 ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำ	105
ภาพที่ 5.4 รูปแบบการส่งเสริมที่มีผลต่อระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง สัตว์น้ำของเกษตรกร.....	106
ภาพที่ 5.5 ประเด็นปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำและข้อเสนอแนะของเกษตรกร ต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ	107
ภาพที่ 5.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย.....	117

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ ในปัจจุบันส่งผลให้ทรัพยากรสัตว์น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติมีปริมาณที่ลดน้อยลง ในขณะที่ความต้องการอาหารเพื่อการบริโภคของมนุษย์เพิ่มขึ้น การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะสัตว์น้ำจืดซึ่งจัดว่าเป็นแหล่งอาหารโปรตีนที่มีราคาถูก และเป็นแหล่งสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับประชาชนทั่วไปในประเทศ ข้อมูลจากกลุ่มสถิติการประมง (2566) พบว่าในปี พ.ศ. 2565 ปริมาณการจับสัตว์น้ำจืดจากแหล่งน้ำธรรมชาติ มีผลผลิต 105,700 ตัน คิดเป็นมูลค่า 7,001.7 ล้านบาท ในขณะที่ผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด 467,000 ตัน คิดเป็นมูลค่า 28,517 ล้านบาท สัตว์น้ำจืดที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลาไน ปลาดุก กุ้งก้ามกราม ปลาตะเพียน และปลาสวาย ซึ่งการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดมีกระจายครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ทำให้เกษตรกรมีการปรับเปลี่ยนวิธีการจำหน่ายผลผลิตผ่านช่องทางออนไลน์ รวมทั้งมีพัฒนาด้านการขนส่งสินค้าที่รวดเร็วขึ้น จึงเป็นแรงจูงใจให้เกษตรกรให้ความสนใจในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น ทั้งสัตว์น้ำเพื่อการบริโภค และสัตว์น้ำสวยงาม ประกอบกับภาครัฐมีแผนพัฒนาและส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งทางด้านศักยภาพการผลิต การตลาดภายในประเทศ รวมถึงการสนับสนุนและสร้างโอกาสการแข่งขันในตลาดต่างประเทศ เพื่อให้การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีความยั่งยืน แต่เนื่องจากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ต้นทุนการผลิต (ลูกพันธุ์ปลา อาหาร ยาและ สารเคมี ค่าสาธารณูปโภค และค่าเชื้อเพลิง) การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าสัตว์น้ำที่ขึ้นลงตามสภาวะตลาด ตลอดจนการแข่งขันของตลาดสินค้าสัตว์น้ำที่มีการนำเข้าจากต่างประเทศ กรมประมงในฐานะที่เป็นหน่วยงานรับผิดชอบด้านการประมงของประเทศจึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ การพัฒนาสายพันธุ์สัตว์น้ำให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป มีความต้านทานต่อโรคและอัตราการรอดที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร รวมถึงการพัฒนาความรู้ และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และถ่ายทอดองค์ความรู้เหล่านั้นให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่อไป

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี เป็นหน่วยงานส่วนกลางของกรมประมง ภายใต้สังกัดของกองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด มีหน้าที่รับผิดชอบการศึกษา

ค้นคว้า ทดสอบ วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำสวยงามและพันธุ์ไม้น้ำจืด ผลิตและขยายพันธุ์สัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำสวยงาม และพันธุ์ไม้น้ำจืดที่ เพื่อเพิ่มผลผลิตและความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำจืดในแหล่งน้ำ ให้บริการทางวิชาการและการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โดยกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด 3 กิจกรรมหลัก ได้แก่

(1) การดำเนินงานโครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาคุณภาพสินค้า ประมงสู่มาตรฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำตามมาตรฐาน เพิ่มขึ้น มีสินค้าสัตว์น้ำที่มีคุณภาพและความปลอดภัยต่อผู้บริโภค

(2) การดำเนินงานโครงการส่งเสริมอาชีพประมง กิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพกระบวนการผลิต มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้มแข็งและเปิดโอกาสให้เกษตรกรเข้าถึงองค์ความรู้สำคัญในการประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

(3) การดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ มีวัตถุประสงค์ เพื่อผลิตและจำหน่ายสัตว์น้ำพันธุ์ดี มีคุณภาพ ให้สอดคล้องกับความต้องการ ของเกษตรกร

โดยลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่เกษตรกรนำมาเลี้ยงนั้น มีแหล่งผลิตที่หลากหลายทั้งฟาร์มเพาะพันธุ์ของเอกชนขนาดใหญ่ ฟาร์มเพาะพันธุ์ของเกษตรกรรายย่อย และที่กรมประมงผลิตและจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำให้แก่เกษตรกรผ่านการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ซึ่งในแต่ละปีพบว่ามีเกษตรกรที่มาซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำจากหน่วยผลิตของงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ทั้ง 88 แห่งทั่วประเทศ จำนวนไม่น้อยกว่าปีละ 200 ล้านบาท (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการบริหารงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และ พันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ, 2565) จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ได้มีการปรับปรุงการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ มาอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านการผลิต ด้านการควบคุมคุณภาพสินค้า ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านกระบวนการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งการปรับปรุงการดำเนินการในด้านต่างๆ ต้องมีการดำเนินการอยู่อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมและเป็นไปตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้นหากสามารถทราบถึงปัจจัยด้านต่างๆ ที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ทั้งในด้านความรู้ ด้านคุณภาพสินค้า ด้านคุณภาพการให้บริการ ด้านกระบวนการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อใช้เป็นข้อมูลนำเสนอต่อคณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนฯ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานให้ดีขึ้น และตรงกับความต้องการของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการให้บริการที่ดีแก่ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ และเพื่อให้เกิดความสำเร็จของงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของ เกษตรกร
- 2.2 เพื่อศึกษาความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของเกษตรกร
- 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร
- 2.4 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร
- 2.5 เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจและความต้องการของเกษตรกร ซึ่งสามารถกำหนดตัวแปรต่าง ๆ ภายใต้กรอบแนวคิด ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

<p>1.สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพศ - อายุ - ระดับการศึกษา - ประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ - วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ - ความถี่ในการซื้อสัตว์น้ำ <p>2. ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ - ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ - ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน <p>3. ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร</p> <p>4. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระดับความรุนแรงของปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร - ระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมของเกษตรกร 		<p style="text-align: center;">ตัวแปรตาม</p> <p style="text-align: center;">ความพึงพอใจของเกษตรกร</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับงานเงินทุนหมุนเวียน 2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ 3. ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ 4. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 5. ด้านคุณภาพการให้บริการ
---	---	--

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน แหล่งที่ได้รับความรู้ ระดับความพึงพอใจและความต้องการการส่งเสริมของเกษตรกร ระดับความรุนแรงของปัญหา และระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ อย่างน้อย 1 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรที่เข้ารับบริการจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

5. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัย ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

5.1 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้ารับบริการ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

5.2 ขอบเขตเชิงเนื้อหา ได้แก่ สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ความพึงพอใจ และความต้องการของเกษตรกร ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรที่เข้ารับบริการจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ในด้านต่างๆ

5.3 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้ทำการวิจัยระหว่างเดือน พฤศจิกายน 2566 ถึง เดือน สิงหาคม 2567 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรที่เข้ารับบริการจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ระหว่างเดือนมกราคม ถึง มีนาคม พ.ศ. 2567

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

ศัพท์เฉพาะที่ใช้ในงานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีการจำกัดความ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

6.1 เกษตรกร หมายถึง ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่เข้ามาใช้บริการจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

6.2 งานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ หมายถึง การดำเนินงานจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำของกรมประมงภายใต้งานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ

6.3 เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ หมายถึง เจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี รวมถึงเจ้าหน้าที่หน่วยงานในสังกัดกรมประมง

6.4 ความพึงพอใจของเกษตรกร หมายถึง ความรู้สึกดี หรือพึงพอใจ ของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่มีต่อการให้บริการของงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ในด้านคุณภาพของสินค้า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ

6.5 ความต้องการของเกษตรกร หมายถึง ประเด็นความต้องการ ของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำต่อการให้บริการของงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ในด้านคุณภาพของสินค้า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ

6.6 ความรู้ที่เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำต่อการเพาะเลี้ยงและอนุบาลสัตว์น้ำ การดำเนินงานจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำของกรมประมง ผ่านงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ในด้านการบริการวิชาการ ด้านลูกพันธุ์สัตว์น้ำ ด้านขั้นตอนการให้บริการ และด้านการชำระเงิน

6.7 แหล่งความรู้ที่เกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และงานเงินทุนหมุนเวียน หมายถึง การได้รับข้อมูล ข่าวสาร ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับพันธุ์สัตว์น้ำและการเลี้ยงสัตว์น้ำของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ เป็นต้น

6.8 ปัญหา หมายถึง ปัญหาของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่มีต่อการดำเนินการ หรือการให้บริการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำในงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านคุณภาพของสินค้า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

6.9 ข้อเสนอแนะ หมายถึง ประเด็นที่ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำต้องการให้งานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ปรับปรุงการให้บริการในด้านคุณภาพของสินค้า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการและขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ เพื่อให้เกิดความพึงพอใจในการมารับบริการมากขึ้น

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ข้อมูลจากการวิจัยจะนำไปใช้ในการพัฒนาการให้บริการแก่ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ให้ได้รับการบริการ การอำนวยความสะดวกเพิ่มมากขึ้น และทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ เพิ่มขึ้น

7.2 เจ้าหน้าที่ สามารถนำผลการวิจัยไปปรับใช้ในการดำเนินการปรับปรุงการดำเนินงาน เงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของหน่วยงานเพื่อให้สอดคล้อง กับความต้องการของผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ ทำให้การส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในพื้นที่มีโอกาสประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

7.3 หน่วยงาน สามารถนำข้อมูลจากผลงานวิจัยเพื่อนำไปเป็นข้อเสนอเพื่อการพัฒนา หรือกำหนดแนวทางให้การดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำ อื่น ๆ ตรงกับความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ของเกษตรกร จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ ศึกษาค้นคว้าจาก วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องงานวิจัย เอกสารวิชาการ บทความวารสาร อินเทอร์เน็ต และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียดตามหัวข้อต่าง ๆ โดยลำดับต่อไปนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความต้องการ
3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้และแหล่งความรู้
4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร
5. งานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ
6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี
7. บริบทและสภาพการเลี้ยงปลาในจังหวัดราชบุรี
8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ ประกอบด้วย ความหมายของความพึงพอใจ ประเภทความพึงพอใจ และการวัดความพึงพอใจ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า พึงพอใจ หมายถึง รัก ชอบใจ และพึงใจ หมายถึง พอใจ ชอบใจ

ดิเรก ฤกษ์ห่วย (2528) ความพึงพอใจ หมายถึง ทัศนคติทางบวกหรือความรู้สึกที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นความรู้สึกที่ดีของบุคคลต่องานที่ทำที่ ความสุขของบุคคลที่เกิด จากการปฏิบัติงานและได้รับผลเป็นที่พึงพอใจ ทำให้เกิดความกระตือรือร้น มีความสุข ความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ มีความผูกพันกับหน่วยงาน มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงานที่ทำ

สิ่งเหล่านี้จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน ส่งผลต่อถึงความก้าวหน้าและความสำเร็จขององค์กรอีกด้วย

พิศกดิ์ กุสุโมทย์ (2543, น. 26) กล่าวว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกและ เจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อปัจจัยหรือองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อม ผลประโยชน์ ฯลฯ ซึ่งถ้าองค์ประกอบ เหล่านี้สนองความต้องการของบุคคลได้อย่างเหมาะสมจะมีผลทำให้เกิดความพึงพอใจ

อุทัย พรรณสุดใจ (2545, น.7) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกรัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือมีเจตคติที่ดีของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ความพอใจจะเกิดเมื่อได้รับตอบสนองความต้องการ ทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ ความพึงพอใจเป็นเรื่องเกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกและทัศนคติของบุคคลอื่น เนื่องมาจากสิ่งเร้าและสิ่งจูงใจ โดยอาจเป็นไปได้ในเชิงประเมินค่าว่าความรู้สึกหรือทัศนคติต่อสิ่งเหล่านั้น เป็นไปในทางลบหรือบวก

รุ่งทิพย์ นิลพัท (2561, น.38) ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เกิดจากพื้นฐานการรับรู้ ค่านิยมหรือประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ความพอใจจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต่อเมื่อ สิ่งที่บุคคลได้รับนั้นเป็นสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลได้ตรงกับจุดประสงค์ ตรงความต้องการ ตรงความคาดหวัง หรือเกินกว่าความคาดหวังที่ตั้งไว้ หากมองในมุมของการบริการ ความพึงพอใจจะเกิดขึ้นเมื่อผู้รับบริการได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว ตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างเพียงพอ รวมถึงการเดินทางไปยังแหล่งบริการที่มีความ สะดวก สถานที่ให้บริการมีความสะอาด รู้สึกได้ถึงความปลอดภัย จนผู้รับบริการเกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่ได้รับในการบริการนั้นทำให้เกิดความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่ต้องเสียไป

พิณญาดา เกรียงยศ (2564) อ้างตาม ณิชฐาพร เขียววาริสัจจะ (2565, น.39) กล่าวว่า ความพึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวก ที่เกิดขึ้นจากการที่ผู้บริโภคได้รับการตอบสนองตามความต้องการ โดยเป็นการเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังของผู้บริโภคกับสิ่งที่ต้องการได้รับ ซึ่งความพึงพอใจของผู้บริโภคสามารถสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการให้บริการของผู้ให้บริการได้ ดังนั้นจึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดีเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โสภิตา รัตนสมโชค (2558) ที่ได้กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นความรู้สึกทางบวกที่เกิดจากการที่ผู้บริโภค ได้รับการตอบสนองความต้องการตามที่คาดหวังหรือสูงกว่าที่คาดหวังไว้

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกดี รู้สึกชอบ มีทัศนคติในทางบวก หรือได้รับการตอบสนองที่ตรงต่อความต้องการในการเข้ามาใช้บริการซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

1.2 ประเภทของความพึงพอใจ

Zeithemal and Bitner, 2003 อ้างตาม อมรา อินทรวงศ์; 2557, น. 14 ระบุว่า ความพึงพอใจของลูกค้าประกอบด้วยปัจจัย 5 ประการ คือ คุณภาพการบริการ คุณภาพสินค้า ราคา ปัจจัยตามสถานการณ์ เช่น สภาพดินฟ้า อากาศและปัจจัยส่วนบุคคล เช่น อารมณ์ ปัจจัยเหล่านี้มีผลสำคัญอย่างยิ่งต่อการรับรู้ของผู้บริโภคถึงสิ่งที่ตนได้รับจริงจากองค์กรและจะกลายเป็นตัวเปรียบเทียบความคาดหวัง ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้คือระดับความพึงพอใจในที่สุด

อเดย์ และแอนเดอร์เซน (Aday and Andersen, 1978 อ้างตาม พวงทอง วันมุงค ; 2564, น.21-22) กล่าวว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของผู้มาใช้บริการและ ความรู้สึกที่ผู้ใช้บริการได้รับจากบริการเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยประเมินระบบบริการว่าได้มีการเข้าถึง ผู้ใช้บริการ โดยแบ่งความพึงพอใจ 6 ประเภท ดังนี้

1.2.1 ความพึงพอใจต่อความสะดวกที่ได้รับจากบริการ ซึ่งสามารถแยกได้ ดังนี้

- 1) การใช้เวลารอคอยในสถานที่บริการ
- 2) การได้รับการดูแลเมื่อมีความต้องการ
- 3) ความสะดวกสบายที่ได้รับในสถานบริการ

1.2.2 ความพึงพอใจต่อการประสานงานของการบริการ ซึ่งสามารถแยกได้ ดังนี้

- 1) การได้รับบริการทุกประเภทในสถานที่หนึ่ง คือ ผู้ใช้บริการสามารถขอรับบริการตามความต้องการของผู้ใช้บริการ (Getting all needs met at one place)
- 2) ผู้ให้บริการให้ความสนใจผู้ใช้บริการได้มีการติดตามผลงาน

1.2.3 ความพึงพอใจต่อข้อมูลที่ได้รับจากบริการ (Information)

1.2.4 ความพึงพอใจต่ออรรถาศัย ความสนใจของผู้ให้บริการ ได้แก่ การแสดงอรรถาศัย ท่าทางที่ดี เป็นกันเองของผู้ให้บริการ และความสนใจ ห่วงใยต่อผู้ใช้บริการ

1.2.5 ความพึงพอใจต่อคุณภาพของบริการ ได้แก่ คุณภาพของการบริการต่อผู้ใช้บริการ

1.2.6 ความพึงพอใจต่อค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นของผู้ใช้บริการ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาในทั้ง 6 มิติของความพึงพอใจที่เกษตรกรผู้มารับบริการมีต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

1.3 การวัดความพึงพอใจ

ภณิดา ชัยปัญญา (2541, น. 11) กล่าวว่าไว้ว่า การวัดความพึงพอใจนั้น สามารถทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้

1.3.1 การใช้แบบสอบถาม โดยผู้ออกแบบสอบถาม ต้องการทราบความคิดเห็นซึ่งสามารถกระทำได้ในลักษณะกำหนดคำตอบให้เลือก หรือตอบคำถามอิสระ คำถามดังกล่าวอาจถามความพอใจในด้านต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ตอบทุกคนมาเป็นแบบแผนเดียวกัน มักใช้ในกรณีที่ต้องการข้อมูลกลุ่มตัวอย่างมาก ๆ วิธีนี้นับเป็นวิธีที่นิยมใช้กันมากที่สุดในการวัดทัศนคติ รูปแบบของแบบสอบถามจะใช้มาตราวัดทัศนคติ ซึ่งที่นิยมใช้ในปัจจุบันวิธีหนึ่ง คือ มาตราส่วนแบบลิเคิร์ต ประกอบด้วยข้อความที่แสดงถึงทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งเร้าอย่างใดอย่างหนึ่งที่มีคำตอบที่ แสดงถึงระดับความรู้สึก 5 คำตอบ เช่น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

1.3.2 การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ผู้วิจัยจะต้องออกไปสอบถามโดยการพูดคุย โดยมี การเตรียมแผนงานล่วงหน้า เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

1.3.3 การสังเกต เป็นวิธีวัดความพึงพอใจ โดยการสังเกตพฤติกรรมของบุคคล เป้าหมายไม่ว่าจะแสดงออกจากการพูดจา กริยา ท่าทาง วิธีนี้ต้องอาศัยการกระทำอย่างจริงจัง และสังเกตอย่างมีระเบียบแบบแผน วิธีนี้เป็นวิธีการศึกษาที่เก่าแก่ และยังเป็นที่ยอมรับใช้อย่างแพร่หลายจนถึงปัจจุบัน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการวัดความพึงพอใจ ที่เป็นการแสดงความรู้สึกต่อการให้บริการของงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี โดยการใช้แบบสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้ามาใช้บริการซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำ

2. แนวคิดและทฤษฎีความต้องการ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีความต้องการ ประกอบด้วย ความหมายของ ความต้องการ และทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความต้องการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ความหมายของความต้องการ

ความต้องการ มีความหมายตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึง ความอยากได้ และเมื่อเกิดความรู้สึกดังกล่าวจะทำให้ร่างกายเกิดการขาดความสมดุล และแสวงหาเพื่อตอบสนองความต้องการนั้น ๆ เมื่อร่างกายได้รับตอบสนองแล้ว ร่างกายมนุษย์ก็กลับสู่สภาวะสมดุลอีกครั้งหนึ่ง และเกิดความต้องการใหม่ ๆ เกิดขึ้นมาทดแทน

กรองแก้ว อยู่สุข (2535, น. 14) กล่าวว่า ความต้องการของคนเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ยกที่จะกำหนดลงไปตายตัว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ สถานภาพ ฯลฯ ซึ่งมีได้ของที่ รวมถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลง

ตลอดเวลาด้วย ความต้องการของคนและความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนอง ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ หรือคาดคะเน สิ่งที่จะจูงใจคน จำเป็นต้องรู้ถึงความต้องการของคน การที่อยากรู้ว่าคนต้องการสิ่งใด แล้ว ถามเจ้าตัวโดยตรง ไม่อ้อมค้อมเป็นวิธีการที่ถูกต้อง แต่ไม่ดีที่สุด เพราะมีสาเหตุหลาย ประการที่ทำให้ใช้วิธีนี้ไม่ได้ผล เพราะคนเรานับว่ามีจำนวนมากที่รู้สึกว่าเป็นการยากที่จะพูดถึงความต้องการ ของตนเองให้คนอื่นฟัง ดังนั้น การที่จะรู้ถึงความต้องการของคนจะต้องอาศัยการสังเกต ด้วย แต่ต้องหลีกเลี่ยงการใช้ความต้องการ ของตัวเราเป็นเกณฑ์ ว่าคนอื่นมีความต้องการเหมือนเรา ส่วนความต้องการที่ไม่ได้รับการตอบสนองนั้น คนเราทั้งส่วนตัวและด้านการทำงาน จะไม่ได้รับ การตอบสนอง ความต้องการทุกอย่างจนเป็นที่พอใจเสมอไป ซึ่งเป็นเหตุจากอุปสรรคต่าง ๆ เช่น สภาพแวดล้อม ได้แก่ เหตุการณ์ต่าง ๆ สภาพเศรษฐกิจ สังคม อุบัติภัยธรรมชาติ ความไม่เสมอภาค กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับ หรืออุปสรรคอันเกิดจากตัวเอง เช่น ความบกพร่องของบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงาน

วิรัช คุงคะจันทร์ และวิลาวรรณ ปิตธวัชชัย (2541, น. 36) ให้ความหมายว่า ความต้องการ หมายถึง สภาวะที่บุคคลยังขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และมุ่งให้ได้มาซึ่งสิ่งนั้น สภาวะที่บุคคลยัง ขาดสิ่งใด สิ่งหนึ่งก็คือ ช่องว่างอันเกิดขึ้นจากสิ่งที่มีอยู่กับสิ่งที่บุคคลปรารถนา ถ้าหากบุคคลไม่ได้มาซึ่งสิ่งที่ ตนปรารถนานี้แล้ว ก็จะทำให้บุคคลอยู่ในสภาวะที่ต้องพยายามขวนขวายให้ได้มาซึ่งสิ่ง นั้น อยู่เรื่อย ๆ และความปรารถนาของบุคคลในสิ่งต่างๆ มักจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะแวดล้อม

ประยูร อุดมเสียง (2541, น. 51) ได้ให้ความหมายของคำว่า Need ว่า หมายถึง ความแตกต่าง (Disparity) หรือช่องว่าง (Gap) ระหว่างสถานการณ์ที่พึงปรารถนา (Desired Situation) กับ สถานการณ์ปัจจุบัน (Present Situation)

อำพล จินดาวงศ์ (2558, น. 9) กล่าวว่า ความต้องการ หมายถึง การที่บุคคลขาด หรือสูญเสียความสมดุลทางร่างกายหรือทางจิตใจ จากนั้นพยายามแสวงหาให้ได้มาซึ่งสิ่งที่ขาด เหล่านั้น และความต้องการจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม

สรุปได้ว่า ความต้องการ คือ พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกถึงการขาดหรือสูญเสียสภาพ สมดุลทางกายหรือจิตใจ และพยายามแสวงหา สิ่งที่ขาดเหล่านั้นมาเพื่อให้ตนเองพอใจ และความต้องการ ของมนุษย์จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพแวดล้อม ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการ ศึกษาความต้องการของเกษตรกรในด้านความรู้ แหล่งที่ได้รับความรู้ คุณภาพของสินค้า และการ ให้บริการ ซึ่งจะส่งผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์ปลาจากงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

2.2 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความต้องการ

นักจิตวิทยาได้ศึกษาและให้ความหมายเกี่ยวกับความต้องการ ดังนี้

2.2.1 ทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory) เดิมในปี

ค.ศ. 1948 อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) (อ้างถึงใน คาลอส บุญสุภา, 2559) นักจิตวิทยา แห่งมหาวิทยาลัยแบรนส์ ได้เสนอทฤษฎีลำดับชั้นความต้องการ สามารถแบ่งได้ 8 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความต้องการทางร่างกาย (Physiological Needs) เป็นความต้องการ ลำดับต่ำสุด และเป็นพื้นฐานของชีวิต เป็นแรงผลักดันทางชีวภาพ เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย หากพนักงานมีรายได้จากการปฏิบัติงานเพียงพอ ก็จะสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยมีอาหารและที่พัก อาศัย เขาจะมีกำลังที่จะทำงานต่อไป และการมีสภาพแวดล้อมการทำงานที่เหมาะสม เช่น ความสะอาด ความสว่าง การระบายอากาศที่ดี การบริการสุขภาพ เป็นการสนองความต้องการในลำดับ

ขั้นที่ 2 ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เป็นความต้องการที่จะเกิดขึ้น หลังจากที่ต้องการทางร่างกายได้รับการตอบสนองอย่างไม่ขาดแคลนแล้ว หมายถึง ความต้องการ สภาพแวดล้อม ที่ปลอดภัยอันตรายทั้งทางกายและจิตใจ ความมั่นคงในงาน ในชีวิตและสุขภาพ การสนองความต้องการนี้ต่อพนักงานทำได้หลายอย่าง เช่น การประกันชีวิตและสุขภาพ กฎระเบียบ ข้อบังคับที่ยุติธรรม การให้มีสภาพแรงงานความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

ขั้นที่ 3 ความต้องการทางสังคม (Belonging and Love Needs) เมื่อ มีความปลอดภัย ในชีวิตและมั่นคงในการทำงานแล้ว คนเราจะต้องการความรัก มิตรภาพ ความใกล้ชิด ผูกพัน ต้องการเพื่อน การมีโอกาสเข้าสมาคม สังสรรค์กับผู้อื่น ได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกในกลุ่มใด กลุ่มหนึ่งหรือหลายกลุ่ม

ขั้นที่ 4 ความต้องการเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs) เมื่อความต้องการทางสังคม ได้รับการตอบสนองแล้ว คนเราจะต้องการสร้างสถานภาพของตัวเองให้สูงเด่น มีความภูมิใจและสร้างการนับถือตนเองขึ้นชมในความสำเร็จของงานที่ทำ ความรู้สึกมั่นใจในตัวเองและเกียรติยศ ความต้องการเหล่านี้ ได้แก่ ยศ ตำแหน่ง ระดับเงินเดือนที่สูง งานที่ท้าทาย ได้รับการยกย่องจากผู้อื่น มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงาน โอกาสแห่งความก้าวหน้าในงานอาชีพ เป็นต้น

ขั้นที่ 5 ความต้องการเกี่ยวกับความรู้ (Cognitive needs) ซึ่งความต้องการตามธรรมชาติ ของมนุษย์ที่เกิดความสนใจ อยากรู้ อยากเห็น เกิดการเรียนรู้ สืบค้น ค้นพบ เพื่อให้เข้าใจสิ่งรอบตัว เรื่องราวต่าง ๆ

ขั้นที่ 6 ความต้องการด้านสุนทรียศาสตร์ (Aesthetic needs) มาสโลว์ เชื่อว่า มนุษย์ ต้องการสิ่งสวยงามหรือสิ่งใหม่ ๆ ที่สวยงาม และน่าพึงพอใจเพื่อดำเนินการต่อไปสู่การเติมเต็ม ความสมบูรณ์ ในชีวิต เช่น ฟื้นฟูตนเองเมื่ออยู่ท่ามกลางความงามของธรรมชาติและในขณะที่ซึมซับ

และสังเกตสภาพแวดล้อม อย่างระมัดระวัง ความต้องการนี้เป็นความต้องการในระดับที่สูงขึ้นไปสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่สวยงาม และนำไปสู่ความรู้สึกที่สวยงามของความใกล้ชิดกับธรรมชาติ

ขั้นที่ 7 ความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต (Self-actualization Needs) เป็นความต้องการระดับสูงสุด คือ ต้องการจะเติมเต็มศักยภาพของตนเอง ต้องการความสำเร็จ ในสิ่งที่ปรารถนาสูงสุดของตัวเอง ความเจริญก้าวหน้า การพัฒนาทักษะความสามารถให้ถึงขีดสุดยอด มีความเป็นอิสระในการตัดสินใจและการคิดสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ การก้าวสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้นในอาชีพ และการทำงาน เป็นต้น

ขั้นที่ 8 ความต้องการการอยู่เหนือตนเอง (Transcendence needs) มาสโลว์ได้แบ่ง ส่วนบนของรูปสามเหลี่ยมในเวลาต่อมาเพื่อเพิ่มการอยู่เหนือตนเองซึ่งบางครั้งเรียกว่า ความต้องการทางจิตวิญญาณ ความต้องการทางวิญญาณแตกต่างจากความต้องการอื่นๆ เล็กน้อย สามารถเข้าถึงได้จากหลายระดับ ความต้องการนี้เมื่อบรรลุผลจะนำไปสู่ความรู้สึกชือสัตย์และนำสิ่งต่าง ๆ ไปสู่อีกระดับหนึ่ง

ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of Needs Theory)

ที่มา: คาลอส บุนสุภา (2559)

มาสโลว์ แบ่งความต้องการเหล่านี้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

- 1) ความต้องการที่เกิดจากความขาดแคลน (Deficiency Needs) เป็น ความต้องการระดับต่ำ ได้แก่ ความต้องการทางกาย และความต้องการความปลอดภัย
- 2) ความต้องการก้าวหน้าและพัฒนาตนเอง (Growth Needs) ได้แก่ ความต้องการทางสังคม เกียรติยศชื่อเสียง และความต้องการเติมความสมบูรณ์ให้ชีวิต ซึ่งจัดเป็น ความต้องการระดับสูง

มาสโลว์ อธิบายว่า ความต้องการระดับต่ำจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายนอกตัวบุคคล ส่วนความต้องการระดับสูงจะได้รับการสนองตอบจากปัจจัยภายในตัวบุคคลเอง ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ความต้องการที่รับการตอบสนองอย่างดีแล้วจะไม่สามารถเป็นเงื่อนไขจูงใจบุคคลได้อีกต่อไป

2.2.2 ทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ (Learned Needs Theory) เดวิด ซี แมคเคลลี

แลนด์ (David C. McClelland) เป็นผู้เสนอทฤษฎีความต้องการจากการเรียนรู้ขึ้น โดยสรุปว่าคนเราเรียนรู้ความต้องการจากสังคมที่เกี่ยวข้อง ความต้องการจึงถูกก่อตัวและพัฒนา มาตลอดช่วงชีวิตของแต่ละคน และเรียนรู้ว่าในทางสังคมแล้ว เรามีความต้องการที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) เป็นความต้องการที่จะทำงาน ได้ดีขึ้น มีประสิทธิภาพมากขึ้น มีมาตรฐานสูงขึ้นในชีวิต ผู้มีความต้องการความสำเร็จสูงจะมีลักษณะ พฤติกรรม ดังนี้

- (1) มีเป้าหมายในการทำงานสูงชัดเจนและท้าทายความสามารถ
- (2) มุ่งที่ความสำเร็จของงานมากกว่ารางวัล หรือผลตอบแทนเป็นเงิน ทอง
- (3) รับผิดชอบงานส่วนตัวมากกว่าการมีส่วนร่วมกับผู้อื่น

2) ความต้องการอำนาจ (Need for Power) เป็นความต้องการที่จะมีส่วนควบคุมสร้าง อิทธิพล หรือรับผิดชอบในกิจกรรมของผู้อื่น ผู้มีความต้องการอำนาจจะมีลักษณะ พฤติกรรม ดังนี้

- (1) แสวงหาโอกาสในการควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น
- (2) ชอบการแข่งขันในสถานการณ์ที่มีโอกาสให้ตนเองครอบงำคนอื่น
- (3) สนุกสนานในการเชิญหน้าหรือโต้แย้งต่อผู้อื่น ความต้องการอำนาจมี

สองลักษณะ คือ อำนาจบุคคล และอำนาจสถาบัน อำนาจบุคคลมุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าองค์กร แต่อำนาจสถาบัน มุ่งเพื่อประโยชน์ส่วนรวมโดยทำงานร่วมกับคนอื่น

3) ความต้องการความผูกพัน (Need for Affiliation) เป็นความต้องการที่จะรักษามิตรภาพ และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้อย่างใกล้ชิด ผู้มีความต้องการความผูกพัน มีลักษณะ ดังนี้

- (1) พยายามสร้างและรักษาสัมพันธภาพและมิตรภาพให้ยั่งยืน
- (2) อยากให้บุคคลอื่นชื่นชอบตัวเอง
- (3) สนุกสนานกับงานเลี้ยงกิจกรรมทางสังคมและการพบปะสังสรรค์ แสวงหา

การมี ส่วนร่วม ด้วยการร่วมกิจกรรมกับกลุ่ม หรือองค์กรต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ความต้องการเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดแรงจูงใจให้แสวงหาสิ่งต่างๆ เพื่อจะสนอง ความ ต้องการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง และเมื่อความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้วจะทำให้ความ ต้องการก็เกิดตามมา เพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนเองต้องการอย่างแท้จริง

3. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้และแหล่งความรู้

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้และแหล่งความรู้ ประกอบด้วย ความหมายของความรู้ การวัดความรู้ ความหมายของแหล่งความรู้ ความสำคัญและประโยชน์ของ แหล่งความรู้ และแหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ความหมายของความรู้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554) ให้ความหมายว่า น. สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ เช่น ความรู้เรื่องประวัติศาสตร์, สิ่งที่ได้รับมาจากการได้ยิน ได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ เช่น ความรู้เรื่อง สุขภาพ ความรู้เรื่องนิทานพื้นบ้าน

ภรณ์ ต่างวิวัฒน์ (2554 อ้างถึงใน เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ 2556, น. 12-7) ได้ อธิบายความหมายของความรู้ว่า “ความรู้” เป็นสารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด การขัดเกลา เปรียบเทียบ เลือกลงใช้ เชื่อมโยง และบูรณาการกับความรู้และประสบการณ์เดิม ผสมกับความรู้อื่น เกิดการประสม ระหว่างสถานการณ์ ค่านิยม ความรู้ในบริบท และความรู้แจ้งจนเกิดเป็นความเข้าใจ เชื่อถือได้ และพัฒนา ไปสู่ระดับที่สูงขึ้น หรือนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา ซึ่งความรู้เหล่านี้เมื่อนำไปใช้จะไม่หมดหรือสึกหรอแต่จะยิ่งงอกเงย หรืองอกงามยิ่งขึ้น

พิมภรณ์ วันมาละ (2558,น.8) สรุปความหมายของความรู้ได้ว่า ความรู้เป็น พฤติกรรมที่แสดงออกมาถึงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความหมาย กฎเกณฑ์ สถานที่ สิ่งของ และบุคคลที่ ได้มาจากการศึกษาสังเกต ประสบการณ์ โดยที่มนุษย์ได้รับและเก็บสะสมไว้สำหรับนำไปใช้ประโยชน์

สรุปได้ว่า ความรู้ หมายถึง สิ่งที่มนุษย์ได้มาจากการศึกษา ค้นคว้า การลงมือปฏิบัติ และการฝึกทักษะ รวมถึงมาจากการสั่งสมประสบการณ์เพื่อนำไปใช้ประโยชน์

3.2 การวัดความรู้

ครอนบาค (อ้างถึงใน พิมภรณ์ วันมาละ 2558,น.8-9) กล่าวว่า การวัดความรู้ เป็นการวัดสภาพสมองด้านการระลึกออกมาของความจำ ซึ่งเป็นการวัดเกี่ยวกับเรื่องราวที่เคยมีประสบการณ์หรือที่เคยรู้เห็นและทำมาก่อนหน้านั้นและการวัดความรู้ ความจำ สามารถสร้างคำถามวัดสมรรถภาพด้านนี้ได้หลายลักษณะด้วยกัน ลักษณะของคำถามแตกต่างกันออกไปตามชนิดของความรู้ ความจำ แต่ก็จะมีลักษณะร่วมกันอยู่อย่างหนึ่ง คือ เป็นคำถามที่ให้ระลึกถึงประสบการณ์ที่ผ่านมา ที่จำได้ ไม่ว่าจะอยู่ในรูปของคำศัพท์ นิยาม ทฤษฎีต่าง ๆ ระเบียบแบบแผน และหลักการ เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดก็เหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณสมบัติซึ่งแตกต่างกันออกไป ในที่นี้จะกล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมกันมาก คือ แบบทดสอบ (Test) ซึ่งแบ่งตามเกณฑ์ลักษณะการตอบ สามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

- 1) แบบทดสอบการปฏิบัติ (Performance Test) เป็นการทดสอบความ ดระหนัก ลงมือทำจริง เช่น การแสดงละคร การช่างฝีมือ การพิมพ์ดีด
 - 2) แบบทดสอบเขียนตอบ (Paper-pencil Test) เป็นการทดสอบที่ใช้ ทั่วไปซึ่งใช้ กระดาษและดินสอเป็นอุปกรณ์ช่วยตอบ ผู้ตอบต้องเขียนตอบทั้งหมดมีอยู่ 4 แบบ คือ แบบถูกผิด แบบเติมคำ แบบจับคู่ และแบบเลือกตอบ
 - 3) แบบทดสอบปากเปล่า (Oral Test) เป็นการทดสอบที่ให้ผู้ตอบพูดแทน การเขียน มักจะเน้นการพูดคุยระหว่างผู้ถามกับผู้ตอบ เช่น การสอบสัมภาษณ์
- สรุปได้ว่า การวัดความรู้สามารถทำได้หลากหลายวิธีซึ่งมีเหมาะสมกับการวัด ความรู้ตามคุณสมบัติซึ่งแตกต่างกันออกไป ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการวัดความรู้ด้วยวิธีการทดสอบ เขียนตอบแบบถูกผิด

3.3 ความหมายของแหล่งความรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป., น. 52 อ้างใน ชนิดท์ ศรีวิเศษ 2558, น. 27) ได้ให้ความหมายของแหล่งเรียนรู้ไว้ว่า แหล่งเรียนรู้ หมายถึง ถิ่นที่อยู่บริเวณ ศูนย์รวม บ่อเกิด แห่งหรือที่ที่มีสาระเนื้อหาเป็นข้อมูล ความรู้ หรือเรียกว่า องค์ความรู้ ที่ปรากฏอยู่รอบตัวของมนุษย์ เพื่อได้รับ ข้อมูลความรู้จากประสาทสัมผัสต่าง ๆ ทั้งหู ตา จมูก ลิ้น กาย และใจ แล้วเกิดความรู้ความเข้าใจ และรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้

สรุปได้ว่า แหล่งความรู้ แหล่งข้อมูล ข่าวสาร สารสนเทศ และประสบการณ์ที่ สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้ที่ต้องการแสวงหาความรู้ ได้เรียนรู้เรื่องที่สนใจ จนเกิดความรู้ ความเข้าใจ ใน การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนฯ มี ความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ ความรู้เกี่ยวกับระเบียบการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ รวมถึงได้รับ ความรู้ดังกล่าวจากสื่อ หรือจากแหล่งความรู้ใดบ้าง

3.4 ความสำคัญและประโยชน์ของแหล่งความรู้

กระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป., น.52-53 อ้างใน ชนัตต์ ศรีวิเศษ 2558, น. 27) กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของ แหล่งเรียนรู้ไว้ดังนี้

- 1) เป็นแหล่งที่มีสาระเนื้อหาที่เป็นข้อมูลความรู้ใหม่มนุษย์เกิดโลกทัศน์ที่ กว้างไกลกว่าเดิม ช่วยให้เกิดความสนใจในเรื่องสำคัญ ช่วยยกระดับความทะเยอทะยานของผู้ศึกษา จากการนำเสนอ สาระความรู้หรือภาพในอุดมคติ หรือเสนอผลสำเร็จและความก้าวหน้าของงาน หรือ ชิ้นงาน หรือเทคโนโลยี หรือบุคคลต่าง ๆ ของแหล่งเรียนรู้
- 2) เป็นสื่อการเรียนรู้สมัยใหม่ที่ให้ทั้งสาระความรู้ก่อให้เกิดทักษะ และช่วย ให้เกิดการเรียนรู้ ได้เร็วมากยิ่งขึ้น
- 3) เป็นแหล่งช่วยเสริมการเรียนรู้ของการศึกษาประเภทต่าง ๆ ทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 4) เป็นแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่มนุษย์สามารถที่จะมีปฏิสัมพันธ์ในการ หาความรู้ต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตลอดเวลาโดยไม่จำกัด เพศ วัย ระดับความรู้ความสามารถ
- 5) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ในการหาความรู้จาก แหล่งกำเนิด หรือแหล่งต้นตอของความรู้ เช่น จากโบราณสถาน โบราณวัตถุ พันธุ์ไม้พันธุ์สัตว์ สภาพ ชีวิตความเป็นอยู่ตามธรรมชาติของสัตว์ เป็นต้น
- 6) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดประสบการณ์ตรงหรือลงมือปฏิบัติได้จริง เช่น การประดิษฐ์เครื่องใช้ต่าง ๆ การซ่อมแซมเครื่องยนต์ เป็นต้น ช่วย กระตุ้นให้เกิดความสนใจความใฝ่รู้
- 7) เป็นแหล่งที่มนุษย์สามารถที่จะเข้าไปปฏิสัมพันธ์ให้เกิดความรู้เกี่ยวกับ วิทยาการใหม่ ๆ ที่ได้รับการคิดค้นขึ้น และยังไม่มีการจริงให้เห็น เช่น การดูภาพยนตร์ วิทยทัศน์หรือ สื่ออื่น ๆ ในเรื่อง การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ ขึ้นมาใหม่
- 8) เป็นแหล่งส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในท้องถิ่นกับผู้เข้าศึกษา ในการทำกิจกรรม ร่วมกัน ช่วยสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นส่วนหนึ่งของการมีส่วนร่วม เกิดความ ตระหนักรู้ และเห็นคุณค่า ของแหล่งเรียนรู้
- 9) เป็นสิ่งที่ช่วยเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ค่านิยมให้เกิดการยอมรับสิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ เกิดจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์กับผู้เรียน
- 10) เป็นการประหยัดเงินของผู้เรียนในการใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3.5 แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสาร

สุปรีดี สุวรรณบุรณ์ (ม.ป.ป.) (อ้างถึงใน ชนัตท์ ศรีวิเศษ 2558,น.28-31) กล่าวว่า แหล่งความรู้ที่เกษตรกรได้รับข้อมูลข่าวสารนั้น ได้มีการจำแนกประเภทของการสื่อสารที่เกษตรกรได้รับข่าวสารไว้หลายประเภท โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาตามจุดประสงค์ของการศึกษาหรือวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอ แบ่งได้ 5 แบบ ดังนี้

1) จำนวนผู้ทำการสื่อสาร มี 5 ประเภท

(1) การสื่อสารภายในตัวบุคคล เช่น การพูดกับตัวเอง การคิดคำนึง เรื่องต่าง ๆ การร้องเพลงฟังเอง การคิดถึงงานที่จะทำ เป็นต้น

(2) การสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การพูดคุยระหว่างบุคคล 2 คนขึ้นไป การพูดคุย การเขียนจดหมาย การโทรศัพท์ การประชุมกลุ่มย่อย เป็นต้น

(3) การสื่อสารกลุ่มใหญ่ เช่น การอภิปรายในหอประชุม การปราศรัย ในงานสังคม การกล่าวปาฐกถาในหอประชุม การบรรยายทางวิชาการ เป็นต้น

(4) การสื่อสารในองค์กร เช่น การสื่อสารในบริษัท การสื่อสารใน หน่วยงานราชการ การสื่อสารในโรงงาน การสื่อสารของธนาคาร เป็นต้น

(5) การสื่อสารมวลชน การสื่อสารที่ผ่านสื่อเหล่านี้ คือ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

2) การเห็นหน้ากัน

(1) การสื่อสารแบบเผชิญหน้า เช่น การสนทนาต่อหน้ากัน การประชุมสัมมนา การสัมภาษณ์เฉพาะหน้า การเรียนการสอนในชั้นเรียน เป็นต้น

(2) การสื่อสารแบบไม่เผชิญหน้า เอกสารการสื่อสารที่ผ่านสื่อมวลชน ทุกชนิด เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ รวมทั้งการสื่อสารที่ผ่านสื่อมวลชนทุกชนิด เช่น จดหมาย โทรศัพท์ เป็นต้น

3) ความสามารถในการโต้ตอบ

(1) การสื่อสารทางเดียว การสื่อสารที่ผ่านสื่อมวลชนทุกชนิด เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วีดิทัศน์ โทรเลข โทรสาร ภาพยนตร์ เป็นต้น

(2) การสื่อสารสองทาง เช่น การสื่อสารระหว่างบุคคล การสื่อสารในกลุ่ม การสนทนา เป็นต้น

4) ความแตกต่างระหว่างผู้รับสารและผู้ส่งสาร

(1) การสื่อสารระหว่างเชื้อชาติ เช่น ชาวไทยสื่อสารกับคนต่างประเทศ ต่างภาค

(2) การสื่อสารระหว่างวัฒนธรรม เช่น การสื่อสารระหว่างคนไทย

(3) การสื่อสารระหว่างประเทศ เช่น การเจรจาติดต่อสัมพันธ์ทางการทูต การเจรจาในฐานะตัวแทน รัฐบาล เป็นต้น

5) การใช้ภาษา

(1) การสื่อสารเชิงวจนภาษา เช่น การพูด การบรรยาย การเขียนจดหมาย บทความ เป็นต้น

(2) การสื่อสารเชิงอวจนภาษา เช่น การสื่อสารโดยไม่ใช้ถ้อยคำ อักษรภาษา กาลภาษา เทศภาษา สัมผัสภาษา เนตรภาษา วัตถุภาษา และปริภาษา เป็นต้น สรุปได้ว่า เกษตรกรสามารถเข้าถึง แหล่งความรู้หรือข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สื่อบุคคล สื่อกลุ่ม กิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์

สรุปได้ว่า การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาระดับความรู้ของเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียน ในด้านความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ ความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมความรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ ความรู้เกี่ยวกับระเบียบและขั้นตอนการให้บริการของงานเงินทุนหมุนเวียนฯ รวมถึงต้องการทราบระดับการได้รับความรู้จากแหล่งต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

4. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร

จากการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร วิธีการส่งเสริมการเกษตร และหลักการส่งเสริมการเกษตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ความหมายของการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ (2556, น.4-12) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่าเป็นกระบวนการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรจากการนำเทคโนโลยีที่เหมาะสมผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อมุ่งพัฒนาผลผลิตที่เหมาะสมกับการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ก่อให้เกิดการพัฒนารายได้ เศรษฐกิจ ทำให้ชีวิตครอบครัวเกษตรกรอยู่พอดี กินพอดี และมีความสุขอันเป็นผลต่อการพัฒนาชนบท ให้มีความมั่นคงและมั่งคั่งที่สุด

ดิเรก ฤกษ์หรราย (2527, น.10-15) ได้ให้ความหมายของการส่งเสริมการเกษตรว่าการส่งเสริมการเกษตรเป็นกระบวนการในการให้การศึกษานอกโรงเรียน โดยผู้เรียนต้องเรียนรู้ด้วยตนเองและปฏิบัติด้วยตนเอง รวมไปถึงบริการที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาให้เกษตรกรมีความเป็นอยู่ที่ดี ตั้งอยู่บนพื้นฐานการพัฒนาบุคคลในชนบท

ทำนอง สิงคาลวนิช (2525, น.148-149) กล่าวไว้ว่า “ การส่งเสริมการเกษตรเป็นกิจกรรมเสริมหรือการแพร่ขยายความรู้ทางการเกษตรในระบบการศึกษาลักษณะหนึ่ง ที่นำมาจากสถาบันการศึกษาสู่บุคคลเป้าหมายหรือผู้ที่ได้รับการส่งเสริม ในที่นี้ ได้แก่ ผู้ประกอบการเกษตรซึ่งอยู่นอกสถาบันการศึกษา จึงจัดเป็นการศึกษานอกโรงเรียน (Out of school education) หรือการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-formal education)”

วัลลภ พรหมทอง (2541, น.15) ได้สรุปความหมายของการส่งเสริมการเกษตรไว้ว่า “การส่งเสริมการเกษตร หมายถึง กระบวนการศึกษานอกระบบโรงเรียน รวมทั้งการให้บริการด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตทางการเกษตรแก่เกษตรกรและครอบครัว โดยให้บุคคลเป้าหมายเหล่านี้เรียนรู้การปฏิบัติด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ผลผลิตและมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้สภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น”

สรุปได้ว่า การส่งเสริมการเกษตร เป็นการนำความรู้และวิทยาการสมัยใหม่จากการศึกษาและวิจัยของนักวิชาการมาถ่ายทอดให้แก่เกษตรกร โดยมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรคอยให้คำแนะนำ เพื่อให้เกษตรกรเกิดความรู้ ความคิด และเกิดการยอมรับ นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกับภูมิปัญญาของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสร้างรายได้ให้ครอบครัว และชุมชน ซึ่งจะทำให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

4.2 วิธีการส่งเสริมการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์ (2556, น.4-38 ถึง 4-47) กล่าวถึงวิธีการส่งเสริมการเกษตรไว้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร เป็นกระบวนการนำความรู้วิชาการและเทคโนโลยีไปสู่เกษตรกร มีวิธีการส่งเสริม 5 วิธี ได้แก่

- 1) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์ แบบ รายบุคคล หรือ แบบบุคคลต่อบุคคล โดยกลุ่มบุคคลและแบบมวลชน
- 2) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงวัตถุประสงค์หรือตัวสารเป็นเกณฑ์ โดยการเลือกส่งเสริม เพียงเรื่องเดียว การเลือกเรื่องส่งเสริมหลาย ๆ เรื่อง และการเลือกเรื่องทั้งหมด เกี่ยวกับฟาร์มและบ้านเรือน
- 3) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงเจ้าหน้าที่หรือผู้ส่งสารเป็นเกณฑ์ โดย การใช้ผู้นำ การเปลี่ยนแปลงที่มีความรู้แบบกว้าง การใช้ทีมนักวิชาการ การใช้เจ้าหน้าที่จากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงานและการใช้เจ้าหน้าที่เป็นสื่อมวลชน
- 4) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงตามช่องทางหรือสื่อที่ใช้ในงานส่งเสริมการเกษตร โดยการใช้สื่อคำพูด สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพ สื่อเสียง และสื่อกิจกรรม
- 5) วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงชุมชนเป็นเกณฑ์ แบบในชุมชนชนบท และแบบในชุมชนเมือง

วัลลภ พรหมทอง (2541, น.28-31) ได้กล่าวไว้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตรโดยอิงบุคคลหรือผู้รับสารเป็นเกณฑ์นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แบบ คือ

1) วิธีการส่งเสริมแบบบุคคลต่อบุคคล (Individual method) เป็นการ ส่งเสริมโดยการ ให้เกษตรกรหรือบุคคลผู้รับการถ่ายทอดความรู้ได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ ได้แก่ การ เยี่ยมไร่นา และบ้านของเกษตรกร (Farmer and home visit) เกษตรกรผู้รับการส่งเสริมมา ติดต่อกับที่ สำนักงาน (Office calls) การติดต่อทางโทรศัพท์ (Telephone calls) การติดต่อกันทาง จดหมาย ส่วนตัว (Personal letter) และการติดต่ออย่างไม่เป็นทางการ (Informal contact)

2) วิธีการส่งเสริมโดยกลุ่มบุคคล (Group method) การส่งเสริมแก่กลุ่ม บุคคลจะ ให้ผลดี ในการเปลี่ยนแปลงการเรียนรู้ของผู้รับการส่งเสริมจากขั้นสนใจ (Interest) ไปสู่การ ทดลอง ทำดู (Trial) และหากเป็นที่พอใจของกลุ่มแล้วสมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่มก็อาจก้าวไกลไปถึงขั้น ยอมรับ (Adoption) เลยก็ได้ การส่งเสริมแบบกลุ่มที่นิยมใช้มาก ได้แก่ การประชุมกลุ่ม (Group meeting) การฝึกอบรม (Training) การสาธิต (Demonstration) และการศึกษาดูงานนอกสถานที่ (Field trip of study tour)

3) การส่งเสริมแบบมวลชน (Mass method) การส่งเสริมแบบมวลชนโดย สื่อสารมวลชน (Mass media) จะช่วยในการส่งเสริมเผยแพร่นวัตกรรม (Innovations) ให้ประชาชน ได้ทราบว่าได้มีสิ่งนั้น ๆ สื่อสารมวลชนที่นำมาใช้ได้ดีในการส่งเสริม ได้แก่ เอกสารเผยแพร่ โปสเตอร์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ สไลด์และฟิล์ม สตรีป และการจัดนิทรรศการ สรุปได้ว่า วิธีการส่งเสริมการเกษตร สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบขึ้นอยู่กับ องค์ประกอบ แวดล้อมต่าง ๆ ทั้งนี้การเลือกวิธีการส่งเสริมแบบใดควรพิจารณาให้เหมาะสมของแต่ละ พื้นที่และ ความต้องการของผู้รับการส่งเสริมด้วย จึงจะทำให้การส่งเสริมเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

4.3 หลักการส่งเสริมการเกษตร

หลักการส่งเสริมการเกษตร Mosher (อ้างถึงใน กู้เกียรติ สร้อยทอง (2552, น.49)) ได้แนะนำหลักการทำงานส่งเสริมการเกษตรให้ได้ผลไว้ สามารถนำมาทำงานการส่งเสริมการ ผลิตข้าว และพัฒนาชาวนา ดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์หลักของงานส่งเสริมการเกษตรก็คือ การช่วยเหลือให้ครอบครัว เกษตรกร ได้รับความรู้และทักษะใหม่ ๆ ที่ตรงกับความเป็นอยู่ของครอบครัวให้ดีขึ้น
- 2) งานส่งเสริมการเกษตรควรเริ่มกิจกรรมที่ครอบครัวชาวชนบท
- 3) ในการทำงานส่งเสริมการเกษตร ต้องถือว่าเกษตรกรทุกคนเป็นผู้มีเหตุผล
- 4) แนวคิดหรือวิธีปฏิบัติใหม่ๆ ที่ส่งเสริมต้องมีความถูกต้องทางวิชาการก่อให้เกิด ผลกำไร และเป็นที่ต้องการยอมรับของสังคม

5) ควรส่งเสริมแนะนำหรือสาธิตวิธีการเกษตรแผนใหม่ ในเวลาซึ่ง เหมาะสมที่จะนำไป ปฏิบัติทันฤดูกาล

6) วิธีการเกษตรแผนใหม่ที่จะนำไปส่งเสริมและแนะนำเกษตรกร ต้องทำเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ที่ละเรื่องทีละอย่างเพื่อสร้างความเข้าใจต่อเนื่อง

7) การส่งเสริมการเกษตรที่ได้ผลดี คือการใช้วิธีหลายๆ อย่างหรือแบบผสมผสานจากภารกิจต่าง ๆ

8) การติดต่อนัดหมายพบปะกับเกษตรกร ควรเป็นช่วงเวลาที่เกษตรกรว่าง

9) กิจกรรมการส่งเสริมการเกษตรจะมีผลกระทบต่อ การเพิ่มผลผลิตได้อย่างชัดเจน เฉพาะในท้องถิ่นที่สามารถส่งเสริมให้เกษตรกรใช้เทคโนโลยีที่มีอยู่เพื่อเพิ่มผลผลิตได้มีความสะดวกที่จะหา ปัจจัยการผลิต และมีตลาดรองรับผลผลิตได้อย่างพอเพียง

10) การส่งเสริมเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรจะเป็นไปได้สูงสุด ในท้องถิ่น ที่มีสินเชื่อ เพื่อการเกษตรสะดวกมีงานทดสอบในท้องถิ่นและมีถนนจากฟาร์มไปสู่ตลาดอยู่พร้อม

11) จุดเน้นในกิจกรรมของการส่งเสริมการเกษตร ควรจะแปรผันไปตาม ความแตกต่าง ของแต่ละภูมิภาคและขึ้นอยู่กับความจำเป็นรีบด่วนที่จะเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในท้องถิ่นแต่ละแห่ง

สรุปได้ว่า หลักการส่งเสริมการเกษตร คือ การช่วยเหลือให้ครอบครัวเกษตรกร ได้รับความรู้ และทักษะใหม่ ๆ ครอบครัวกินดีอยู่ดี สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และสามารถประสาน การทำงานร่วมกัน ด้วยวิธีที่เหมาะสม

5. งานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ

กรมประมงได้ดำเนินการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 โดยใช้เงินทุนหมุนเวียนตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ว่าด้วยเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้งและพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ

5.1 วัตถุประสงค์ของงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ

สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการบริหารงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ (2565, น. 3-5) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ คือ เพื่อตอบสนองความต้องการให้แก่เกษตรกรเป็นหลักที่สำคัญ มิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งหวังผลกำไรเหมือนภาคเอกชน ประกอบกับกิจการการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำจำเป็นต้องใช้ผู้มี

ความรู้และความชำนาญจึงจะประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ในระหว่างที่ภาคเอกชนยังไม่มี ความเข้มแข็ง กรมประมงจึงเป็นผู้ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำให้เกษตรกรนำไปเลี้ยงเพื่อยังชีพและสร้างรายได้ต่อไป ทั้งนี้เพื่อ สร้างความเข้มแข็งของภาคการประมงโดยเฉพาะการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเอาไว้ได้ตลอดไป โดยมี หน่วยงาน 5 กองหลัก ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานที่ผลิตพันธุ์สัตว์น้ำได้แก่ กองวิจัยและพัฒนาการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด กองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ชายฝั่ง กองวิจัยและพัฒนาประมงทะเล และกองวิจัยและพัฒนาพันธุ์กรรมสัตว์น้ำ โดยมีวัตถุประสงค์ ของงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ดังนี้

- 1) เพื่อผลิตและจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำที่ดี มีคุณภาพตามมาตรฐาน
- 2) เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพงานเงินทุน หมุนเวียนฯ
- 3) เพื่อพัฒนาระบบบริหารทรัพยากรบุคคลให้มีประสิทธิผลในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ ในงานเงินทุนหมุนเวียนฯ
- 4) เพื่อนำผลงานวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำงาน เงินทุนหมุนเวียนฯ

5.2 ขั้นตอนการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำ

งานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้งและพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ มีขั้นตอน การดำเนินการในการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำ ในทุกหน่วยงานในรูปแบบเดียวกัน ดังนี้

- 1) กรณีรับจองทางโทรศัพท์ สามารถติดต่อไปยังศูนย์ฯ ที่มีการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ เกษตรกรสามารถโทรสอบถามเจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำต้องให้ข้อมูลชนิดสัตว์น้ำ ราคาจำหน่าย ช่วงเวลาที่พร้อมจำหน่ายและรับจอง ตามลำดับคิวจากนั้นลงบันทึกวันที่ ชนิดสัตว์น้ำที่เกษตรกรมี ความประสงค์จองลงในสมุดคุมการจองพันธุ์สัตว์น้ำ

- 2) เกษตรกรมีความประสงค์จอง และขอซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ (กรณีติดต่อที่หน่วยงาน) เจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำต้องให้ข้อมูลชนิดสัตว์น้ำ ราคาจำหน่ายรวมถึงรายละเอียดอื่นๆ ดังนี้

- กรณีที่มีพันธุ์สัตว์น้ำในบ่ออนุบาล แต่เกษตรกรไม่ได้ติดต่อจองพันธุ์สัตว์น้ำไว้ หากจำนวนความต้องการไม่มาก เจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำสามารถแบ่งจำหน่ายให้แก่เกษตรกร รายนั้น ๆ ได้

- กรณีที่เกษตรกรไม่ได้ติดต่อจองลูกพันธุ์สัตว์น้ำไว้ และมีความต้องการลูก พันธุ์สัตว์น้ำจำนวนมาก เจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำจะรับจอง และลงบันทึกการจองในสมุดคุมการ จองลูกพันธุ์สัตว์น้ำ

- 3) หากขนาดพันธุ์สัตว์น้ำพร้อมที่จะจำหน่าย ประมาณ 1 สัปดาห์ เจ้าหน้าที่ดูแล การให้อาหารต้องแจ้งเจ้าหน้าที่จำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ เพื่อเตรียมบ่อซีเมนต์ในการพักและรวบรวม

ลูกพันธุ์สัตว์น้ำ จากนั้นเจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายเกษตรกร วันที่พร้อมจะรับพันธุ์สัตว์น้ำ (กรณีหากไม่สามารถติดต่อเกษตรกรได้ จะทำการบันทึกหลักฐานการติดต่อในสมุดคุมการจ่องพันธุ์สัตว์น้ำ และโทรนัดหมายเกษตรกรลำดับคิวต่อไป)

4) เมื่อเกษตรกรตกลงซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ เจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำจะกรอกข้อมูลการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำในเอกสารการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำ โดยต้องกรอกข้อมูลการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำ เช่น รายละเอียดผู้ซื้อ ขนาดพันธุ์สัตว์น้ำ จำนวน ราคา และลงลายมือชื่อผู้ซื้อและผู้จำหน่าย

5) การชำระเงินค่าพันธุ์สัตว์น้ำ เกษตรกรสามารถติดต่อชำระเงินผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์และขอรับใบเสร็จรับเงินจากเจ้าหน้าที่ที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำ

6) การตรวจสอบคุณภาพ นับจำนวนก่อนบรรจุพันธุ์สัตว์น้ำ

6.1 สุ่มตรวจคุณภาพสัตว์น้ำก่อนจำหน่ายให้แก่เกษตรกร หากมีพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพไม่ดีหรือไม่พร้อมที่จะให้เกษตรกรนำไปจำหน่ายจะคัดออก เนื่องจากมีเกณฑ์เรื่องคุณภาพของสัตว์น้ำที่จะจำหน่ายเป็นมาตรฐานบังคับ

6.2 เจ้าหน้าที่บรรจุพันธุ์สัตว์น้ำ จะทำการสุ่มนับจำนวนพันธุ์สัตว์น้ำในภาชนะตวง ก่อนการบรรจุพันธุ์สัตว์น้ำทุกครั้ง ทั้งนี้ เพื่อความแม่นยำและได้จำนวนพันธุ์ครบถ้วนตามที่เกษตรกรต้องการ โดยจะบรรจุพันธุ์สัตว์น้ำในถุงพลาสติกขนาดโดยประมาณ 20 x 30 เซนติเมตร จำนวนพันธุ์สัตว์น้ำที่บรรจุในถุงขนาดดังกล่าว เจ้าหน้าที่บรรจุพันธุ์สัตว์น้ำจะพิจารณาตามขนาดความยาวของพันธุ์ และระยะทางที่เกษตรกรจะลำเลียง

6.3 เจ้าหน้าที่บรรจุพันธุ์สัตว์น้ำ ทำการสุ่มนับจำนวนพันธุ์สัตว์น้ำในถุงที่บรรจุพันธุ์สัตว์น้ำกรณีเกษตรกรมีความต้องการซื้อเกิน 50 ถุง จะทำการสุ่มนับจำนวน 3 ถุง และหากเกษตรกรมีความต้องการซื้อน้อยกว่า 50 ถุง จะสุ่มนับจำนวนพันธุ์สัตว์น้ำในถุงที่บรรจุพันธุ์สัตว์น้ำจำนวน 1 - 2 ถุง

6.4 ลงบันทึกการสุ่มนับจำนวนลูกพันธุ์สัตว์น้ำในสมุดคุมการบรรจุพันธุ์สัตว์น้ำ โดยเจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำทุกครั้ง

7) การติดต่อรับพันธุ์สัตว์น้ำพร้อมแสดงใบเสร็จรับเงิน เกษตรกรนำใบเสร็จรับเงินเพื่อติดต่อขอรับพันธุ์สัตว์น้ำ โดยเจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำจะตรวจสอบเอกสารใบเสร็จรับเงินกับเอกสารการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำที่นำไปเกษตรกรไปออกใบเสร็จรับเงินกับเจ้าหน้าที่การเงิน โดยระหว่างรอรับพันธุ์สัตว์น้ำ เจ้าหน้าที่จำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำจะสอบถามความพึงพอใจกับเกษตรกร โดยกรอกรายละเอียดในแบบสำรวจความพึงพอใจทุกครั้ง

8) การออกใบกำกับกำกับการจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ (FMD) เจ้าหน้าที่ออกหนังสือกำกับการจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำ ในกรณีที่เกษตรกรแสดงความจำนงต้องการหนังสือกำกับฯ ณ วันนั้น แต่หากเกษตรกรไม่ประสงค์หนังสือกำกับการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำ ณ วันที่จำหน่าย เจ้าหน้าที่ฯ จะออก

หนังสือกำกับฯ ในระบบก่อน และหากเกษตรกรต้องการรับหนังสือกำกับฯ ทางศูนย์ฯ จะจัดส่งเอกสารทางไปรษณีย์ต่อไป

6. ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาประวัติความเป็นมา ภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบ และการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โดยของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีรายละเอียดดังนี้

6.1 ประวัติความเป็นมา

จากการที่กรมประมงมีนโยบายที่จะเพิ่มกำลังการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำจืด และอาหารประเภทสัตว์น้ำให้มีเพียงพอและแพร่กระจายไปทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ โดยเฉพาะพื้นที่ภาคกลางของประเทศไทย ซึ่งมีศักยภาพในการผลิตอาหารประเภทสัตว์น้ำได้เป็นอย่างดี กรมประมงจึงให้มีการสำรวจพื้นที่ก่อสร้างสถานีประมงน้ำจืดจังหวัดราชบุรี โดยได้คัดเลือกพื้นที่บริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง ซึ่งเป็นที่ราชพัสดุ ตั้งอยู่บริเวณบ้านหนองโรงเลื้อย หมู่ที่ 2 ถนนสายน้ำพุ-ชฎป่าหวาย ตำบลน้ำพุ อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี อยู่ในเขตติดต่อระหว่างอำเภอเมือง อำเภอจอมบึง และอำเภอปากท่อ อยู่ห่างจากศาลากลางจังหวัดราชบุรีประมาณ 25 กิโลเมตร เริ่มก่อสร้างเมื่อปี 2537 โดยขอใช้พื้นที่ราชพัสดุจากกรมชลประทานบริเวณโครงการอ่างเก็บน้ำห้วยสำนักไม้เต็ง จำนวน 229-1-94 ไร่ โดยใช้งบประมาณในการก่อสร้างทั้งสิ้น 22,500,000 บาท และได้ดำเนินก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อเดือนมีนาคม 2540

6.2 ภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบ

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีภารกิจหน้าที่และความรับผิดชอบดังนี้ ศึกษา ค้นคว้า ทดสอบ วิจัย และพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำสวยงาม และพันธุ์ไม้น้ำจืดเพื่อทดสอบและถ่ายทอดเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่เกษตรกรตามสภาพพื้นที่รับผิดชอบโดยเกษตรกรมีส่วนร่วมวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำสวยงาม และพันธุ์ไม้น้ำจืดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจและพันธุ์สัตว์น้ำหายากหรือใกล้สูญพันธุ์ของแต่ละท้องถิ่น เพื่อพัฒนาให้เป็นสัตว์น้ำเศรษฐกิจ ผลิตและขยายพันธุ์สัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำสวยงาม และพันธุ์ไม้น้ำจืดที่ได้รับการปรับปรุงพันธุ์กรรม พันธุ์สัตว์น้ำจืดที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ ผลิต และปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำจืด และพันธุ์ไม้น้ำจืดโดยเน้นชนิดพันธุ์ที่เหมาะสมกับแหล่งน้ำปิดหรือแหล่งน้ำของชุมชน เพื่อเพิ่มผลผลิตและความอุดมสมบูรณ์ของสัตว์น้ำจืดในแหล่งน้ำ ให้บริการทางวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำสวยงาม และพันธุ์ไม้น้ำจืด และให้การสนับสนุนทางวิชาการกับหน่วยงาน

ส่วนภูมิภาคในเรื่องการกำกับ ดูแลด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และพันธุ์ไม้น้ำจืด ควบคุม ตรวจสอบ และออกไปรับรองมาตรฐานฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และมาตรฐานการผลิตสัตว์น้ำสวยงาม ในพื้นที่ที่รับผิดชอบ เฝ้าระวังและป้องกันการเกิดโรคระบาดในสัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำสวยงาม ทั้งจากการเพาะเลี้ยงและจากธรรมชาติ กำกับ ควบคุม ดูแล การดำเนินการของเกษตรกรที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ควบคุมให้ปฏิบัติได้ตามที่กฎหมายกำหนด ปฏิบัติงาน ร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมายดำเนินการ เกี่ยวกับสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ให้บริการ ตรวจวิเคราะห์คุณภาพดิน น้ำ สัตว์น้ำ โรคสัตว์น้ำ และปัจจัยการผลิต

6.3 การดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด

พื้นที่จังหวัดราชบุรี กาญจนบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี เป็นพื้นที่ซึ่งมีความอุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรน้ำ เนื่องจากมีแหล่งน้ำจืดขนาดใหญ่ มีแม่น้ำหลักและแม่น้ำสาขาหลายสาย ประกอบกับมีระบบชลประทานที่ครอบคลุมพื้นที่ค่อนข้างมาก ทำให้เกษตรกรให้ความสนใจในการประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำค่อนข้างมาก ทั้งสัตว์น้ำเพื่อการบริโภค และสัตว์น้ำสวยงาม ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี จึงได้มีการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด โดยในปี 2567 มีจำนวน 4 โครงการ ได้แก่

- 1) โครงการระบบส่งเสริมเกษตรกรแบบแปลงใหญ่
- 2) โครงการยกระดับคุณภาพมาตรฐานสินค้าเกษตร กิจกรรมพัฒนาคุณภาพสินค้าประมงสู่มาตรฐาน
- 3) โครงการส่งเสริมอาชีพประมง กิจกรรมพัฒนาศักยภาพเกษตรกรสู่ Smart Farmer และ Young Smart Farmer
- 4) งานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ

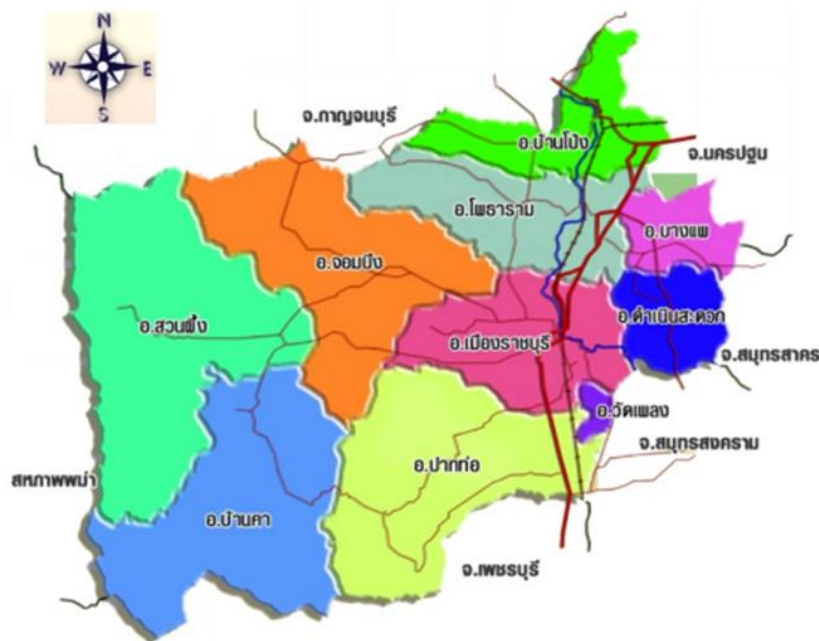
สรุปได้ว่า ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีเป็นหน่วยงานของ กรมประมง ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการศึกษา วิจัย ด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด สัตว์น้ำสวยงามและพรรณไม้น้ำ โดยมุ่งเน้นการส่งเสริมอาชีพให้เกษตรกร การพัฒนาศักยภาพในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ การส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานการผลิตสินค้าสัตว์น้ำเพื่อสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนในการประกอบอาชีพทางด้านประมง

7. บริบทและสภาพการเลี้ยงสัตว์น้ำในจังหวัดราชบุรี

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาบริบทและสภาพการเลี้ยงปลาในจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของจังหวัดราชบุรี และข้อมูลด้านการประมงของจังหวัดราชบุรี โดยมีรายละเอียดดังนี้

7.1 ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคกลางด้านทิศตะวันตกห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 100 กิโลเมตร มีพื้นที่ 3,247 ล้านไร่ หรือ 5,196 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 11.27 ของเนื้อที่ภาคตะวันตก 8 จังหวัด มีแม่น้ำแม่กลองเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่านจังหวัดราชบุรีในเขตพื้นที่อำเภอบ้านโป่ง โทธาราม และอำเภอเมืองราชบุรีเป็นระยะทาง 67 กิโลเมตร

ภาพที่ 2.2 แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตจังหวัดราชบุรี

ที่มา: สำนักงานจังหวัดราชบุรี (2562)

ลักษณะภูมิประเทศ

สภาพภูมิประเทศแบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ คือ

(1) พื้นที่ภูเขาสูง ได้แก่ บริเวณเขตแดนด้านทิศตะวันตกติดกับสาธารณรัฐแห่ง สหภาพเมียนมาร์และเขตแดนด้านทิศใต้ติดกับจังหวัดเพชรบุรีมีสภาพเป็นเทือกเขาสูงอุดมด้วยป่าดิบป่าเบญจพรรณ ป่าเต็งรัง และป่าไผ่ ความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางตั้งแต่ 200 เมตรถึง 1,100 เมตร สภาพเนื้อดิน ค่อนข้างเป็นดินทราย มีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ มีปฏิกิริยาเป็นกรด ดินอุ้มน้ำได้น้อย อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคาและด้านทิศตะวันตกของอำเภอปากท่อ

(2) พื้นที่ราบสูง ได้แก่ บริเวณถัดจากเทือกเขามาทางด้านทิศตะวันออกจนถึง ตอนกลางของพื้นที่จังหวัดมีลักษณะเป็นที่ราบสูงและเป็นลอนลาด มีแม่น้ำภาชีและลำห้วยสาขาเป็นสายน้ำหลัก สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย มีการชะล้างพังทลายของหน้าดินค่อนข้างสูง สภาพเหมาะกับการปลูกพืชไร่ และไม้ผล อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอสวนผึ้ง อำเภอบ้านคา อำเภอจอมบึง และด้านทิศตะวันตกของอำเภอปากท่อ เมืองราชบุรี โพธารามและอำเภอบ้านโป่ง

(3) พื้นที่ราบลุ่ม ได้แก่ บริเวณสองฝั่งแม่น้ำแม่กลองและด้านทิศตะวันออกของ จังหวัดมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างดีมีระบบชลประทานแม่กลองที่เป็นระบบชลประทานขนาดใหญ่สภาพดินเป็นดินร่วนและดินร่วนปนเหนียว เหมาะแก่การปลูกข้าวและพืชผัก อยู่ในเขตอำเภอจอมบึง ปากท่อ เมืองราชบุรี บางแพ โพธาราม และอำเภอบ้านโป่ง

(4) พื้นที่ราบลุ่มต่ำ ได้แก่ บริเวณทิศตะวันออกของจังหวัด บริเวณตอนปลายของ แม่น้ำแม่กลองที่เชื่อมต่อกับจังหวัดสมุทรสงครามเป็นที่ราบลุ่ม มีลำคลองและคูน้ำที่เชื่อมต่อกับแม่น้ำแม่กลองอยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 1- 2 เมตร สภาพดินค่อนข้างเป็นเนื้อดินเหนียว ระบายน้ำเลว มีความอุดม สมบูรณ์ตามธรรมชาติปานกลางถึงสูง ใช้ทำนาและยก่องเพื่อปลูกพืชสวนและพืชผัก อยู่ในเขตอำเภอวัดเพลง และอำเภอดำเนินสะดวก

ทั้งนี้จากลักษณะภูมิประเทศพบว่าจังหวัดราชบุรีเป็นจังหวัดที่มีพื้นที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงสัตว์น้ำ

ลักษณะภูมิอากาศ

จังหวัดราชบุรีตั้งอยู่ในเขตที่ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้สามารถ แบ่งออกตามฤดูกาลได้ 3 ฤดู ดังนี้

(1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคมช่วงนี้ได้รับอิทธิพลจากลมตะวันออกและลมฝ่ายใต้พัดผ่านทำให้มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป อาจมีพายุฤดูร้อนเกิดขึ้นในช่วงเดือน มีนาคมถึงเดือนเมษายน (สถิติอุณหภูมิสูงที่สุดวัดได้ 41.5 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 12 เมษายน 2559)

(2) ฤดูฝน แบ่งออกเป็น 2 ช่วงได้แก่ ช่วงแรก ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคมช่วงนี้ได้รับอิทธิพล จากมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดเอาความชื้นจากมหาสมุทรอินเดียและทะเลอันดามัน แต่เนื่องจากมีเทือกเขาตะนาวศรีกั้นอยู่จึงทำให้พื้นที่ติดเทือกเขาได้รับปริมาณฝนไม่มากนัก ส่วนใหญ่จะถูกพัดเลยไปตกแถบลุ่มน้ำแม่กลองและด้านตะวันออกของจังหวัด ช่วงที่สอง ประมาณเดือนกันยายนถึงกลางเดือนพฤศจิกายน ช่วงนี้ได้รับอิทธิพลจากร่องมรสุมที่เลื่อนลงมาจากทางภาคเหนือมาปะทะแนวเทือกเขาตะนาวศรีทำให้มีฝนตกชุกและตกหนักแถบ อำเภอสวนผึ้ง บ้านคา จอมบึง และอำเภอโพธาราม ทำให้เกิดอุทกภัยและน้ำป่าไหลหลากจากเทือกเขาเป็นประจำทุกปี ปริมาณฝนมากที่สุดต่อเดือน วัดได้ 441.5 มิลลิเมตร เมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ.2548 ปริมาณฝนมากที่สุดต่อปี วัดได้ 1,513.1 มิลลิเมตร เมื่อปี พ.ศ.2539 ปริมาณฝนน้อยที่สุดต่อปี วัดได้ 902.7 มิลลิเมตร เมื่อปี พ.ศ.2536

(3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่กลางเดือนพฤศจิกายนถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ มีอากาศ หนาวเย็นเนื่องจากได้รับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือที่พัดนำเอาความหนาวเย็นและแห้งมาปกคลุม ทำให้พื้นที่ตามเชิงเขา หุบเขา แถบอำเภอสวนผึ้ง บ้านคา จอมบึง และอำเภอปากท่อ มีอากาศหนาวถึงหนาวจัดทุกปี (สถิติอุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 9.8 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2542)

ทั้งนี้ จากลักษณะภูมิอากาศ พบว่าจังหวัดราชบุรีมีความเหมาะสมของสภาพอากาศในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

ข้อมูลด้านการเกษตรของจังหวัดราชบุรี

จากข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จังหวัดราชบุรี (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ, 2567) พบว่า จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ทั้งหมด 3,247,789 ไร่ เป็นพื้นที่เกษตรกรรม (ปี 2562) จำนวน 1,248,165 ไร่ (38.43% ของพื้นที่ทั้งหมด) เป็นพื้นที่ปลูกข้าว จำนวน 386,571 ไร่ พืชไร่ จำนวน 488,172 ไร่ พืชสวน (สวนไม้ผล ไม้ยืนต้น) จำนวน 106,894 ไร่ สวนผัก/ไม้ดอก/ไม้ประดับ จำนวน 62,016 ไร่ การเกษตรอื่น ๆ จำนวน 204,512 ไร่ โดยมีพื้นที่เกษตรกรรมในเขตชลประทาน 806,603 ไร่ (คิดเป็น 64.62% ของพื้นที่เกษตร หรือ 24.83% ของพื้นที่จังหวัด) จังหวัดราชบุรีมีผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) เป็นลำดับ 1 ของภาคตะวันตก ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) ปี 2563 อยู่ที่จำนวน 180,496 ล้านบาท ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ต่อคน (GPP Per capita) จำนวน 222,261 บาท/คน เป็นลำดับที่ 15 ของประเทศ โดยมีพื้นฐานการผลิตที่สำคัญคือสาขาอุตสาหกรรมและสาขาเกษตร

7.2 ข้อมูลด้านการประมงของจังหวัดราชบุรี

7.2.1 การเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดของจังหวัดราชบุรี

สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี (2566) รายงานว่า จังหวัดราชบุรี มีผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ในปี พ.ศ. 2566 ทั้งสิ้นจำนวน 3,598 ราย เนื้อที่เลี้ยงรวม 33,646.74 ไร่ จำนวนฟาร์ม 3,673 ฟาร์ม จำนวน 65,077 บ่อ จำแนกทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจังหวัดราชบุรี แยกรายอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 ทะเบียนเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจังหวัดราชบุรี ปี พ.ศ. 2566

อำเภอ	จำนวน ผู้ประกอบการ (ราย)	จำนวน ฟาร์ม (ฟาร์ม)	จำนวน หน่วย เลี้ยง (บ่อ)	เนื้อที่ฟาร์ม (ไร่)	เนื้อที่เลี้ยง รวมทั้งหมด (ไร่)
เมือง ราชบุรี	194	196	1,399	2,025.72	1,052.00
จอมบึง	221	223	331	2,695.70	370.45
สวนผึ้ง	172	173	231	2,327.32	161.58
ดำเนิน สะดวก	239	240	2,507	3,522.62	2,063.62
บ้านโป่ง	314	316	46,224	1,626.91	1,113.86
บางแพ	1,401	1,456	5,438	26,812.62	23,281.79
โพธาราม	494	504	5,758	4,492.52	3,449.82
ปากท่อ	246	247	542	2,953.78	694.50
วัดเพลง	207	208	2,519	1,421.14	1,327.87
บ้านคา	110	110	128	836.20	131.25
รวม	3,598	3,673	65,077	48,7714.53	33,646.74

ที่มา: สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี (2566)

ฟาร์มเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำที่ขึ้นทะเบียนจำนวน 3,598 ฟาร์ม พื้นที่การเลี้ยง 33,646.74 ไร่ จำแนกประเภทการเลี้ยง ตามวัตถุประสงค์การเลี้ยงเป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) เลี้ยงเพื่อยังชีพ 890 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.73 ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนทั้งหมด 2) เลี้ยงเชิงพาณิชย์ 2,708 ราย คิด

เป็นร้อยละ 75.27 ของเกษตรกรที่ ขึ้นทะเบียนทั้งหมด สัตว์น้ำที่นิยมเลี้ยง ได้แก่ กุ้งขาวแวนนาไม กุ้งก้ามกราม ปลาสวยงาม กุ้งก้ามแดง และจระเข้ ตามลำดับ เป้าหมายสำคัญของยุทธศาสตร์จังหวัด คือ การพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตสัตว์น้ำเพื่อรองรับการจัดการฟาร์มที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนามาตรฐานเพื่อรองรับการเป็นแหล่งส่งออกสัตว์น้ำที่สำคัญของประเทศ พร้อมทั้งขยายโอกาสการพัฒนาฟาร์มสัตว์น้ำสวยงาม เพื่อยกระดับจังหวัดให้เป็นศูนย์กลางการเลี้ยงและการตลาดแบบครบวงจร

จังหวัดราชบุรีมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำเป็นกลุ่มแปลงใหญ่ จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ แปลงใหญ่ปลาสด กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแม่บ้านเกษตรกรโพหักรุ่งเจริญ อำเภอบางแพ และแปลงใหญ่เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำสวยงาม ตำบลปากแรต ตำบลปากแรต อำเภอบ้านโป่ง

7.2.2 การตลาดและการจำหน่ายสัตว์น้ำในจังหวัดราชบุรี

จังหวัดราชบุรี เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีศักยภาพสูงด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะปลาสวยงาม ซึ่งมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักไปทั่วประเทศและต่างประเทศ สินค้าสัตว์น้ำที่สำคัญในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ ปลาสวยงาม เช่น ปลาเงินปลาทอง ปลาการ์ป ปลาหางนกยูง เป็นต้น กุ้งก้ามกรามซึ่งมีการเพาะเลี้ยงกันอย่างแพร่หลาย นอกจากนั้นยังมีสัตว์น้ำอื่นๆ ที่เป็นที่ต้องการของตลาดเพื่อการบริโภค เช่น ปลาตะเพียน ปลาดุก เป็นต้น โดยลักษณะเด่นของตลาดสินค้าสัตว์น้ำในจังหวัดราชบุรีพบว่าตลาดภายในประเทศ เป็นตลาดที่มีความต้องการสูงทั้งจากผู้บริโภคทั่วไป ร้านอาหาร และตลาดค้าส่ง ในส่วนของตลาดต่างประเทศ มีการส่งออกปลาสวยงามไปยังหลายประเทศ เช่น เวียดนาม อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น เกาหลี จีน เยอรมัน อเมริกา ออสเตรเลีย โดยช่องทางการจำหน่ายสินค้าสัตว์น้ำมีทั้งตลาดสด ตลาดนัด ร้านค้าปลีก ร้านค้าส่ง และช่องทางออนไลน์ และยังสามารถขยายช่องทางการตลาด โดยเฉพาะกลุ่มสัตว์น้ำสวยงามไปยังตลาดใหม่ๆ หรือกลุ่มลูกค้าที่เป็นผู้นิยมเลี้ยงปลาสวยงามทั้งในประเทศและต่างประเทศเพิ่มขึ้นได้

สรุปได้ว่า บริบทและสภาพการเลี้ยงปลาในจังหวัดราชบุรี มีอาณาเขตที่เชื่อมต่อกับหลายจังหวัด รวมถึงเชื่อมต่อกับสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและเผ่าพันธุ์ ทำให้มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและประเพณีอันเป็นลักษณะเด่นของจังหวัดที่สืบทอดมาแต่โบราณ โดยมีศักยภาพในการผลิตทางการเกษตรมีส่วนเป็นร้อยละ 17.93 ของ GPP ในภาพรวมของจังหวัด โดยมีมูลค่าผลผลิตมวลรวม ณ ราคาประจำปีในปี 2565 จำนวน 32,213 ล้านบาท โดยจังหวัดราชบุรีมีปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญ คือ มีเนื้อที่เกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 38.43 ของพื้นที่จังหวัด มีพื้นที่ชลประทานร้อยละ 75.65 ของพื้นที่เกษตรกรรม (สำนักงานจังหวัดราชบุรี, 2567)

8. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษา รวบรวม งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ ความพึงพอใจและความต้องการของเกษตรกร ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพึงพอใจในการเลือกซื้อสินค้าของเกษตรกร ความรู้และแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมถึงปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการส่งเสริมของเกษตรกร โดยมีรายละเอียดดังนี้

8.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ

ศิริพร ศิริโอวาท (2557, น. 23-25) ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยง ปลาต่อ สหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านต้าเมืองพะเยา จำกัด พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีช่วงอายุ ระหว่าง 41-60 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า เกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน มีประสบการณ์เลี้ยงปลา 3-4 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านต้าเมืองพะเยา จำกัด

ชนากาญจน์ ไชยา (2558, น.96) ศึกษาความต้องการวิธีการส่งเสริมการ เพาะเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรนिलในอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 76.5 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52 ปี ร้อยละ 84.9 มีสถานภาพสมรส เนื่องจากเกษตรกรนिलอยู่ในวัยทำงาน และเหมาะสมที่จะมีครอบครัว ร้อยละ 49.6 มีระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา เกษตรกรร้อยละ 49.6 มีอาชีพทำ เกษตรกรรม ทำไร่/นา/สวนร่วมกับการเพาะเลี้ยงปลานิล ร้อยละ 88.0 มีกรรมสิทธิ์ถือครองของ ตนเอง รายได้จากการเลี้ยงปลานิลและส่วนอื่น ๆ หลังหักค่าใช้จ่าย 140,439 บาท/ปี

นพดล จันทรมณี (2559, น. 28) ศึกษาความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยง ปลานิลในบ่อดินของเกษตรกรในจังหวัดลำพูน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.9 เป็นเพศชาย มีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 29.9 มีระดับการศึกษาจบชั้นประถมศึกษา เนื่องจากในการทำการ เพาะเลี้ยงปลานิลจำเป็นต้องมีการใช้แรงงาน และหัวหน้าครอบครัวมักเป็นเพศชาย และมีหน้าที่ รับผิดชอบเกี่ยวกับงานที่ต้องใช้แรงงานเป็นหลัก

วิษณุตม์ แก้วทองคำ (2560, น.19) ศึกษาความพึงพอใจของเกษตรกร ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลในบ่อดินของจังหวัดตาก พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 50.75 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 57.15 ปี ร้อยละ 85.82 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา พบว่า เกษตรกร มีจำนวนสมาชิกใน ครัวเรือนเฉลี่ย 4 คน รายได้ของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 172,089.55 บาท/ปี ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ เฉลี่ย 0.93 ไร่ มีประสบการณ์เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 4.49 ปี เกษตรกร ร้อยละ 82.09 อาชีพหลัก เกษตรกรรม ร้อยละ 100 มีอาชีพรอง อาชีพประมง รายได้ของครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 172,089.55 บาท/ปี ขนาดพื้นที่บ่อเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 0.93 ไร่

ศิริพร ศิริโอวาท (2557, น. 28-31) พบว่า เกษตรกรมีสมาชิกในครอบครัว น้อยกว่า 3 คน มีแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน โดยอาชีพการเลี้ยงปลานั้นเกษตรกรทำเป็น อาชีพเสริมจากการทำเกษตรกรรมอื่น ๆ เช่น ทำนา ทำสวนผลไม้ เป็นต้น รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประมาณ 15,001-20,000 บาท ด้านเงินทุนในการเลี้ยงปลา ส่วนใหญ่ใช้เงินทุนของตนเองร่วมกับมี การกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่น ๆ มีการกู้เงินในลักษณะสินเชื่อปัจจัยการผลิตมาจากสหกรณ์ การกู้ เงินจะกู้มากกว่า 80,000 บาท/รอบการเลี้ยงปลา มีพื้นที่การเลี้ยงปลาประมาณ 3-5 ไร่ การถือครอง ที่ดินนั้น เป็นกรรมสิทธิ์ของตนเองทั้งหมด

8.2 ความพึงพอใจและความต้องการในการส่งเสริมของเกษตรกร

8.2.1 ความพึงพอใจในการส่งเสริมของเกษตรกร

อาทิตย์ ทองพิมพ์ (2556, น. 107) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกร ต่อการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจใน อำเภอบางละมุง จังหวัด ชลบุรี พบว่า เกษตรกร มีความพึงพอใจระดับมาก ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยมี ความพึงพอใจจาก ความสุภาพกิริยามารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ ให้บริการ รองลงมาคือ ความเหมาะสม ใน การแต่งกายของ เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ และมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ เจ้าหน้าที่สามารถชี้แจง อธิบายโครงการได้ถูกต้อง ครบถ้วน อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ทำให้ เกษตรกรมีโอกาสได้รับความรู้ มีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรเป็นประจำ

วิษุทธิ์ แก้วพองคำ (2560, น.30) พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจ ในภาพรวม ในระดับมากที่สุด จำแนกเป็นความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ได้แก่ การคัดเลือกเกษตรกร การ ถ่ายทอด ความรู้และการติดตามผลการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ประมง เกษตรกรส่วนใหญ่มีความ ต้องการ และเต็มใจในการถูกคัดเลือกเข้าร่วมโครงการ เพื่อรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีและมีความ ต้องการ รับประทานปัจจัยการผลิต จึงทำให้เกษตรกรมีความพึงพอใจในโครงการในระดับมากขึ้นไป

8.2.1 ความต้องการในการส่งเสริมของเกษตรกร

ชนากาญจน์ ไชยา (2558, น.96) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการ ส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลในระดับมาก คือ วิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.53) โดยการเยี่ยม เยียนที่บ้านหรือฟาร์ม (ค่าเฉลี่ย 4.79)

อำพล จินดาวงศ์ (2558) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการได้รับการส่งเสริม การเลี้ยงปลา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายประเด็นพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการ มาก ได้แก่ การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต และวิธีการส่งเสริมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเลี้ยงปลา

นพดล จันทรมณี (2559, น. 3) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการระดับปาน กลาง ในด้านความรู้การเลี้ยงปลา ได้แก่ วิธีการ เตรียมบ่อเลี้ยงปลา การสร้างอาหารธรรมชาติ การ เลี้ยง ชนิดและพันธุ์ปลาที่เลี้ยง ขนาดปลาที่เหมาะสม ในการเลี้ยง อัตราการปล่อย แหล่งจำหน่าย อาหาร

ชนิดอาหารที่ใช้เลี้ยง ชนิดของโรคในปลานิล การป้องกันและควบคุมโรค และการใช้ยาป้องกัน และรักษาโรคปลา การสนับสนุนปัจจัยการผลิต ได้แก่ ด้านพันธุ์ปลา ด้านการตลาด และด้านการ ป้องกัน และรักษาโรคปลา และความต้องการวิธีการ ส่งเสริมแบบกลุ่ม ได้แก่ การจัดฝึกอบรม บรรยายโดยเกษตรกรต้นแบบ และการสาธิตการเลี้ยงปลา

8.3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาของเกษตรกร

นพดล จันทรมณี (2559, น. 3) พบว่า อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การเลี้ยงปลา รายได้จากการจำหน่าย และทำเลที่ตั้งบ่อของเกษตรกร ผลต่อความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิล จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาของเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การเลี้ยงปลา การเข้ารับการอบรม จำนวนแรงงานที่ใช้ ในการเลี้ยงปลา จำนวนบ่อปลา ขนาดพื้นที่เลี้ยงปลา ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงปลา ความพึงพอใจของ เกษตรกร และปัญหาของเกษตรกรต่อการส่งเสริมการเลี้ยงปลา

ชนากาญจน์ ไชยา (2558, น.104) พบว่า อายุและระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงเพาะปลานิล

อำพล จินดาวงศ์ (2558, น.51) พบว่า การได้รับการอบรม การเข้าถึงแหล่งความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงปลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่อายุและประสบการณ์ในการเลี้ยงปลาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงปลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเกษตรกรที่มีอายุและประสบการณ์ที่น้อยจะมีความต้องการได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงปลามากกว่าเกษตรกรที่มีอายุและประสบการณ์ที่มาก

8.4 ความรู้และแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลาของเกษตรกร

8.4.1 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาของเกษตรกร

พิมพ์ขวัญ ปัญญา (2558, น.3) ศึกษาการติดตามผลของการฝึกอบรมการเลี้ยงปลานิลในสวนลำไยของเกษตรกร 2 กลุ่ม คือ เกษตรกรที่เข้ารับการอบรมการเลี้ยงปลานิล และเกษตรกรที่ไม่ได้เข้ารับการอบรมการเลี้ยงปลานิล พบว่า เกษตรกรทั้งสองกลุ่มมีความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลานิลในระดับน้อยใกล้เคียงกัน

วรวิทย์ รักษาแก้ว (2558, น. 3) ศึกษาการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาแบบผสมผสานสำหรับเกษตรกรบนพื้นที่ราบสูง พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการ เลี้ยงปลาแบบผสมผสานในระดับมาก และมีความรู้ในการผลิตอาหารปลาจากวัตถุดิบท้องถิ่นใน ระดับมาก

8.4.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลาของเกษตรกร

ชนากาญจน์ ไชยา (2558, น.96) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 93.30 มีความสามารถในการรับรู้ข่าวสารจากวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงปลามากผ่านสื่อสิ่งพิมพ์

นพตล จันทรมณี (2559, น. 54) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 30.6 เกษตรกร ได้รับ
ข่าวสารการเลี้ยงปลาจากเจ้าหน้าที่ประมง

วิษุทธิ์ แก้วพองคำ (2560, น.29) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 82.84 ได้รับ
ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการจากผู้นำชุมชน

8.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมของเกษตรกร

8.5.1 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

อำพล จินดาวงศ์ (2558) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในการเลี้ยงปลาอยู่ใน
ระดับปัญหามาก คือ เกษตรกรขาดความรู้ในการทำอาหารปลา

นพตล จันทรมณี (2559, น.54) พบว่า ปัญหาในการเลี้ยงปลานิลของ
เกษตรกร อยู่ในระดับ น้อย (2.19) เมื่อแยกพิจารณารายประเด็น พบว่า เกษตรกรมีปัญหาใน
เรื่อง ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงปลา ลูกปลาราคาแพง อยู่ห่างไกลจากแหล่งลูกพันธุ์ปลา
อาหาร ปลา มีราคาสูง ขาดแคลน แหล่งเงินทุน ขาดแคลนแหล่งสินเชื่อ ราคาผลผลิตตกต่ำ

8.5.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

ชนากาญจน์ ไชยา (2558, น.96) พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้าน วิธีการ
ส่งเสริมแบบ รายบุคคล อยากให้เจ้าหน้าที่ประมง จัดตั้งทีมภาคสนามเพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำ ที่
เหมาะสมต่อการ เพาะเลี้ยงปลา อย่างน้อยละ 1 ครั้ง/เดือน ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมแบบกลุ่ม
ควรจัดฝึกอบรม เกษตรกรอาสาประจำกลุ่มไว้เพื่อเป็นตัวแทนคอยดูแลเพื่อนเกษตรกรด้วยกัน ยาม
ฉุกเฉิน รวมถึงการ แลกเปลี่ยนประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมโดยใช้
สื่อมวลชน ต้องการให้มี การนำเสนอสื่อที่มีเนื้อหากระชับเข้าใจง่าย สะดุดตา และสามารถเข้าถึงสื่อ
นั้น ๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา อาจจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ หรือสื่อวีดิทัศน์ และข้อเสนอแนะในภาพรวม
อยากให้เจ้าหน้าที่ประมง มีการ ประชาสัมพันธ์ให้เข้าถึงเกษตรกรให้มากขึ้น และเมื่อมีการจัดงานวัน
เกษตรหรือสาริตการเกษตร มีการกระจายข่าว ให้รวดเร็วเพื่อเกษตรกรได้มีเวลาเตรียมตัว และอยาก
ให้สนับสนุนงบประมาณ บางส่วนแก่เกษตรกรผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์

วิษุทธิ์ แก้วพองคำ (2560, น.31) พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะว่า ควรมี
การ ประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น โดยผ่านผู้นำชุมชน ควรเพิ่มจำนวนเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ควร
ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง ควรให้สถานที่จัดฝึกอบรมอยู่ไม่ห่างไกลจากที่อยู่ของเกษตรกรมาก
ควรจะสนับสนุนพันธุ์ปลาที่มีขนาดใหญ่กว่านี้ และอยากให้เจ้าหน้าที่ติดตามให้คำแนะนำใน พื้นที่ให้
มากขึ้น เพื่อเกษตรกรจะได้ขอคำปรึกษา พร้อมทั้งให้คำแนะนำช่วยเหลือเกษตรกรในการ แก้ไขปัญหา
ที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์นั้น

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงาน
เงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการเลี้ยง

สัตว์น้ำ วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ความถี่ในการซื้อสัตว์น้ำ ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและ การดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ของเกษตรกร จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ตามขั้นตอน ของระเบียบวิธีการวิจัย ได้แก่ ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวม ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล รายละเอียดมีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนที่แน่นอนได้

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ระหว่างเดือนมกราคม ถึง เดือนมีนาคม 2567 ซึ่งไม่สามารถระบุจำนวนที่แน่นอนได้ จึงกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1953) (อภิสิทธิ์ จันตะนี และคณะ, 2550, น. 25)

1.2.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1953) (อภิสิทธิ์ จันตะนี และคณะ, 2550, น. 25) มีรายละเอียดดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

n แทน จำนวนตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยต้องการจะสุ่ม โดยกำหนด 20% หรือ 0.20

Z แทน ความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ 94% ซึ่งเป็นระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.06 ค่าเท่ากับ 1.89 (เชื่อมั่น 94% หรือผิดพลาด 6%)

e แทน สัดส่วนในความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นได้ แทนค่าในสูตร

$$\begin{aligned}
 n &= \frac{0.20(1-0.20)1.89^2}{0.06^2} \\
 &= \frac{0.571536}{0.0036} \\
 &= 158.76
 \end{aligned}$$

กลุ่มตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 158.76 ราย เพื่อลดความคลาดเคลื่อนและสร้างความเชื่อมั่นในการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 159 ราย

1.2.2 การสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

จากเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ระหว่างเดือนมกราคม ถึงเดือนมีนาคม 2567

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ ที่สร้างขึ้นโดยกำหนดข้อมูลที่ต้องการในประเด็นต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์

2.1. วิธีการสร้างเครื่องมือ

2.1.1 ทบทวนวรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ ความต้องการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความรู้และแหล่งความรู้ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเกษตร การดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของกรมประมง ข้อมูลทั่วไปของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี บริบทและสภาพ การเลี้ยงปลาในจังหวัดราชบุรี และ ผลงานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.1.2 การสร้างแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่มีทั้งคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิดประกอบด้วยคำถาม 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน ตำแหน่ง ทางสังคม การขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ทบ.1) ประสบการณ์การเลี้ยงปลา จำนวนแรงงานภายในครัวเรือน จำนวน แรงงานในการเลี้ยงปลา การประกอบอาชีพ รายได้ของครัวเรือน รายได้จากในและนอกภาคการเกษตร แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงปลา สภาพหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลา

ตอนที่ 2 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ในด้านคุณภาพสินค้า ด้านกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ

ตอนที่ 4 ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ

2.2 การตรวจสอบแก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือ

2.2.1 การตรวจสอบความตรง (Validity) ของแบบสัมภาษณ์ เพื่อการวิจัยมีความ ถูกต้องสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ผู้วิจัยได้ขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ช่วยตรวจสอบความเหมาะสมและให้คำแนะนำแก้ไข จากนั้นนำแบบสอบถามมาแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ ตามกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ของการวิจัย และมีความถูกต้องของเครื่องมือ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ (IOC) โดยมีผู้ให้ความหมาย ดังนี้

ปราณี หล้าเบญจ (2559, น.2) การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) ด้วยวิธีของ Rovinelli และ Hambelton โดยใช้สูตร ดังนี้

ให้คะแนน +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบวัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อสอบวัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อสอบไม่วัตถุประสงค์/เนื้อหานั้น

แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence หรือ IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องมีค่าระหว่าง -1 ถึง +1

$\sum R$ คือ ผลรวมของคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การตัดสินค่า IOC ถ้ามีค่า 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามจุดประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา นั้น แสดงว่าข้อคำถามนั้นนำไปใช้ได้ แต่ถ้าค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุงใหม่ โดยผลการหาค่าความสอดคล้องของแบบสอบถาม (IOC) ตามเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตัดสินค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์มีค่าเท่ากับ 0.923 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงวัตถุประสงค์หรือตรงตามเนื้อหา และข้อคำถามข้อนั้นสามารถนำไปใช้ได้

2.2.2 ค่าความเที่ยง (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญไปทดสอบประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์ทางสถิติเพื่อหาค่าความเที่ยง ตามวิธีการของ Cronbach's alpha จากนั้นจึงนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ทำการทดสอบเพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability consistency) ตามวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (coefficient of alpha หรือ Cronbach) ซึ่งมีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left(1 - \frac{\sum Si^2}{St^2} \right)$$

α	หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเที่ยง
k	หมายถึง จำนวนข้อคำถาม
$\sum Si^2$	หมายถึง ผลรวมของความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
St^2	หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนรวม

สำหรับเกณฑ์ความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ควรมีค่าสูงกว่า 0.70 จึงจะถือว่าเครื่องมือวิจัยนั้นมีผลการวัดความเที่ยงและเชื่อถือได้ (กิตติพงษ์ พิพิธกุล, 2561, น. 109)

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบสัมภาษณ์มาหาความเที่ยงตามวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ปรากฏว่าได้ค่าความเที่ยง ดังนี้

ตอนที่ 2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.915

ตอนที่ 3.1 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.973

ตอนที่ 3.3 ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.963

ตอนที่ 4.1 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.950

ตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.948

โดยภาพรวมของแบบสัมภาษณ์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่าเท่ากับ 0.944 ซึ่ง พินิจา จงสุขสมสกุล (2561) กล่าวว่า ค่าความเที่ยงของเครื่องมือวัดที่เหมาะสมนั้น ควรจะมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาไม่ต่ำกว่า 0.80 จึงแสดงว่าแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาที่อยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าจำนวนค่าที่เหมาะสม จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษาต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาที่เข้ารับบริการจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ในช่วงเดือน มกราคม 2567 ถึง มีนาคม 2567 จำนวน 159 ราย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ตามแนวทางของ เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2560, น.75-77) ดังนี้

3.1 ชั้นเตรียมการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้เตรียมการก่อนเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ในเรื่องต่อไปนี

3.1.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือกำหนดวัน เวลา และสถานที่เก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการกำหนดวัน เวลา สถานที่ในการเก็บข้อมูล รวมทั้งทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

3.1.2 การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้เพื่อการเก็บข้อมูล ผู้วิจัยมีการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล เช่น ปากกา กล้อง และแบบสัมภาษณ์

3.2 ชั้นการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร ดังนี้

3.2.1 ผู้วิจัยได้แนะนำตัว เพื่อให้ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์รู้จักก่อนที่ทำการ สัมภาษณ์ เป็นการสร้างความไว้วางใจและเป็นกันเองกับเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์

3.2.2 ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อให้เกษตรกรผู้ให้ สัมภาษณ์ทราบวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ และความสำคัญของข้อมูลงานวิจัยแก่เกษตรกรผู้ให้ สัมภาษณ์เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริง และครบถ้วน

3.2.3 ผู้วิจัยเริ่มดำเนินการสัมภาษณ์ โดยได้อธิบายคำถามที่มีในแบบ สัมภาษณ์ ซึ่งใช้คำอธิบายที่ทำให้เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์เข้าใจง่าย และใช้น้ำเสียงและคำพูดที่สุภาพ เพื่อให้เกษตรกรไว้วางใจ และตอบคำถามได้ตรงประเด็นที่ต้องการ

3.3 ขั้นตอนบันทึกผลการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยดำเนินการบันทึกผลทันทีระหว่างการ สัมภาษณ์ เพื่อป้องกันการคลาดเคลื่อนของข้อมูล

3.4 เมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยปฏิบัติดังต่อไปนี้

3.4.1 ทบทวนความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตรวจทาน ความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 ขอขอบคุณเกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยดำเนินการ กล่าวขอบคุณ เกษตรกรผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เกี่ยวข้องที่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการวิจัยในครั้งนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยสถิติเชิงพรรณนา (description analysis) ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ สำหรับการ วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติอนุกรมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และสภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกร

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐาน ส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

4.2 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ การแจกแจงค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ

4.2.1 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน เป็นคำถามเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ โดยกำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบ ถูก-ผิด จำนวน 20 ข้อ และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้

0 คะแนน = ตอบไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

1 คะแนน = ตอบถูกต้องตามหลักวิชาการ

จากนั้นนำคะแนนของกลุ่มตัวอย่างมาแจกแจงค่าความถี่ โดยแบ่งระดับช่วงคะแนนความรู้เป็น 5 ระดับ ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{ช่วงความกว้างระหว่างชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{20 - 0}{5} \\ &= 4 \end{aligned}$$

จากเกณฑ์ดังกล่าวสามารถแปลความหมายของระดับความรู้ ดังนี้

ช่วงคะแนน	1 – 4	คะแนน หมายถึง	ระดับความรู้ที่น้อยที่สุด
ช่วงคะแนน	5 – 8	คะแนน หมายถึง	ระดับความรู้ที่น้อย
ช่วงคะแนน	9 – 12	คะแนน หมายถึง	ระดับความรู้ปานกลาง
ช่วงคะแนน	13 – 16	คะแนน หมายถึง	ระดับความรู้มาก
ช่วงคะแนน	17 – 20	คะแนน หมายถึง	ระดับความรู้มากที่สุด

4.2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ จากนั้นนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับการเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของเกษตรกร ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.80	หมายถึง	การเข้าถึงแหล่งความรู้ในระดับน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	1.81 - 2.60	หมายถึง	การเข้าถึงแหล่งความรู้ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	2.61 - 3.40	หมายถึง	การเข้าถึงแหล่งความรู้ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.41 - 4.20	หมายถึง	การเข้าถึงแหล่งความรู้ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	4.21 - 5.00	หมายถึง	การเข้าถึงแหล่งความรู้ในระดับมากที่สุด

4.3 ความพึงพอใจและความต้องการของเกษตรกร

4.3.1 ความพึงพอใจต่อการให้บริการเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking) จากนั้นนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการให้บริการเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4.3.2 ความต้องการสัตว์น้ำและการรับบริการของเกษตรกร

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking) เพื่ออธิบายความต้องการของเกษตรกร เกี่ยวกับชนิดสัตว์น้ำ เหตุผลในการมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ การให้บริการของศูนย์ตรงกับความต้องการของเกษตรกร สัตว์น้ำที่ได้รับตรงตามความต้องการทั้งในด้านคุณภาพของสัตว์น้ำ ปริมาณของสัตว์น้ำ ราคาของสัตว์น้ำ และบรรจุภัณฑ์

4.4 ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking) จากนั้นนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง	ระดับความต้องการน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง	ระดับความต้องการน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง	ระดับความต้องการปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง ระดับความต้องการมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง ระดับความต้องการมากที่สุด

4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

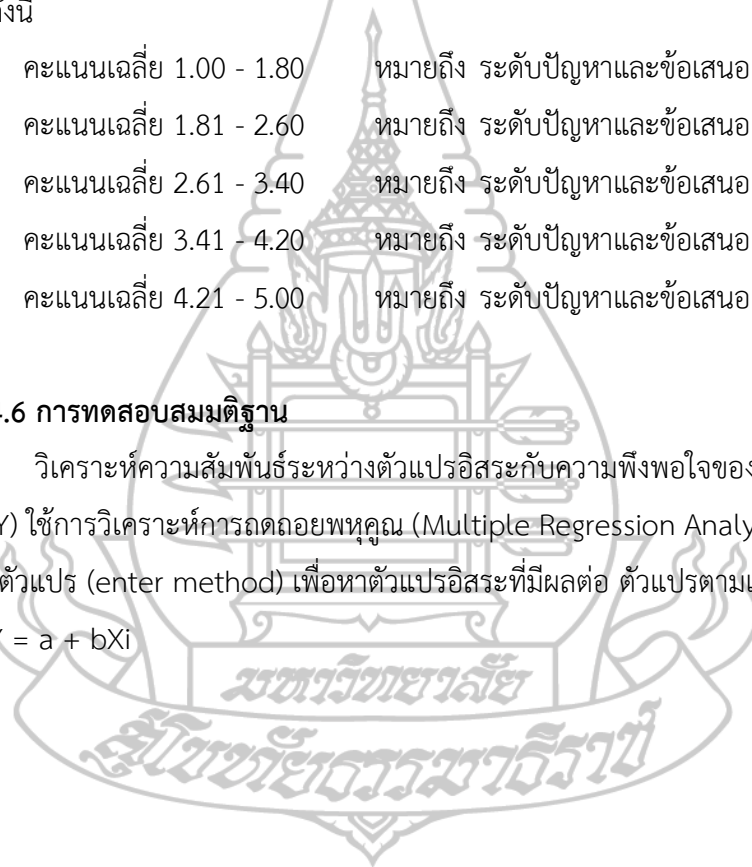
วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ประกอบด้วย ค่าความถี่ (frequencies) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และการจัดอันดับ (ranking) จากนั้นนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ย แล้วจัดระดับปัญหาและข้อเสนอแนะ ตามเกณฑ์ในการประเมิน ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.80	หมายถึง ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะน้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.81 - 2.60	หมายถึง ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะน้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.61 - 3.40	หมายถึง ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.41 - 4.20	หมายถึง ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะมาก
คะแนนเฉลี่ย 4.21 - 5.00	หมายถึง ระดับปัญหาและข้อเสนอแนะมากที่สุด

4.6 การทดสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับความพึงพอใจของเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ (Y) ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยวิเคราะห์แบบนำเข้าทุกตัวแปร (enter method) เพื่อหาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อ ตัวแปรตามและสมการทำนาย

$$Y = a + bX_i$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ของเกษตรกร จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการศึกษา แบ่งเป็น 5 ตอนตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของ เกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร

ตอนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีสภาพพื้นฐาน ส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจ ดังรายละเอียดปรากฏผลดังนี้

1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

ผู้เลี้ยงสัตว์น้ำที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีสภาพ พื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.1 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

n = 159 คน

สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	120	75.5
หญิง	39	24.5
2. อายุ (ปี)		
น้อยกว่า 31	26	16.3
31-45	58	36.5
46-60	58	36.5
61-75	16	10.1
มากกว่า 75	1	0.6
ต่ำสุด 21 ปี สูงสุด 84 ปี		
ค่าเฉลี่ย 44.6 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 11.941 ปี		
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	10	6.3
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	13	8.2
มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)	27	17.0
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.)	15	9.4
ปริญญาตรีขึ้นไป	94	59.1

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผลการศึกษาแสดงสภาพพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร ดังนี้

1. เพศ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.5 เป็นเพศชาย และร้อยละ 24.5 เป็นเพศหญิง

2. อายุ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 31- 60 ปี ร้อยละ 73.0 รองลงมา ร้อยละ 16.3 มีอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 30 ปี ร้อยละ 10.1 มีอายุระหว่าง 61-75 ปี และ ร้อยละ 0.6 มีอายุมากกว่า 75 ปี โดยมีอายุต่ำสุด 21 ปี อายุสูงสุด 84 ปี มีอายุเฉลี่ย 44.6 ปี

3. ระดับการศึกษา พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป รองลงมา ร้อยละ 17.0 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.) ร้อยละ 9.4 จบการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) ร้อยละ 8.2 จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า และร้อยละ 6.3 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ตามลำดับ

1.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีมีสภาพทาง สังคม ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน การขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ทบ.1) ประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์น้ำ และการเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำกับศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.2 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.2 สภาพทางสังคมของเกษตรกร

n = 159 คน		
สภาพทางสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน (คน)		
น้อยกว่า 3	27	17.0
3 - 4	82	51.6
5 - 6	38	23.9
7 - 8	11	6.9
มากกว่า 8	1	0.6
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 9 คน		
ค่าเฉลี่ย = 4.1 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.288 คน		
2. การขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ทบ.1)		
ไม่ขึ้น ทบ.1	13326	63.6
ขึ้น ทบ.1		16.4

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n = 159 คน

สภาพทางสังคมของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ประสบการณ์การเลี้ยงปลา (ปี)		
ไม่มีประสบการณ์	89	56.0
มีประสบการณ์	70	44.0
1 - 5	30	18.8
6 - 10	22	13.8
11 - 15	2	1.3
16 - 20	9	5.7
มากกว่า 20	7	4.4
ค่าต่ำสุด = 1 ปี ค่าสูงสุด = 30 ปี		
ค่าเฉลี่ย = 9.8 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.250 ปี		
4. การเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ครั้ง)		
ไม่เคยเข้ารับการอบรม	134	84.3
เคยเข้ารับการอบรม	25	15.7
1	16	10.1
2	6	3.8
มากกว่า 2	3	1.8
ค่าต่ำสุด = 1 ครั้ง ค่าสูงสุด = 20 ครั้ง		
ค่าเฉลี่ย = 2.8 ครั้ง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 4.702 ครั้ง		

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผลการศึกษาแสดงสภาพทางสังคมของเกษตรกร ดังนี้

1) จำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน พบว่า เกษตรกรร้อยละ 51.6 มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน จำนวน 3-4 คน รองลงมาร้อยละ 23.9 มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน จำนวน 5-6 คน ร้อยละ 17.0 มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนน้อยกว่าหรือเท่ากับ 2 คน ร้อยละ 6.9 มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน จำนวน 7-8 คน และร้อยละ 0.6 มีจำนวนสมาชิกมากกว่า 8 คน ตามลำดับโดยมีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนต่ำสุด 1 คน มีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือนสูงสุด 9 คน มีสมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ย 4.1 คน

2) การขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ทบ.1) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 63.6 ไม่ขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และร้อยละ 16.4 ขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ตามลำดับ

3) ประสบการณ์การเลี้ยงปลา พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 56.0 ไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงปลา ในส่วนของเกษตรกรที่มีประสบการณ์การเลี้ยงปลา ร้อยละ 44.0 พบว่า ร้อยละ 18.8 มีประสบการณ์การเลี้ยงปลา 1-5 ปี ร้อยละ 13.8 มีประสบการณ์การเลี้ยงปลา 6 – 10 ปี ร้อยละ 10.1 มีประสบการณ์การเลี้ยงปลามากกว่า 15 ปี และ ร้อยละ 1.3 มีประสบการณ์การเลี้ยงปลา 10 - 15 ปี ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่มีประสบการณ์การเลี้ยงปลาน้อยที่สุดคือ 1 ปี และสูงสุด 30 ปี โดยมีประสบการณ์การเลี้ยงปลาเฉลี่ย 9.8 ปี

4) การเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงปลา พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.3 ไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงปลา มีเกษตรกรร้อยละ 15.7 ที่เคยเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงปลา โดยร้อยละ 10.1 ได้เข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงปลา จำนวน 1 ครั้ง ร้อยละ 3.8 เข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงปลา จำนวน 2 ครั้ง และ ร้อยละ 1.8 ได้เข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงปลา มากกว่า 2 ครั้ง ตามลำดับ โดยเกษตรกรที่เข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงปลาจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี จำนวนต่ำสุด 1 ครั้ง และสูงสุด จำนวน 20 ครั้ง จำนวนการเข้ารับการอบรมเฉลี่ย 2.8 ครั้ง

1.3 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีมีสภาพเศรษฐกิจประกอบด้วย จำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ การประกอบอาชีพ รายได้ครัวเรือนของเกษตรกร รายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำ วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ รูปแบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตร และสภาพหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.3 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.3 สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

n = 159 คน

สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. จำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ (คน)		
1	89	56.0
2	48	30.2
3	9	5.7
4	7	4.4
5 ขึ้นไป	6	3.7
ค่าต่ำสุด = 1 คน ค่าสูงสุด = 10 คน		
ค่าเฉลี่ย = 1.74 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.228 คน		
2. การประกอบอาชีพ		
2.1 อาชีพหลัก		
รับราชการ	42	26.4
ธุรกิจส่วนตัว	33	20.8
ค้าขาย	16	10.1
พนักงานบริษัทโรงงาน	15	9.4
รับจ้างทั่วไป	6	3.8
เกษตรกรกรม	39	24.5
ข้าราชการบำนาญ	8	5.0
2.2 อาชีพรอง		
ไม่มี	68	42.8
มี	91	57.2
ค้าขาย	22	13.8
รับจ้างทั่วไป	15	9.4
เกษตรกรกรม	51	32.1
วางแผนไทย	3	1.9

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 159 คน

สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. รายได้ของครัวเรือนทั้งหมด (บาท/ปี)		
น้อยกว่า 100,001	25	15.7
100,001-500,000	99	62.2
500,001-1,000,000	23	14.5
1,000,001- 1,500,000	6	3.8
มากกว่า 1,500,000	6	3.8
ต่ำสุด 20,000 บาท สูงสุด 10,000,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย 540,402.5 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,069,231.548 บาท		
4. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำ (บาท/ปี)		
ไม่มี	109	68.6
มี	50	31.4
น้อยกว่า 100,001	30	18.9
100,001-300,000	11	6.9
300,001-500,000	4	2.5
500,001-700,000	1	0.6
มากกว่า 700,000	4	2.5
ต่ำสุด 2,000 บาท สูงสุด 5,000,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย 283,670.0 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 730,003.575 บาท		
5. วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ		
เลี้ยงแบบยังชีพและเลี้ยงเชิงพาณิชย์	91	57.2
เลี้ยงเพื่อสันทนาการ	68	42.8
6. รูปแบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ		
บ่อดิน	113	71.1
บ่อซีเมนต์	14	8.8
กระชัง	7	4.4
ร่องสวน	25	15.7

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n = 159 คน

สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7. แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้ทุนของตนเอง	158	99.4
ครอบครัว ญาติ พี่น้อง	8	5.0
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารพาณิชย์	6	3.8
กู้นอกระบบ	1	0.6
8. กรรมสิทธิ์ที่ดินทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ที่ดินตนเอง	103	64.8
ที่ดินของครอบครัว	46	28.9
เช่าที่ดิน	19	11.9
9. จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร (ไร่)		
น้อยกว่า 6.01	95	59.8
6.01 – 10.00	25	15.7
10.01-15.00	12	7.5
15.01-20.00	11	6.9
มากกว่า 20.00	16	10.0
ค่าต่ำสุด = 0.03 ไร่ ค่าสูงสุด = 300 ไร่		
ค่าเฉลี่ย = 11.61 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 30.675 ไร่		
10. สภาพหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ (บาท)		
ไม่มีหนี้สิน	150	94.4
มีหนี้สิน	9	5.6
น้อยกว่า 100,001	1	0.6
100,001 – 500,000	4	2.5
มากกว่า 500,000	4	2.5
ค่าต่ำสุด = 200,000 บาท ค่าสูงสุด = 3,000,000 บาท		
ค่าเฉลี่ย = 757,777.8 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 900,857.616 บาท		

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผลการศึกษาแสดงสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร ดังนี้

1 จำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 56.0 มีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ 1 คน รองลงมาร้อยละ 30.2 มีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ 2 คน ร้อยละ 5.7 มีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ 3 คน ร้อยละ 4.4 มีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ 4 คน และ ร้อยละ 3.7 มีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ มากกว่า 4 คน ตามลำดับ โดยมีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำต่ำสุด 1 คน มีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำสูงสุด 10 คน มีแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 1.7 คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.228 คน

2. การประกอบอาชีพ พบว่า ผู้มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำร้อยละ 26.4 ประกอบอาชีพรับราชการ รองลงมา ร้อยละ 24.5 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม ร้อยละ 20.8 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 10.1 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 9.4 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทโรงงาน ร้อยละ 5.0 ประกอบอาชีพข้าราชการบำนาญ และร้อยละ 3.8 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ตามลำดับ สำหรับการประกอบอาชีพรอง พบว่า ร้อยละ 42.8 ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 57.2 มีอาชีพรอง โดยพบว่า ร้อยละ 32.1 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม รองลงมา ร้อยละ 13.8 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 9.40 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และร้อยละ 1.9 ประกอบอาชีพพจนานุกรมไทย ตามลำดับ

3. รายได้ของครัวเรือนทั้งหมด พบว่า เกษตรกรร้อยละ 62.2 มีรายได้ ระหว่าง 100,001-500,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 15.7 มีรายได้น้อยกว่า 100,001 บาท ร้อยละ 14.5 มีรายได้ระหว่าง 500,001-1,000,000 บาท ร้อยละ 3.8 มีรายได้ระหว่าง 1,000,001- 1,500,000 บาท และร้อยละ 3.8 มีรายได้มากกว่า 1,500,00 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้ของครัวเรือนต่ำสุด 20,000 บาท รายได้ของครัวเรือนสูงสุด 10,000,000 บาท รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 540,402.5 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,069,231.548 บาท

4. รายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 68.6 ไม่มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 31.4 มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยพบว่า ร้อยละ 18.9 มีรายได้น้อยกว่า 100,001 บาท รองลงมา ร้อยละ 6.9 มีรายได้ระหว่าง 100,001-300,000 บาท ร้อยละ 2.5 มีรายได้ระหว่าง 300,001-500,000 บาท และมากกว่า 700,000 บาท และร้อยละ 0.6 มีรายได้ระหว่าง 500,001-700,000 บาท ตามลำดับ โดยมีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำต่ำสุด 2,000 บาท รายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำสูงสุด 5,000,000 บาท รายได้เฉลี่ยจากการเลี้ยงสัตว์น้ำ 283,670.0 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 730,003.575 บาท

5. วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 57.2 มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำแบบยังชีพและเลี้ยงเชิงพาณิชย์ โดยเป็นการเลี้ยงแบบยังชีพ ร้อยละ 41.5 และเลี้ยงเชิงพาณิชย์ ร้อยละ 15.7 มีเกษตรกรร้อยละ 42.8 ที่เลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อสันหนนาการ ตามลำดับ

6. **รูปแบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 71.1 เลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อดิน รองลงมา ร้อยละ 15.7 เป็นการเลี้ยงในร่องสวน ร้อยละ 8.8 เลี้ยงในบ่อซีเมนต์ และร้อยละ 4.4 เลี้ยงในกระชัง ตามลำดับ

7. **แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.4 ใช้เงินทุนของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 5.0 กู้ยืมจากครอบครัว ญาติ พี่น้อง ร้อยละ 3.8 กู้ยืมจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ และ ร้อยละ 0.6 กู้ยืมกระบบ ตามลำดับ

8. **กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตร** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 64.8 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง รองลงมา ร้อยละ 28.9 เป็นที่ดินของครอบครัว และร้อยละ 11.9 เช่าที่ดินทำการเกษตร

9. **จำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 59.8 มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรน้อยกว่า 6.01ไร่ รองลงมา ร้อยละ 15.7 มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร ระหว่าง 6.01 -10.00 ไร่ ร้อยละ 10.0 มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมากกว่า 20.00 ไร่ ร้อยละ 7.6 มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรระหว่าง 10.01 – 15.00 ไร่ และ ร้อยละ 6.9 มีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตร 15.01-20.00 ไร่ ตามลำดับ โดยมีจำนวนพื้นที่ถือครองทางการเกษตรต่ำสุด 0.03 ไร่ สูงสุด 300 ไร่ ค่าเฉลี่ย 11.61 ไร่ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 30.675 ไร่

10. **สภาพหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ** พบว่า เกษตรกรร้อยละ 94.3 ไม่มีหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 5.7 มีหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยพบว่า เกษตรกรร้อยละ 2.5 มีหนี้สิน 100,001-500,000 บาท และมากกว่า 500,000 บาท และร้อยละ 0.6 มีหนี้สินน้อยกว่า 100,001 บาท โดยมีหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำต่ำสุด 20,000 บาท สูงสุด 3,000,000 บาท มีหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 757,777.8 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 900,857.616 บาท

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกร

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีความรู้ และได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4 ถึง 4.9 ดังนี้

2.1 ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีมีความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้านการจัดการระหว่างการเลี้ยง ด้านการใช้จ่ายและสารเคมีในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้านชนิดพันธุ์สัตว์น้ำที่กรมประมงจำหน่าย ด้านการให้บริการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำของงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

n = 159

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลี่ย	ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
1	การสร้างอาหารธรรมชาติในช่วงแรกของการอนุบาลสัตว์น้ำ จะเพิ่มอัตราการรอดของสัตว์น้ำและเป็นการลดต้นทุนค่าอาหาร	ถูก	126	79.2	2
2	น้ำที่เข้าบ่อเลี้ยงถ้ามีการกรองด้วยมุ้งสีฟ้าจะช่วยป้องกันโรคแบคทีเรียในสัตว์น้ำได้ (เฉลี่ย: กรองน้ำเข้าบ่อปลาโดยใช้ถุงกรองมุ้งฟ้าจะช่วยป้องกันศัตรูของปลา แต่ไม่สามารถป้องกันโรคแบคทีเรียในสัตว์น้ำได้)	ผิด	102	64.2	8
3	สามารถใช้เกลือแกงในการลดความเครียดของสัตว์น้ำได้	ถูก	110	69.2	7
4	สามารถใช้ยาปฏิชีวนะของคนในการรักษาโรคสัตว์น้ำได้ (เฉลี่ย: ไม่สามารถใช้ยาปฏิชีวนะของคนในการรักษาโรคสัตว์น้ำ)	ผิด	87	54.7	9
5	ถ้าพบสัตว์น้ำป่วยให้รีบแยกออกจากบ่อเลี้ยงทันที	ถูก	126	79.2	2
6	ในช่วงที่อากาศหนาวเย็นควรปรับลดปริมาณอาหารที่ใส่สัตว์น้ำลง	ถูก	117	73.6	5
7	การให้อาหารสัตว์น้ำควรให้ในปริมาณคราวละมากๆ เพื่อให้สัตว์น้ำกินอิ่ม (เฉลี่ย: การให้อาหารสัตว์น้ำควรทยอยให้เพื่อให้สัตว์น้ำกินหมด และควรให้ในปริมาณที่สัตว์น้ำกินอิ่ม)	ผิด	127	79.9	1
8	โดยทั่วไปแล้วการใช้จุลินทรีย์หรือ EM ประมาณ 30 – 50 ลิตร ต่อ 1 ไร่ สามารถควบคุมคุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยงให้มีคุณภาพที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ	ถูก	116	73.0	6

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n = 159

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลย	ตอบได้ถูกต้อง		อันดับ
			จำนวน	ร้อยละ	
9	การขนส่งและลำเลียงพันธุ์สัตว์น้ำควรทำในช่วงเวลาเย็น กลางคืน หรือตอนเช้า หรือลำเลียงโดยใช้รถยนต์ที่มีเครื่องปรับอากาศ จะช่วยให้อัตราการรอดเพิ่มขึ้น	ถูก	119	74.8	4
10	การเติมยาเหลืองในน้ำที่ใช้ลำเลียงสัตว์น้ำจะช่วยลดอัตราการเผาผลาญพลังงานระหว่างการลำเลียง (เฉลย: ยาเหลืองไม่ได้มีคุณสมบัติในการลดอัตราการเผาผลาญพลังงานของสัตว์น้ำ)	ผิด	79	49.7	10

จากตารางที่ 4.4 แสดงผลการวิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร ดังนี้

ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร เมื่อพิจารณาจากผลคะแนนพบว่า เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ จากคำถามที่ตอบได้ถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การให้อาหารสัตว์น้ำควรให้อาหารในปริมาณคราวละมากๆ เพื่อให้สัตว์น้ำกินอิ่ม (เฉลย การให้อาหารสัตว์น้ำควรทยอยให้เพื่อให้สัตว์น้ำกินหมด และควรให้อาหารในปริมาณที่สัตว์น้ำกินอิ่ม) (ร้อยละ 79.9) การสร้างอาหารธรรมชาติในช่วงแรกของการอนุบาลสัตว์น้ำจะเพิ่มอัตราการรอดของสัตว์น้ำและเป็นการลดต้นทุนค่าอาหาร (ร้อยละ 79.2) และ ถ้าพบสัตว์น้ำป่วยให้รีบแยกออกจากบ่อเลี้ยงทันที (ร้อยละ 79.2)

ส่วนข้อที่คำถามที่เกษตรกร ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ น้ำที่เข้าบ่อเลี้ยงถ้ามีการกรองด้วยมุ้งสีฟ้าจะช่วยป้องกันโรคแบคทีเรียในสัตว์น้ำได้ (เฉลย: กรองน้ำเข้าบ่อปลาโดยใช้ถุงกรองมุ้งสีฟ้าจะช่วยป้องกันศัตรูของปลา แต่ไม่สามารถป้องกันโรคแบคทีเรียในสัตว์น้ำได้) (ร้อยละ 64.2) สามารถใช้ยาปฏิชีวนะของคนในการรักษาโรคสัตว์น้ำได้ (เฉลย: ไม่สามารถใช้ยาปฏิชีวนะของคนในการรักษาโรคสัตว์น้ำ) (ร้อยละ 54.7) และ การเติมยาเหลืองในน้ำที่ใช้ลำเลียงสัตว์น้ำจะช่วยลดอัตราการเผาผลาญพลังงานระหว่างการลำเลียง (เฉลย ยาเหลืองไม่ได้มีคุณสมบัติในการลดอัตราการเผาผลาญพลังงานของสัตว์น้ำ) (ร้อยละ 49.7)

ตารางที่ 4.5 ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

จำนวนข้อที่ตอบได้ ถูกต้อง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 - 2	0	0.0	ระดับความรู้น้อยที่สุด
3 - 4	29	18.2	ระดับความรู้น้อย
5 - 6	33	20.8	ระดับความรู้ปานกลาง
7 - 8	54	34.0	ระดับความรู้มาก
9 - 10	43	27.0	ระดับความรู้มากที่สุด

ต่ำสุด = 3 ข้อ สูงสุด = 10 ข้อ
ค่าเฉลี่ย = 6.97 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.909

จากตารางที่ 4.5 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความรู้มาก โดยพิจารณาจากคะแนนที่เกษตรกรตอบคำถามได้ถูกต้อง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 34.0 ตอบได้ถูกต้อง 7-9 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 27.0 ตอบได้ถูกต้อง 9-10 ข้อ ร้อยละ 20.8 ตอบได้ถูกต้อง 5-6 ข้อ และร้อยละ 18.2 ตอบได้ถูกต้อง 3-4 ข้อ ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน

n = 159

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลย	ตอบได้ถูกต้อง		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
1	กรมประมงจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำให้เกษตรกรผ่านงานเงินทุนหมุนเวียนฯ	ถูก	133	83.6	4
2	เกษตรกรมาซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์ฯ ได้ทุกวัน ทุกเวลา (เฉลย: เกษตรกรมาซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์ฯ ได้ในวันและเวลาราชการ)	ผิด	118	74.2	7
3	ศูนย์ฯ มีลูกพันธุ์สัตว์น้ำทุกชนิดจำหน่าย (เฉลย: ศูนย์ฯ มีลูกพันธุ์สัตว์น้ำจำหน่ายบางชนิดตามแผนการผลิต)	ผิด	125	78.6	5

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

n = 159

ข้อ	ประเด็นความรู้	เฉลย	ตอบได้ถูกต้อง		
			จำนวน	ร้อยละ	อันดับ
4	ราคาจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์ฯ เป็นไปตามประกาศกรมประมง	ถูก	154	96.9	1
5	ท่านสามารถจองลูกพันธุ์สัตว์น้ำผ่านช่องทางออนไลน์หรือโทรศัพท์ได้	ถูก	154	96.9	1
6	ศูนย์ฯ รับชำระเงินค่าพันธุ์สัตว์น้ำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น	ถูก	49	30.8	10
7	สัตว์น้ำที่จำหน่ายในงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วทุกครั้ง	ถูก	149	93.7	3
8	ศูนย์ฯ มีพันธุ์สัตว์น้ำที่ผ่านการปรับปรุงพันธุ์แล้วจำหน่าย	ถูก	119	74.8	6
9	งานเงินทุนหมุนเวียนฯ นอกจากมีพันธุ์สัตว์น้ำจำหน่ายแล้วยังมีการจำหน่ายอาหารเม็ดสำเร็จรูปสำหรับสัตว์น้ำให้เกษตรกรด้วย (เฉลย: งานเงินทุนหมุนเวียนฯ จำหน่ายเฉพาะพันธุ์สัตว์น้ำ)	ผิด	109	68.6	8
10	ถ้าพบปัญหาลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ซื้อไปมีอาการป่วย หรือตายโดยมีสาเหตุมาจากพันธุ์สัตว์น้ำ เกษตรกรสามารถแจ้งศูนย์ฯ เพื่อขอรับสัตว์น้ำชดเชยตามจำนวนที่เสียหายได้	ถูก	87	54.7	9

จากตารางที่ 4.6 แสดงผลการวิเคราะห์ความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน ดังนี้

ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน เมื่อพิจารณาจากผลคะแนนพบว่า เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจ จากคำถามที่ตอบได้ถูกต้องมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ราคาจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์ฯ เป็นไปตามประกาศกรมประมง (ร้อยละ 96.9) ท่านสามารถจองลูกพันธุ์สัตว์น้ำผ่านช่องทางออนไลน์หรือโทรศัพท์ได้ (ร้อยละ 96.9) และ สัตว์น้ำที่จำหน่ายในงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วทุกครั้ง (ร้อยละ 93.7)

ส่วนข้อที่คำถามที่เกษตรกร ตอบผิดมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ งานเงินทุนหมุนเวียนฯ นอกจากมีพันธุ์สัตว์น้ำจำหน่ายแล้วยังมีการจำหน่ายอาหารเม็ดสำเร็จรูปสำหรับสัตว์น้ำให้เกษตรกรด้วย (เฉลย: งานเงินทุนหมุนเวียนฯ จำหน่ายเฉพาะพันธุ์สัตว์น้ำ) (ร้อยละ 68.6) ถ้าพบ

ปัญหาลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ซื้อไปมีอาการป่วย หรือตายโดยมีสาเหตุมาจากพันธุ์สัตว์น้ำ เกษตรกรสามารถแจ้งศูนย์ฯ เพื่อขอรับสัตว์น้ำชนิดเดียวกันตามจำนวนที่เสียหายได้ (ร้อยละ 54.7) และ ศูนย์ฯ รับชำระเงินค่าพันธุ์สัตว์น้ำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น (ร้อยละ 30.8)

ตารางที่ 4.7 ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน

จำนวนข้อที่ตอบได้ถูกต้อง	จำนวน (คน)	ร้อยละ	ความหมาย
1 - 2	2	1.3	ระดับความรู้น้อยที่สุด
3 - 4	0	0.0	ระดับความรู้น้อย
5 - 6	23	14.5	ระดับความรู้ปานกลาง
7 - 8	98	61.6	ระดับความรู้มาก
9 - 10	36	22.6	ระดับความรู้มากที่สุด

ต่ำสุด = 1 ข้อ สูงสุด = 10 ข้อ
ค่าเฉลี่ย = 7.53 ข้อ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.363

จากตารางที่ 4.7 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน ในภาพรวมเกษตรกรมีระดับความรู้มาก โดยพิจารณาจากคะแนนที่เกษตรกรตอบคำถามได้ถูกต้อง พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 61.6 ตอบได้ถูกต้อง 7-8 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 22.6 ตอบได้ถูกต้อง 9-10 ข้อ ร้อยละ 14.5 ตอบได้ถูกต้อง 5-6 ข้อ และร้อยละ 1.3 ตอบได้ถูกต้อง 1-2 ข้อ ตามลำดับ

2.2 แหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกร

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ประกอบด้วย สื่อบุคคล สื่อกลุ่มกิจกรรม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.8 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.8 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน

n = 159

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1.สื่อบุคคล						2.97 (0.956)	ปานกลาง	2
1.1 เจ้าหน้าที่ ประมงเมื่อมาที่ ศูนย์	4 (2.5)	2 (1.3)	24 (15.1)	67 (42.1)	62 (39.0)	4.14 (0.896)	มากที่สุด	1
1.2 เจ้าหน้าที่ ประมงที่ไปใน พื้นที่	20 (12.6)	23 (14.5)	38 (23.9)	53 (33.3)	25 (15.7)	3.25 (1.248)	ปานกลาง	2
1.3 เจ้าหน้าที่ หน่วยงานรัฐ อื่นๆ	28 (17.6)	36 (22.6)	48 (30.2)	31 (19.5)	16 (10.1)	2.82 (1.227)	ปานกลาง	4
1.4 ประมง อาสา	37 (23.3)	33 (20.8)	48 (30.2)	28 (17.0)	13 (8.2)	2.67 (1.241)	ปานกลาง	7
1.5 ประชาชน ชาวบ้าน	34 (21.4)	32 (20.1)	52 (32.7)	27 (17.0)	14 (8.8)	2.72 (1.228)	ปานกลาง	5
1.6 เจ้าหน้าที่ ส่งเสริมการขาย ของ บริษัทเอกชน	43 (27.1)	32 (20.1)	45 (28.3)	28 (17.6)	11 (6.9)	2.57 (1.250)	น้อย	8
1.7 เพื่อนบ้าน ในชุมชน	28 (17.6)	27 (17.0)	57 (35.8)	32 (20.1)	15 (9.4)	2.87 (1.202)	ปานกลาง	3
1.8 ร้านขาย อาหารสัตว์/ เวชภัณฑ์สัตว์	42 (26.4)	20 (12.6)	53 (33.3)	35 (22.0)	9 (5.7)	2.68 (1.239)	ปานกลาง	6

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 159

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
2.สื่อกลุ่ม						2.94 (1.211)	ปานกลาง	3
2.1 การประชุม	25 (15.7)	40 (25.2)	42 (26.4)	40 (25.2)	12 (7.5)	2.84 (1.190)	ปานกลาง	4
2.2 การอบรม	25 (15.7)	33 (20.8)	38 (23.9)	39 (24.5)	24 (15.1)	3.03 (1.302)	ปานกลาง	1
2.3 การสัมมนา	27 (17.0)	36 (22.6)	44 (27.7)	33 (20.8)	19 (11.9)	2.88 (1.260)	ปานกลาง	3
2.4 การศึกษาตุ งาน	30 (18.9)	28 (17.6)	35 (22.0)	41 (25.8)	25 (15.7)	3.02 (1.352)	ปานกลาง	2
3.สื่อสิ่งพิมพ์						2.86 (1.166)	ปานกลาง	4
3.1เอกสารแผ่น พับ	30 (18.9)	29 (18.2)	48 (30.2)	37 (23.3)	15 (9.4)	2.86 (1.240)	ปานกลาง	2
3.2 ไปสเตอร์	30 (18.9)	29 (18.2)	56 (35.2)	30 (18.9)	14 (8.8)	2.81 (1.204)	ปานกลาง	3
3.3 หนังสือ/ วารสาร	27 (17.0)	26 (16.4)	58 (36.5)	30 (18.9)	18 (11.3)	2.91 (1.219)	ปานกลาง	1

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

n = 159

แหล่งความรู้	ระดับการได้รับข้อมูล(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
4.สื่อมวลชน						2.61 (1.018)	ปานกลาง	5
4.1โทรทัศน์	19 (11.9)	22 (13.8)	61 (38.4)	41 (25.8)	16 (10.1)	3.08 (1.131)	ปานกลาง	1
4.2 วิทยุกระจายเสียง	43 (27.0)	38 (23.9)	49 (30.8)	23 (14.5)	6 (3.8)	2.44 (1.145)	น้อย	3
4.3หอกระจาย ข่าวชุมชน	48 (30.2)	38 (23.9)	48 (30.2)	18 (11.3)	7 (4.4)	2.36 (1.154)	น้อย	4
4.4วีดิทัศน์	44 (27.7)	30 (18.9)	47 (29.6)	27 (17.0)	11 (6.9)	2.57 (1.250)	น้อย	2
5.สื่อออนไลน์						3.39 (0.959)	มาก	1
5.1 เว็บไซต์	6 (3.8)	15 (9.4)	43 (27.0)	48 (30.2)	46 (28.9)	3.78 (1.367)	มาก	1
5.2 เฟซบุ๊ก	8 (5.0)	21 (13.2)	32 (20.1)	54 (34.0)	44 (27.7)	3.66 (1.163)	มาก	2
5.3ไลน์	23 (14.5)	31 (19.5)	51 (32.1)	30 (18.9)	24 (15.1)	3.01 (1.255)	ปานกลาง	4
5.4 ยูทูบ	8 (5.0)	25 (15.7)	43 (27.0)	45 (28.3)	38 (23.9)	3.50 (1.163)	มาก	3
5.5 ดิจิต็อก	22 (13.8)	39 (24.5)	43 (27.0)	29 (18.2)	26 (16.4)	2.99 (1.283)	ปานกลาง	5
เฉลี่ยรวม ทั้งหมด						2.98 (0.892)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับการได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกรจากสื่อต่างๆ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ผ่านทางสื่อบุคคล สื่อกลุ่ม สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมวลชน และสื่อออนไลน์ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 2.98) โดยเมื่อพิจารณาแยกรายละเอียด แต่ละประเภทสื่อ พบว่า

1) สื่อบุคคล พบว่า เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ จากสื่อบุคคล ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.97) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ประมงเมื่อมาที่ศูนย์ (ค่าเฉลี่ย 4.14) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 6 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ประมงที่ไปในพื้นที่ (ค่าเฉลี่ย 3.25) เพื่อนบ้านในชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.87) เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย 2.82) ประชาชนชาวบ้าน (ค่าเฉลี่ย 2.72) ร้านอาหารสัตว์/เวชภัณฑ์สัตว์ (ค่าเฉลี่ย 2.68) และ ประมงอาสา (ค่าเฉลี่ย 2.67) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการขายของบริษัทเอกชน (ค่าเฉลี่ย 2.57) ตามลำดับ

2) สื่อกลุ่ม เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ จากสื่อกลุ่ม ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.94) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ทั้งหมดอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ การอบรม (ค่าเฉลี่ย 2.84) การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย 3.02) การสัมมนา (ค่าเฉลี่ย 2.88) และการประชุม (ค่าเฉลี่ย 2.84) ตามลำดับ

3) สื่อสิ่งพิมพ์ เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ จากสื่อสิ่งพิมพ์ ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.86) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า ทั้งหมดอยู่ระดับปานกลาง ได้แก่ หนังสือ/วารสาร (ค่าเฉลี่ย 2.91) เอกสารแผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย 2.86) และโปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย 2.81) ตามลำดับ

4) สื่อมวลชน เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ จากสื่อมวลชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 2.61) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 แหล่ง ได้แก่ ได้รับความรู้ผ่านโทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 3.08) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ วิทยุทัศน์ (ค่าเฉลี่ย 2.57) วิทยุกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 2.44) และหอกระจายข่าวชุมชน (ค่าเฉลี่ย 2.36) ตามลำดับ

5) สื่อออนไลน์ เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ จากสื่อออนไลน์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.39) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็น พบว่า อยู่ในระดับมาก จำนวน 3 แหล่ง ได้แก่ ได้รับความรู้ผ่าน

เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย 3.78) เฟซบุ๊ก (Facebook) (ค่าเฉลี่ย 3.66) และยูทูป (YouTube) (ค่าเฉลี่ย 3.50) อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 แพลตฟอร์ม ได้แก่ ได้รับความรู้ผ่านไลน์ (Line) (ค่าเฉลี่ย 3.01) และติ๊กต็อก (TikTok) (ค่าเฉลี่ย 2.99) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 สรุปแหล่งการได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน

แหล่งความรู้	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1.สื่อบุคคล	2.97	0.956	ปานกลาง	2
2.สื่อกลุ่ม	2.94	1.211	ปานกลาง	3
3.สื่อสิ่งพิมพ์	2.86	1.166	ปานกลาง	4
4.สื่อมวลชน	2.61	1.018	ปานกลาง	5
5.สื่อออนไลน์	3.39	0.959	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	2.98	0.892	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.9 สรุปได้ว่า เกษตรกรเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.98) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายประเด็นตามสื่อที่ได้รับข้อมูลความรู้ พบว่า ผ่านสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.39) รองลงมาคือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.97) สื่อกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.94) สื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.86) และสื่อสารมวลชน (ค่าเฉลี่ย 2.61) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานและความต้องการสัตว์น้ำของเกษตรกร ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10 ถึง 4.13 ปรากฏผลดังนี้

3.1 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ประกอบด้วย ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.10 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.10 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

n = 159

ปัจจัย	ระดับความพึงพอใจ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
1.ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ						4.51 (0.598)	มากที่สุด	
1.1 เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพ อธิบายคดี	1 (0.6)	0 (0.0)	7 (4.4)	55 (34.6)	96 (60.4)	4.54 (0.644)	มากที่สุด	2
1.2 การแต่งกายของเจ้าหน้าที่มีความสุภาพเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน	1 (0.6)	0 (0.0)	12 (7.5)	63 (39.6)	83 (52.2)	4.43 (0.689)	มากที่สุด	5
1.3 เจ้าหน้าที่บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม	1 (0.6)	0 (0.0)	6 (3.8)	54 (34.0)	98 (61.6)	4.56 (0.632)	มากที่สุด	1
1.4 เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว เอาใจใส่	1 (0.6)	0 (0.0)	10 (6.3)	54 (34.0)	94 (59.1)	4.51 (0.674)	มากที่สุด	4

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 159

ปัจจัย	ระดับความพึงพอใจ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
1.5 เจ้าหน้าที่ตอบ ข้อซักถามได้อย่าง ชัดเจน ถูกต้อง	1 (0.6)	0 (0.0)	7 (4.4)	56 (35.2)	95 (59.7)	4.53 (0.644)	มากที่สุด	3
2. ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ						4.41 (0.608)	มากที่สุด	
2.1 ระยะเวลาใน การดำเนินการ	1 (0.6)	0 (0.0)	10 (6.3)	66 (41.5)	82 (51.6)	4.43 (0.671)	มากที่สุด	1
2.2 มีการจัดทำ แผนผังแสดง ขั้นตอนการ ให้บริการแจ้งไว้ ชัดเจน	1 (0.6)	0 (0.0)	12 (7.5)	70 (44.0)	76 (47.8)	4.38 (0.683)	มากที่สุด	3
2.3 การให้บริการ ดำเนินการตาม ขั้นตอน	1 (0.6)	0 (0.0)	9 (5.7)	76 (47.8)	73 (45.9)	4.38 (0.654)	มากที่สุด	3
2.5 วิธีการชำระ เงินสะดวก ไม่ ยุ่งยาก	1 (0.6)	0 (0.0)	11 (6.9)	66 (41.5)	81 (50.9)	4.42 (0.679)	มากที่สุด	2
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก						4.41 (0.623)	มากที่สุด	
3.1 สถานที่จอด รถสะดวก มี เพียงพอ	1 (0.6)	0 (0.0)	8 (5.0)	53 (33.3)	97 (61.0)	4.54 (0.654)	มากที่สุด	1
3.2 ป้ายแสดงจุด ให้บริการชัดเจน	1 (0.6)	0 (0.0)	11 (6.9)	64 (40.3)	83 (52.2)	4.43 (0.680)	มากที่สุด	3

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n = 159

ปัจจัย	ระดับความพึงพอใจ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
3.3 มีพื้นที่นั่งรอรับ บริการ	1 (0.6)	0 (0.0)	13 (8.2)	69 (43.4)	76 (47.8)	4.38 (0.691)	มากที่สุด	4
3.4 ความสะอาด ของสถานที่ ให้บริการ	1 (0.6)	0 (0.0)	10 (6.3)	61 (38.4)	87 (54.7)	4.47 (0.673)	มากที่สุด	2
3.5 มีสิ่งอำนวยความสะดวก ในสถานที่ ให้บริการ เช่น บริการน้ำดื่ม หนังสือ	1 (0.6)	1 (0.6)	22 (13.8)	68 (42.8)	67 (42.1)	4.25 (0.763)	มากที่สุด	5
4. ด้านคุณภาพการให้บริการ						4.46 (0.627)	มากที่สุด	
4.1 มีการให้บริการ ตาม ลำดับคิวผู้มา รับบริการ	1 (0.6)	1 (0.6)	10 (6.3)	59 (37.1)	88 (55.3)	4.46 (0.700)	มากที่สุด	4
4.2 ความถูกต้อง ของสินค้าที่ได้รับ	1 (0.6)	0 (0.0)	9 (5.7)	57 (35.8)	92 (57.9)	4.50 (0.664)	มากที่สุด	1
4.3 ความถูกต้อง ของเอกสารการ ชำระเงิน	1 (0.6)	0 (0.0)	9 (5.7)	60 (37.7)	89 (56.0)	4.48 (0.664)	มากที่สุด	2
4.4 การให้ คำแนะนำเกี่ยวกับ ชนิดพันธุ์และการ เลี้ยงสัตว์น้ำ	1 (0.6)	0 (0.0)	13 (8.2)	55 (34.6)	90 (56.6)	4.47 (0.701)	มากที่สุด	3

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

n= 159

ปัจจัย	ระดับความพึงพอใจ(จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
4.5 มีบริการ ประชาสัมพันธ์ ช่องทาง การ ติดต่อที่ชัดเจน เข้าใจง่าย	1 (0.6)	1 (0.6)	14 (8.8)	65 (40.9)	78 (49.1)	4.37 (0.725)	มากที่สุด	5
เฉลี่ยรวม ทั้งหมด						4.45 (0.575)	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.10 แสดงผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ประกอบด้วย ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีความพึงพอใจในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านคุณภาพการให้บริการ ภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 4.45) โดยเมื่อพิจารณาแยกรายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า

1) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ พบว่า เกษตรกรพึงพอใจต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 4.51) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม (ค่าเฉลี่ย 4.56) รองลงมา เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพ อธิบายดี (ค่าเฉลี่ย 4.54) เจ้าหน้าที่ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 4.53) เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว เอาใจใส่ (ค่าเฉลี่ย 4.51) และการแต่งกายของเจ้าหน้าที่ที่มีความสุภาพเหมาะสมกับการปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย 4.43) ตามลำดับ

2) ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ พบว่า เกษตรกรพึงพอใจต่อกระบวนการ และขั้นตอนการให้บริการของงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ราชบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 4.41) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ระยะเวลาในการดำเนินการ และขั้นตอนการจอง พันธุ์สัตว์น้ำไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน (ค่าเฉลี่ย 4.43) มากที่สุด รองลงมาคือ วิธีการชำระเงินสะดวก ไม่ยุ่งยาก (ค่าเฉลี่ย 4.42) มีการจัดทำแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแจ้งไว้ชัดเจน และการให้บริการ ดำเนินการตามขั้นตอน (ค่าเฉลี่ย 4.38) ตามลำดับ

3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า เกษตรกรพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก ในการให้บริการของงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 4.41) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละปัจจัย พบว่า อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดทุกปัจจัย ได้แก่ สถานที่จอดรถสะดวก มีเพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 4.54) มาก ที่สุด รองลงมา ความสะอาดของสถานที่ให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 4.47) ป้ายแสดงจุดให้บริการชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.43) มีพื้นที่นั่งรอรับบริการ (ค่าเฉลี่ย 4.38) และมีสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ ให้บริการ เช่น บริการน้ำดื่ม หนังสือ (ค่าเฉลี่ย 4.25) ตามลำดับ

4) ด้านคุณภาพการให้บริการ พบว่า เกษตรกรพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการ ของงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ภาพรวมอยู่ใน ระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวม 4.46) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละปัจจัย พบว่า ทุกปัจจัยอยู่ใน ระดับพึงพอใจมากที่สุด ได้แก่ ความถูกต้องของสินค้าที่ได้รับ (ค่าเฉลี่ย 4.50) มากที่สุด รองลงมา ความถูกต้องของเอกสารการชำระเงิน (ค่าเฉลี่ย 4.48) การให้คำแนะนำเกี่ยวกับชนิดพันธุ์และการ เลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 4.47) มีการให้บริการตามลำดับคิวผู้มารับบริการ (ค่าเฉลี่ย 4.46) และมีการ ประชาสัมพันธ์ช่องทางการติดต่อที่ชัดเจน เข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ย 4.37) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 สรุปความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการ เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1.ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ	4.51	0.598	มากที่สุด	1
2.ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการ ให้บริการ	4.41	0.608	มากที่สุด	3
3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.41	0.623	มากที่สุด	3

ตารางที่ 4.11 (ต่อ)

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
4.ด้านคุณภาพการให้บริการ	4.46	0.627	มากที่สุด	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.45	0.575	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.11 สรุปได้ว่า เกษตรกรพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดตราขบุรี อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.45) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละด้าน พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุดในทุกด้าน ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 4.51) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 4.46) ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 4.41) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย 4.41)

3.2 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำและการรับบริการของเกษตรกร

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดตราขบุรี มีความต้องการชนิดสัตว์น้ำ เหตุผลที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์ ชนิดและสัตว์น้ำที่ได้รับตรงกับความต้องการ ความแข็งแรงของสัตว์น้ำ ขนาดของสัตว์น้ำตรงกับความต้องการ ความเหมาะสมของราคาสัตว์น้ำ และคุณภาพของการบรรจุสัตว์น้ำ จำนวนสัตว์น้ำที่มาซื้อแต่ละครั้ง ความถี่ในการซื้อพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อนำไปเลี้ยงต่อปี แหล่งที่ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ และความถี่ในการมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดตราขบุรี ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.12 และ 4.13 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.12 ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

n = 159

สภาพการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ชนิดสัตว์น้ำที่ต้องการซื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ปลากะโห้	63	39.6	3
ปลาตะเพียนขาว	53	33.3	4
ปลาตะเพียนทอง	25	15.7	6
ปลาเทโพ	20	12.6	8
ปลานิล	76	47.8	1

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 159

สภาพการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
ปลาบ้า	11	6.9	11
ปลาชุกไทย	71	44.6	2
ปลาชุกเทศ	16	10.1	10
ปลาสรวย	21	13.2	7
ปลาอังก	18	11.3	9
ปลาสรวยงาม	37	23.3	5
สัตว์น้ำอื่นๆ (ปลาบึก ปลาเค้า เป็นต้น)	8	5.0	12
2. เหตุผลที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ใกล้บ้าน	36	22.6	4
มีคนแนะนำมา	37	23.3	3
ราคาถูกพันธุ์สัตว์น้ำถูกกว่าที่อื่น	71	44.6	2
ลูกพันธุ์สัตว์น้ำแข็งแรง	76	47.8	1
อื่นๆ	4	2.5	5
3. การได้รับพันธุ์สัตว์น้ำ			
ชนิดและจำนวนไม่ตรงกับความต้องการ	6	3.8	2
ชนิดและจำนวนตรงกับความต้องการ	153	96.2	1
4. ความแข็งแรงของสัตว์น้ำที่ซื้อไป			
ไม่ทราบเนื่องจากมาซื้อครั้งแรก	31	19.5	2
แข็งแรง	128	80.5	1
5. อัตรารอดของลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ซื้อไป (เปอร์เซ็นต์)			
ไม่ทราบเนื่องจากมาซื้อครั้งแรก	31	19.5	3
น้อยกว่า 80.00	17	10.7	4
80.00 – 85.00	47	29.6	1
85.01 – 90.00	40	25.1	2
90.01 – 95.00	11	6.9	6

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 159

สภาพการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
มากกว่า 95.00	13	8.2	5
ต่ำสุด = 70 สูงสุด = 100 ค่าเฉลี่ย = 85.18 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.609			
6. ขนาดของสัตว์น้ำตรงตามความต้องการ			
ไม่ตรงตามความต้องการ	1	0.6	2
ตรงตามความต้องการ	158	99.4	1
7. ความเหมาะสมของราคาสัตว์น้ำตามประกาศ ราคาของกรมประมง			
ไม่เหมาะสม	0	0.0	2
เหมาะสม	159	100.0	1
8. คุณภาพในการบรรจุสัตว์น้ำ			
ไม่เหมาะสม	0	0.0	2
เหมาะสม	159	100.0	1
9. จำนวนสัตว์น้ำที่มาซื้อแต่ละครั้ง (ตัว)			
น้อยกว่า 1,000	45	28.3	2
1,000-5,000	82	51.6	1
5,001-10,000	15	9.4	3
10,001-15,000	3	1.9	5
มากกว่า 15,000	14	8.8	4
ต่ำสุด = 1 ตัว สูงสุด = 100,000 ตัว ค่าเฉลี่ย = 6,793.18 ตัว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 16,349.333			
10. ความถี่ในการซื้อพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อนำไปเลี้ยง (ครั้งต่อปี)			
1	71	44.7	1
2	41	25.8	2
3	25	15.7	3

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

n = 159

สภาพการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
4	8	5.0	5
ตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไป	14	8.8	4
ต่ำสุด = 1 ครั้งต่อปี สูงสุด = 12 ครั้งต่อปี			
ค่าเฉลี่ย = 2.30 ครั้งต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 2.039			
11. แหล่งซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)			
ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี	158	99.4	1
ฟาร์มเพาะพันธุ์ของเอกชน	31	19.5	2
ฟาร์มเพาะพันธุ์ของมหาวิทยาลัย	4	2.5	4
ฟาร์มเพาะพันธุ์ของเกษตรกร	25	15.7	3
นำเข้าจากต่างประเทศ	2	1.3	5
12. ความถี่ในการมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี			
ซื้อครั้งแรก	31	19.5	2
ซื้อมากกว่า 1 ครั้ง/เดือน	22	13.8	4
ซื้อเดือนละ 1 ครั้ง	4	2.5	7
ซื้อ 2-3 เดือนครั้ง	21	13.2	5
ซื้อปีละ 2 ครั้ง	31	19.5	2
ซื้อปีละ 1 ครั้ง	35	22.0	1
ซื้อมากกว่าปีละ 1 ครั้ง	15	9.4	6

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ผลการศึกษาแสดงความต้องการสัตว์น้ำของเกษตรกร ดังนี้

1) ชนิดสัตว์น้ำที่เกษตรกรต้องการซื้อ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.8 ต้องการซื้อลูกพันธุ์ปลานิล รองลงมา ได้แก่ ปลาหยีสกไทย (ร้อยละ 44.7) ปลากระโทง (ร้อยละ 39.6) ปลาตะเพียนขาว (ร้อยละ 33.3) ปลาสวายงาม (ร้อยละ 23.3) ปลาตะเพียนทอง (ร้อยละ 15.7) ปลาสวาย (ร้อยละ 13.2) ปลาเทโพ (ร้อยละ 12.6) ปลาอังก (ร้อยละ 11.3) ปลาหยีสกเทศ (ร้อยละ 10.1) ปลาบ้า (ร้อยละ 6.9) และสัตว์น้ำอื่นๆ เช่น ปลานิล ปลาแค้ (ร้อยละ 5.0) ตามลำดับ

2) เหตุผลที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ราชบุรี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 47.8 มาซื้อเนื่องจากลูกพันธุ์สัตว์น้ำแข็งแรง รองลงมา ร้อยละ 44.6 ราคาลูกพันธุ์สัตว์น้ำถูกกว่าที่อื่น ร้อยละ 23.3 มีคนแนะนำมา ร้อยละ 22.6 ใกล้บ้าน และร้อยละ 2.5 เนื่องจากเป็นสัตว์น้ำที่กรมประมงผลิต ตามลำดับ

3) การได้รับพันธุ์สัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 96.2 ได้รับพันธุ์สัตว์น้ำตามชนิด และจำนวนตรงตามความต้องการ มีเกษตรกรร้อยละ 3.8 ที่ได้รับพันธุ์สัตว์น้ำตามชนิดและจำนวนไม่ตรงกับความต้องการ

4) ความแข็งแรงของสัตว์น้ำที่ซื้อไป พบว่า เกษตรกรร้อยละ 80.5 ระบุว่าพันธุ์สัตว์น้ำที่ซื้อไปมีความแข็งแรง และร้อยละ 19.5 ระบุว่าไม่ทราบเนื่องจากมาซื้อครั้งแรก

5) อัตรารอดของลูกพันธุ์สัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 29.6 ระบุว่าลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ซื้อไปมีอัตราการรอดระหว่าง 80.00-85.00 เปอร์เซ็นต์ รองลงมา เกษตรกรร้อยละ 25.2 ระบุว่าอัตราการรอดระหว่าง 85.01-90.00 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 10.7 ระบุว่าอัตราการรอดน้อยกว่า 80.00 เปอร์เซ็นต์ ร้อยละ 8.2 มีอัตราการรอดมากกว่าร้อยละ 95.00 เปอร์เซ็นต์ และร้อยละ 6.9 มีอัตราการรอดระหว่าง 90.01-95.00 เปอร์เซ็นต์

6) ขนาดของสัตว์น้ำที่ซื้อตรงตามความต้องการ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.4 ระบุว่าสัตว์น้ำที่ซื้อ มีขนาดตรงตามความต้องการ และร้อยละ 0.6 ระบุว่าสัตว์น้ำที่ซื้อ มีขนาดไม่ตรงตามความต้องการ

7) ความเหมาะสมของราคาสัตว์น้ำตามประกาศราคาของกรมประมงพบว่า เกษตรกรร้อยละ 100 ระบุว่าราคาสัตว์น้ำตามประกาศราคาของกรมประมงมีความเหมาะสม

8) คุณภาพในการบรรจุสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรร้อยละ 100 ระบุว่าคุณภาพในการบรรจุสัตว์น้ำมีความเหมาะสม

9) จำนวนสัตว์น้ำที่ซื้อแต่ละครั้ง (ตัว) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 51.6 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำครั้งละ 1,000-5,000 ตัว รองลงมา ร้อยละ 28.3 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำครั้งละน้อยกว่า 1,000 ตัว ร้อยละ 9.4 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำครั้งละ 5,001-10,000 ตัว ร้อยละ 8.8 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำครั้งละมากกว่า 15,000 ตัว และร้อยละ 1.9 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำครั้งละ 10,001-15,000 ตัว ตามลำดับ โดยพบว่าจำนวนสัตว์น้ำที่ซื้อไปเฉลี่ยแต่ละครั้ง สูงสุดจำนวน 100,000 ตัว ต่ำสุด 1 ตัว (ปลาสวยงาม) ค่าเฉลี่ย 6,793.18 ตัว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 16,349.333

10) ความถี่ในการซื้อพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อนำไปเลี้ยง (ครั้งต่อปี) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 44.6 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำไปเลี้ยง 1 ครั้งต่อปี รองลงมา ร้อยละ 25.8 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำไปเลี้ยง 2 ครั้งต่อปี ร้อยละ 15.7 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำไปเลี้ยง 3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 8.8 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำไปเลี้ยงตั้งแต่ 5 ครั้งขึ้นไปต่อปี และร้อยละ 5.0 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำไปเลี้ยง 4 ครั้งต่อปี โดยพบว่าความถี่ในการซื้อพันธุ์สัตว์

น้ำไปเลี้ยง ต่ำสุด 1 ครั้งต่อปี สูงสุด 12 ครั้งต่อปี ค่าเฉลี่ย 2.30 ครั้งต่อปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.039

11) แหล่งซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 99.4 มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี รองลงมา ร้อยละ 19.5 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากฟาร์มเพาะพันธุ์ของเอกชน ร้อยละ 15.7 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากฟาร์มเพาะพันธุ์ของเกษตรกร ร้อยละ 2.5 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากฟาร์มเพาะพันธุ์ของมหาวิทยาลัย และร้อยละ 1.3 นำเข้าจากต่างประเทศ ตามลำดับ

12) ความถี่ในการมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี พบว่า เกษตรกรร้อยละ 22.0 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีปีละ 1 ครั้ง รองลงมา ร้อยละ 19.5 เป็นการมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีครั้งแรกและซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีปีละ 2 ครั้ง ร้อยละ 13.8 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มากกว่า 1 ครั้ง/เดือน ร้อยละ 13.2 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี 2-3 เดือนต่อครั้ง ร้อยละ 9.4 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มากกว่าปีละ 7 ครั้ง และ ร้อยละ 2.5 ซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี เดือนละ 1 ครั้ง ตามลำดับ

3.3 ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย ด้านปัจจัยการผลิต และด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.13 และ 4.14 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 14.13 ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

n = 159

ปัจจัย	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ						3.54 (1.117)	มาก	2
1.วิธีการเตรียมบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ	9 (5.70)	22 (13.80)	35 (22.00)	64 (40.30)	29 (18.20)	3.52 (1.113)	มาก	7
2.วิธีการอนุบาลสัตว์น้ำ	12 (7.50)	19 (11.90)	29 (18.20)	63 (39.60)	36 (22.60)	3.58 (1.182)	มาก	1
3. การจัดการคุณภาพน้ำระหว่างการเลี้ยง	13 (8.20)	18 (11.30)	29 (18.20)	68 (42.80)	31 (19.50)	3.54 (1.168)	มาก	3
4.การสร้างอาหารธรรมชาติในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ	13 (8.20)	15 (9.40)	36 (22.60)	62 (39.00)	33 (20.80)	3.55 (1.162)	มาก	2
5.การผลิตอาหารสัตว์น้ำใช้ในฟาร์มเพื่อลดต้นทุนการผลิต	15 (9.40)	17 (10.70)	34 (21.40)	54 (34.00)	39 (24.50)	3.53 (1.236)	มาก	5
6.การจัดการสุขภาพสัตว์น้ำระหว่างการเลี้ยง	16 (10.10)	14 (8.80)	31 (19.50)	64 (40.30)	34 (21.40)	3.54 (1.210)	มาก	3
7.เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ	17 (10.70)	16 (10.10)	29 (18.20)	59 (37.10)	38 (23.90)	3.53 (1.257)	มาก	5

ตารางที่ 14.13 (ต่อ)

n = 159

ปัจจัย	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
ด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย						3.42 (1.129)	มาก	3
1.ชนิดสัตว์น้ำที่ ตลาดมีความ ต้องการในแต่ละ ช่วงเวลา	14 (8.80)	17 (10.70)	37 (23.30)	58 (36.50)	33 (20.80)	3.50 (1.190)	มาก	2
2.ปริมาณสัตว์ น้ำที่ตรงกับ ความต้องการ ของตลาด	14 (8.80)	16 (10.10)	32 (20.10)	64 (40.30)	33 (20.80)	3.54 (1.184)	มาก	1
3.ช่องทางการ จำหน่ายผลิต	15 (9.40)	18 (11.30)	40 (25.20)	58 (36.50)	28 (17.60)	3.42 (1.182)	มาก	3
4.การแปรรูป ผลิตสัตว์น้ำ เพื่อเพิ่มมูลค่า	18 (11.3)	20 (12.60)	38 (23.90)	49 (30.80)	34 (21.40)	3.38 (1.267)	ปานกลาง	4
5.การจัดตั้ง กลุ่ม/สหกรณ์ผู้ เพาะเลี้ยงสัตว์ น้ำ	20 (12.60)	24 (15.10)	37 (23.30)	52 (32.70)	26 (16.40)	3.25 (1.258)	ปานกลาง	5
ด้านปัจจัยการผลิต						3.57 (1.154)	มาก	1
1.แหล่งลูกพันธุ์ สัตว์น้ำที่มี คุณภาพ	13 (8.20)	5 (3.10)	35 (22.00)	64 (40.30)	42 (26.40)	3.74 (1.133)	มาก	1

ตารางที่ 14.13 (ต่อ)

n = 159

ปัจจัย	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
2.สัตว์น้ำที่มีการ ปรับปรุงพันธุ์ให้ มีอัตราการ เจริญเติบโตดีขึ้น	16 (10.10)	16 (10.10)	19 (11.90)	67 (42.10)	41 (25.80)	3.64 (1.250)	มาก	2
3.แหล่งจำหน่าย อาหารสัตว์น้ำ	16 (10.10)	11 (6.90)	36 (22.60)	66 (41.50)	30 (18.90)	3.52 (1.174)	มาก	3
4.บริการตรวจ วินิจฉัยโรคสัตว์ น้ำ	19 (11.90)	17 (10.70)	29 (18.20)	59 (37.10)	35 (22.00)	3.47 (1.277)	มาก	5
5.บริการตรวจ วิเคราะห์ คุณภาพน้ำ	20 (12.60)	16 (10.10)	29 (18.20)	55 (34.60)	39 (24.50)	3.48 (1.307)	มาก	4
ด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง						3.35 (1.165)	ปานกลาง	4
การส่งเสริมแบบรายบุคคล						3.48 (1.096)	มาก	1
1.เจ้าหน้าที่ไป พบปะเกษตรกร ที่บ้าน/ฟาร์ม เลี้ยง	17 (10.70)	24 (15.10)	32 (20.10)	51 (32.10)	35 (22.00)	3.40 (1.278)	ปานกลาง	2
2.การนัดหมาย ไปพบเจ้าหน้าที่	15 (9.40)	23 (14.50)	39 (24.50)	54 (34.00)	28 (17.60)	3.36 (1.203)	ปานกลาง	3
3.การให้ คำแนะนำผ่าน ทางโทรศัพท์ หรือระบบ ออนไลน์ต่างๆ	9 (5.70)	14 (8.80)	32 (20.10)	67 (42.10)	37 (23.30)	3.69 (1.097)	มาก	1

ตารางที่ 14.13 (ต่อ)

n = 159

ปัจจัย	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
การส่งเสริมแบบกลุ่ม						3.29 (1.262)	ปานกลาง	3
1.การจัด ฝึกอบรม/ สัมมนา	19 (11.90)	25 (15.70)	29 (18.20)	54 (34.00)	32 (20.10)	3.35 (1.293)	ปานกลาง	1
2.การจัด ศึกษาดูงาน	20 (12.60)	24 (15.10)	34 (21.40)	48 (30.20)	33 (20.80)	3.31 (1.303)	ปานกลาง	2
3.การจัดเวที ประชุม	21 (13.20)	28 (17.60)	35 (22.00)	47 (29.60)	28 (17.60)	3.21 (1.293)	ปานกลาง	3
การส่งเสริมแบบสื่อสิ่งพิมพ์						3.22 (1.254)	ปานกลาง	4
1.การจัดทำ เอกสาร เผยแพร่ แผ่น พับ คู่มือ	20 (12.60)	24 (15.10)	37 (23.30)	48 (30.20)	30 (18.90)	3.28 (1.282)	ปานกลาง	1
2.การจัด บอร์ด ประชาสัมพันธ์	24 (15.10)	24 (15.10)	42 (26.40)	40 (25.20)	29 (18.20)	3.16 (1.311)	ปานกลาง	2
การส่งเสริมแบบมวลชน						3.36 (1.272)	ปานกลาง	2
1.การจัดทำ คลิปเผยแพร่ ทางออนไลน์ ช่องทางต่างๆ	19 (11.90)	20 (12.60)	26 (16.40)	53 (33.30)	41 (25.80)	3.48 (1.321)	มาก	1

ตารางที่ 14.13 (ต่อ)

n = 159

ปัจจัย	ระดับความต้องการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
2การจัด นิทรรศการใน งานต่างๆ	23 (14.50)	17 (10.70)	35 (22.00)	55 (34.60)	29 (18.20)	3.31 (1.293)	ปานกลาง	2
3การ ประชาสัมพันธ์ ผ่านโทรทัศน์ วิทยุ วิทยุ ชุมชน หอ กระจายเสียง	25 (15.70)	15 (9.40)	41 (25.80)	47 (29.60)	31 (19.50)	3.28 (1.316)	ปานกลาง	3
เฉลี่ยรวม ทั้งหมด						3.45 (1.079)	มาก	

จากตารางที่ 4.13 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ประกอบด้วย ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย ด้านปัจจัยการผลิต และด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง ปრაกฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีระดับความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย ด้านปัจจัยการผลิต และด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงภาพรวมทั้งหมดอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวมทั้งหมด 3.45) โดยเมื่อพิจารณาแยกรายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า

1) ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.52) โดยเกษตรกรมี

ความต้องการความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำในทุกปัจจัยในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาแยกเป็นปัจจัย พบว่า วิธีการอนุบาลสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.58) รองลงมา ได้แก่ การสร้างอาหารธรรมชาติในบ่อเลี้ยง สัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.55) การจัดการคุณภาพน้ำระหว่างการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.54) การจัดการสุขภาพสัตว์ น้ำระหว่างการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.54) การผลิตอาหารสัตว์น้ำใช้ในฟาร์มเพื่อลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.53) เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.53) และ วิธีการเตรียมบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.52) ตามลำดับ

2) ด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่ายอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.42) โดยปัจจัยที่เกษตรกรต้องการในระดับมาก ได้แก่ ปริมาณสัตว์น้ำที่ตรงกับความต้องการของตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.54) รองลงมา คือ ชนิดสัตว์น้ำที่ตลาดมีความต้องการในแต่ละช่วงเวลา (ค่าเฉลี่ย 3.50) และ ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.42) สำหรับปัจจัยที่เกษตรกรมีความต้องการในการ ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่ายในระดับปานกลาง ได้แก่ การแปร รูปผลผลิตสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มมูลค่า (ค่าเฉลี่ย 3.38) และ การจัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.25) ตามลำดับ

3) ด้านปัจจัยการผลิต พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ น้ำด้านปัจจัยการผลิตในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยรวม 3.57) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละปัจจัยพบว่า มีค่า อยู่ในระดับมากทุกปัจจัย ได้แก่ แหล่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.74) รองลงมา ได้แก่ สัตว์น้ำที่มีการปรับปรุงพันธุ์ให้มีอัตราการเจริญเติบโตดีขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.64) แหล่งจำหน่ายอาหารสัตว์ น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.52) บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.48) และ บริการตรวจวินิจฉัยโรค สัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.47) ตามลำดับ

4) ด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการ เลี้ยงสัตว์น้ำด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยรวม 3.35) เมื่อพิจารณาแยก ตามรูปแบบการส่งเสริม พบว่า เกษตรกรต้องการการส่งเสริมแบบรายบุคคลในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.48) ทั้งนี้เมื่อแยกตามแนวทางการส่งเสริม พบว่า การให้คำแนะนำผ่านทางโทรศัพท์หรือระบบ ออนไลน์ต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.69) รองลงมาเกษตรกรมีความต้องการอยู่ในระดับปาน กลาง คือ เจ้าหน้าที่ไปพบปะเกษตรกรที่บ้าน/ฟาร์มเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.40) และการนัดหมายไปพบ เจ้าหน้าที่ (ค่าเฉลี่ย 3.36) สำหรับรูปแบบการส่งเสริมแบบอื่นๆ พบว่าเกษตรกรมีความต้องการใน ระดับปานกลาง ได้แก่ การส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.36) ประกอบด้วย การจัดทำคลิป เผยแพร่ทางออนไลน์ช่องทางต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.48) การจัดนิทรรศการในงานต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 3.31) การประชาสัมพันธ์ผ่านโทรทัศน์ วิทยุ วิทยุชุมชน หอกระจายเสียง (ค่าเฉลี่ย 3.28) การส่งเสริมแบบ กลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.29) ประกอบด้วย การจัดฝึกอบรม/สัมมนา (ค่าเฉลี่ย 3.35) การจัดศึกษาดูงาน

(ค่าเฉลี่ย 3.31) การจัดเวทีประชุม (ค่าเฉลี่ย 3.21) และ การส่งเสริมแบบสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) ประกอบด้วย การจัดทำเอกสารเผยแพร่ แผ่นพับ คู่มือ (ค่าเฉลี่ย 3.28) และ การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ (ค่าเฉลี่ย 3.16) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

ด้าน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ	3.54	1.117	มาก	2
2. ด้านการวางแผนการผลิตและ จำหน่าย	3.42	1.129	มาก	3
3. ด้านปัจจัยการผลิต	3.57	1.154	มาก	1
4. ด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง	3.35	1.165	ปานกลาง	4
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.45	1.079	มาก	

จากตารางที่ 4.14 สรุปได้ว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านปัจจัยการผลิตในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.57) รองลงมา คือ ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.54) ด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 3.42) และด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.35) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 รูปแบบการส่งเสริมที่มีผลต่อระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

รูปแบบ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. การส่งเสริมแบบรายบุคคล	3.48	1.096	ปานกลาง	1
2. การส่งเสริมแบบกลุ่ม	3.29	1.262	ปานกลาง	3
3. การส่งเสริมแบบสื่อสิ่งพิมพ์	3.22	1.254	ปานกลาง	4
4. การส่งเสริมแบบมวลชน	3.36	1.272	ปานกลาง	2
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.45	1.165	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.15 สรุปได้ว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.45) โดยเมื่อพิจารณาแยกตามรูปแบบการส่งเสริมพบว่าทุกรูปแบบอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.48) การส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.36) การส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.29) และการส่งเสริมแบบสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) ตามลำดับ

ตอนที่ 4 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี แสดงความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำ และข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.16 ถึง 4.19 ปรากฏผลดังนี้

4.1 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาที่พบในการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยแยกเป็นประเด็นด้านการเลี้ยง ด้านต้นทุนการเลี้ยง ด้านผลผลิตและตลาด และด้านการส่งเสริม ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.16 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 4.16 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

n = 159

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
4.1.1 ด้านการเลี้ยง						2.84	ปานกลาง	2
						(1.024)		
1.พื้นที่เลี้ยงไม่เหมาะสม	28	36	53	32	10	2.75	ปานกลาง	5
	(17.60)	(22.60)	(33.30)	(20.10)	(6.30)	(1.153)		
2.ปริมาณน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงไม่เพียงพอ	32	33	49	32	13	2.75	ปานกลาง	5
	(20.10)	(20.80)	(30.80)	(20.10)	(8.20)	(1.221)		

ตารางที่ 14.16 (ต่อ)

n = 159

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
3.ขาดแหล่งซื้อ ลูกพันธุ์สัตว์น้ำ	29 (18.20)	42 (26.40)	52 (32.70)	27 (17.00)	9 (5.70)	2.65 (1.131)	ปาน กลาง	7
4.ขาดความรู้ใน การเลี้ยงสัตว์น้ำ	23 (14.50)	35 (22.00)	58 (36.50)	32 (20.10)	11 (6.90)	2.85 (1.121)	ปาน กลาง	4
5.ขาดความรู้ในการ ป้องกันและรักษา โรคสัตว์น้ำ	22 (13.80)	29 (18.20)	55 (34.60)	32 (20.10)	21 (13.20)	3.01 (1.214)	ปาน กลาง	1
6.ขาดความรู้ใน การจัดการ คุณภาพน้ำ ระหว่างการเลี้ยง	24 (15.10)	23 (14.50)	60 (37.70)	34 (21.40)	18 (11.30)	2.99 (1.193)	ปาน กลาง	2
7.ขาดความรู้ ด้านอาหารสัตว์ น้ำและปริมาณ การให้อาหารที่ เหมาะสม	23 (14.50)	32 (20.10)	54 (34.00)	38 (23.90)	12 (7.50)	2.90 (1.148)	ปาน กลาง	3
4.1.2 ด้านต้นทุนการเลี้ยง						2.96 (1.123)	ปาน กลาง	1
1.ต้นทุนค่าพันธุ์ สัตว์น้ำมีราคาสูง	23 (14.50)	33 (20.80)	53 (33.30)	30 (18.90)	20 (12.60)	2.94 (1.218)	ปาน กลาง	2
2.ต้นทุน ค่าอาหารสัตว์น้ำ มีราคาสูง	20 (12.60)	25 (15.70)	41 (25.80)	33 (20.80)	40 (25.20)	3.30 (1.340)	ปาน กลาง	1
3.ไม่สามารถเข้าถึง เทคโนโลยีด้านการ เลี้ยงสัตว์น้ำ	29 (18.20)	31 (19.50)	50 (31.40)	33 (20.80)	16 (10.10)	2.85 (1.233)	ปาน กลาง	3

ตารางที่ 14.16 (ต่อ)

n = 159

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มากที่สุด			
4.ขาดแคลน แรงงานในการ เลี้ยงสัตว์น้ำ	28 (17.60)	40 (25.20)	49 (30.80)	27 (17.00)	15 (9.40)	2.75 (1.205)	ปาน กลาง	4
4.1.3 ด้านผลผลิตและตลาด						2.78 (1.155)	ปาน กลาง	3
1.ไม่มีแหล่ง จำหน่ายผลผลิต สัตว์น้ำ	35 (22.00)	30 (18.90)	53 (33.30)	31 (19.50)	10 (6.30)	2.69 (1.196)	ปาน กลาง	4
2.ราคาผลผลิต ตกต่ำ	31 (19.50)	24 (15.10)	44 (27.70)	37 (23.30)	23 (14.50)	2.98 (1.324)	ปาน กลาง	2
3.โดนกดราคา โดยพ่อค้าคน กลาง/คนจับ ปลา	35 (22.00)	19 (11.90)	44 (27.70)	31 (19.50)	30 (18.90)	3.01 (1.401)	ปาน กลาง	1
4.คุณภาพ ผลผลิตไม่ตรง กับความต้องการ ของตลาด	40 (25.20)	31 (19.50)	51 (32.10)	27 (17.00)	10 (6.30)	2.60 (1.212)	น้อย	6
5.ไม่มีการ รวมกลุ่มเพื่อ จำหน่าย	38 (23.90)	24 (15.10)	54 (34.00)	29 (18.20)	14 (8.80)	2.73 (1.256)	ปาน กลาง	3
6.ไม่มีแหล่งเงิน หมุนเวียนในการ เลี้ยง	38 (23.90)	31 (19.50)	52 (32.70)	22 (13.80)	16 (10.10)	2.67 (1.261)	ปาน กลาง	5

ตารางที่ 14.16 (ต่อ)

n = 159

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความ หมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
4.1.4 ด้านการส่งเสริม						2.43 (1.073)	น้อย	4
1.ติดต่อ เจ้าหน้าที่ของ ศูนย์ฯได้ยาก	54 (34.00)	46 (28.90)	37 (23.30)	12 (7.50)	10 (6.30)	2.23 (1.181)	น้อย	3
2.การจัดอบรม ประชุม สัมมนา มีจำนวนจำกัด	31 (19.50)	45 (28.30)	50 (31.40)	24 (15.10)	9 (5.70)	2.59 (1.132)	น้อย	1
3.การเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร ต่างๆ ในการ เลี้ยงสัตว์น้ำทำ ได้ยาก	41 (25.80)	40 (25.20)	48 (30.20)	21 (13.20)	9 (5.70)	2.48 (1.174)	น้อย	2
เฉลี่ยรวม ทั้งหมด						2.78 (0.998)		

จากตารางที่ 4.16 แสดงผลการวิเคราะห์ความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี โดยแบ่งประเด็นปัญหาเป็นด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านการเลี้ยง ด้านต้นทุนการเลี้ยง ด้านผลผลิตและตลาด และด้านการส่งเสริม ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ด้านการเลี้ยง พบว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ได้แสดงความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในด้านการเลี้ยงในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.84) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาพบว่าทุกประเด็นปัญหามีค่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นปัญหาด้านการเลี้ยง ประกอบด้วย ขาดความรู้ในการป้องกันและรักษาโรคสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.01)

รองลงมา ได้แก่ ขาดความรู้ในการจัดการคุณภาพน้ำระหว่างการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 2.99) ขาดความรู้ด้านอาหารสัตว์น้ำและปริมาณการให้อาหารที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.90) ขาดความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.85) พื้นที่เลี้ยงไม่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 2.75) ปริมาณน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงไม่เพียงพอ (ค่าเฉลี่ย 2.75) และขาดแหล่งซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.65) ตามลำดับ

ด้านต้นทุนการเลี้ยง พบว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ได้แสดงความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในด้านต้นทุนการเลี้ยงในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.96) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาพบว่าทุกประเด็นปัญหามีค่าอยู่ในระดับปานกลาง โดยประเด็นปัญหาด้านต้นทุนการเลี้ยง ประกอบด้วย ต้นทุนค่าอาหารสัตว์น้ำมีราคาสูง (ค่าเฉลี่ย 3.30) รองลงมา ได้แก่ ต้นทุนค่าพันธุ์สัตว์น้ำมีราคาสูง (ค่าเฉลี่ย 2.94) ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.85) และ ขาดแคลนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.75) ตามลำดับ

ด้านผลผลิตและตลาด พบว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ได้แสดงความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในด้านผลผลิตและตลาดในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.78) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาพบว่าประเด็นปัญหาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วย โดนกดราคาโดยพ่อค้าคนกลาง/คนจับปลา (ค่าเฉลี่ย 3.01) รองลงมา ได้แก่ ราคาผลผลิตตกต่ำ (ค่าเฉลี่ย 2.98) ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่าย (ค่าเฉลี่ย 2.73) ไม่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 2.69) และ ไม่มีแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 2.67) สำหรับประเด็นปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ คุณภาพผลผลิตไม่ตรงกับความต้องการของตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.60) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ได้แสดงความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในด้านการส่งเสริมในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากประเด็นปัญหาพบว่าทุกประเด็นปัญหามีค่าอยู่ในระดับน้อย โดยประเด็นปัญหา ประกอบด้วย การจัดอบรม ประชุม สัมมนา มีจำนวนจำกัด (ค่าเฉลี่ย 2.59) รองลงมา ได้แก่ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในการเลี้ยงสัตว์น้ำทำได้ยาก (ค่าเฉลี่ย 2.48) และ ติดต่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์ได้ยาก (ค่าเฉลี่ย 2.23) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.17 ประเด็นปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการเลี้ยง	2.84	1.024	ปานกลาง	2
2. ด้านต้นทุนการเลี้ยง	2.96	1.123	ปานกลาง	1
3. ด้านผลผลิตและตลาด	2.78	1.155	ปานกลาง	3
4. ด้านการส่งเสริม	2.43	1.073	น้อย	4
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	2.78	0.998	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.17 สรุปได้ว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.78) เพื่อพิจารณาแยกเป็นด้านต่างๆ พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรให้ความเห็นต่อความรุนแรงของปัญหาในระดับปานกลาง ทั้งในด้านต้นทุนการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 2.96) ด้านการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 2.84) และด้านผลผลิตและตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.78) ในส่วนของด้านการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรให้ความเห็นต่อความรุนแรงของปัญหาในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.43)

4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน

เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ประกอบด้วย ด้านการเลี้ยง ด้านต้นทุนการเลี้ยง ด้านผลผลิตและตลาด และการส่งเสริม ดังรายละเอียดในตารางที่ 4.18 ปรากฏผลดังนี้

ตารางที่ 14.18 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

n = 159

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
4.2.1 ด้านการเลี้ยง						3.27	ปานกลาง	4
						(1.023)		
1.ควรมีเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเกษตรกรเพื่อให้คำแนะนำการเลี้ยง	10	30	57	46	16	3.18	ปานกลาง	3
	(6.30)	(18.90)	(35.80)	(28.90)	(10.10)	(1.053)		
2.ควรมีการแจ้งเตือน ฝ้าระวังภัยธรรมชาติต่างๆ ให้เกษตรกร	8	25	57	51	18	3.29	ปานกลาง	2
	(5.00)	(15.70)	(35.80)	(32.10)	(11.30)	(1.027)		
3.ควรมีบริการหลังการจำหน่าย เช่น การวิเคราะห์คุณภาพน้ำ การให้คำแนะนำในการป้องกันและรักษาโรค	10	27	49	44	29	3.35	ปานกลาง	1
	(6.30)	(17.00)	(30.80)	(27.70)	(18.20)	(1.147)		

ตารางที่ 14.18 (ต่อ)

n = 159

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
4.2.2 ด้านต้นทุนการเลี้ยง						3.41 (1.154)	มาก	2
1.ควรมีการจัด อบรมให้ความรู้ ด้านอาหาร ธรรมชาติ เพื่อลด ต้นทุนให้ เกษตรกรกลุ่มที่ เป็นลูกจ้าง เงินทุนหมุนเวียน	11 (6.90)	25 (15.70)	41 (25.80)	52 (32.70)	30 (18.90)	3.41 (1.165)	มาก	2
2.ควรมีการ ส่งเสริมหรือให้ คำแนะนำ เกี่ยวกับการนำ เทคโนโลยีมาใช้ ในการเลี้ยงสัตว์ น้ำเพื่อลดต้นทุน การผลิต	12 (7.50)	25 (15.70)	37 (23.30)	55 (34.60)	30 (18.90)	3.42 (1.182)	มาก	1
4.2.3 ด้านผลผลิตและตลาด						3.37 (1.108)	ปานกลาง	3
1.ควรมีการ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลชนิดและ ปริมาณสัตว์น้ำที่ ตลาดมีความ ต้องการ เป็น ข้อมูลให้ เกษตรกรในการ วางแผนการผลิต	16 (10.10)	19 (11.90)	51 (32.10)	47 (29.60)	26 (16.40)	3.30 (1.179)	ปานกลาง	3

ตารางที่ 14.18 (ต่อ)

n = 159

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (S.D)	ความหมาย	อันดับ
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด			
2.ควรมีข้อมูล แหล่งรับซื้อสัตว์ น้ำในพื้นที่ เช่น ตลาด ร้านอาหาร โรงงานแปรรูป	9 (5.70)	28 (17.60)	39 (24.50)	51 (32.10)	32 (20.10)	3.43 (1.161)	มาก	1
3.ควรมีการ ส่งเสริมการ รวมกลุ่มหรือแนว ทางการรวมกลุ่ม เพื่อจำหน่าย ผลผลิตในราคา ที่เหมาะสม	13 (8.20)	24 (15.10)	43 (27.00)	48 (30.20)	31 (19.50)	3.38 (1.194)	ปานกลาง	2
4.2.4 ด้านการส่งเสริม						3.43 (1.186)	มาก	1
1.ควรมีบริการ จัดส่งลูกพันธุ์สัตว์ น้ำให้เกษตรกรที่ สั่งซื้อจำนวนมาก	14 (8.80)	20 (12.60)	43 (27.00)	51 (32.10)	31 (19.50)	3.41 (1.192)	มาก	2
2.ควรมีช่องทาง ติดต่อระหว่าง เกษตรกรกับ เจ้าหน้าที่ที่ สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย	16 (10.10)	16 (10.10)	42 (26.40)	51 (32.10)	34 (21.40)	3.45 (1.220)	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งสิ้น						3.36 (1.034)	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.18 แสดงผลการวิเคราะห์ระดับความเห็นต่อข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัย

และพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี โดยแบ่งเป็นด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านการเลี้ยง ด้านต้นทุนการเลี้ยง ด้านผลผลิตและตลาด และด้านการส่งเสริม ปรากฏผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ด้านการเลี้ยง พบว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ได้แสดงความเห็นต่อข้อเสนอในด้านการเลี้ยงในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.27) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาจากข้อเสนอแนะพบว่า เกษตรกรให้ความเห็นในระดับปานกลาง ทั้งในประเด็น ควรมีบริการหลังการจำหน่าย เช่น การวิเคราะห์คุณภาพน้ำ การให้คำแนะนำในการป้องกันและรักษาโรค (ค่าเฉลี่ย 3.35) ควรมีการแจ้งเตือน ฝ้าระวังภัยธรรมชาติต่างๆ ให้เกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.29) และ ควรมีเจ้าหน้าที่ออกเยี่ยมเกษตรกรเพื่อให้คำแนะนำการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.18) ตามลำดับ

ด้านต้นทุนการเลี้ยง พบว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ได้แสดงความเห็นต่อข้อเสนอในด้านต้นทุนการเลี้ยงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) ทั้งนี้พบว่าเกษตรกรมีความเห็นต่อข้อเสนอแนะในเรื่อง ควรมีการส่งเสริมหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อลดต้นทุนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.42) และ ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านอาหารธรรมชาติเพื่อลดต้นทุนให้เกษตรกรกลุ่มที่เป็นลูกจ้างงานเงินทุนหมุนเวียน (ค่าเฉลี่ย 3.41) ตามลำดับ

ด้านผลผลิตและตลาด พบว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ได้แสดงความเห็นต่อข้อเสนอในด้านผลผลิตและตลาดในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.37) ทั้งนี้พบว่าเกษตรกรมีความเห็นต่อข้อเสนอแนะในเรื่อง ควรมีข้อมูลแหล่งรับซื้อสัตว์น้ำในพื้นที่ เช่น ตลาดร้านอาหาร โรงงานแปรรูป ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) รองลงมาในระดับปานกลาง ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มหรือแนวทางการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่ายผลผลิตในราคาที่เหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.38) และ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลชนิดและปริมาณสัตว์น้ำที่ตลาดมีความต้องการ เป็นข้อมูลให้เกษตรกรในการวางแผนการผลิต (ค่าเฉลี่ย 3.30) ตามลำดับ

ด้านการส่งเสริม พบว่าเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ได้แสดงความเห็นต่อข้อเสนอในด้านการส่งเสริมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.43) โดยเกษตรกรมีความเห็นต่อข้อเสนอแนะทั้ง 2 เรื่องในระดับมาก ประกอบด้วย ควรมีช่องทางติดต่อระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ที่สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย (ค่าเฉลี่ย 3.45) และ ควรมีบริการจัดส่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำให้เกษตรกรที่สั่งซื้อจำนวนมาก (ค่าเฉลี่ย 3.41) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 ประเด็นข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการเลี้ยง	3.27	1.023	ปานกลาง	4
2. ด้านต้นทุนการเลี้ยง	3.41	1.154	มาก	2
3. ด้านผลผลิตและตลาด	3.37	1.108	ปานกลาง	3
4. ด้านการส่งเสริม	3.43	1.186	มาก	1
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	3.36	1.034	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4.19 สรุปได้ว่า เกษตรกรมีความเห็นต่อข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละด้าน พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ในระดับมาก ใน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.43) รองลงมา คือ ด้านต้นทุนการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.41) สำหรับข้อเสนอแนะในการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ในระดับปานกลาง มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลผลิตและตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.37) และ ด้านการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.27) ตามลำดับ

ตอนที่ 5 การทดสอบสมมติฐานปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อ การดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางใดกับตัวแปรตาม และมีระดับความเกี่ยวข้องมากน้อยอย่างไร และสร้างสมการทำนาย โดยการวิเคราะห์ใช้ตัวแปรอิสระที่คัดเลือกมาจำนวน 12 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์น้ำ วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ความถี่ในการซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร ระดับความรุนแรงของปัญหาในการ

เลี้ยงสัตว์น้ำ และระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมของเกษตรกร ตัวแปรตาม คือ ระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

5.1 สัญลักษณ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรต่าง ๆ ที่ ศึกษาวิจัย รายละเอียด ดังตารางที่ 4.20

ตารางที่ 4.20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ใช้ในการวิเคราะห์

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
n = 159		
ตัวแปรอิสระ		
X_1 = เพศ (ชาย = 1, หญิง=0)	0.75	0.432
X_2 = อายุ (ปี)	44.64	11.941
X_3 = ระดับการศึกษา (ประถมศึกษา = 1, มัธยมศึกษาตอนต้น หรือเทียบเท่า = 2, มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.) = 3, อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) = 4 , ตั้งแต่ ปริญญาตรีขึ้นไป = 5	4.07	1.288
X_4 = ประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์น้ำ (ปี)	9.83	8.250
X_5 = วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ยังชีพและพาณิชย์ = 0, สันทนการ = 1)	0.57	0.497
X_6 = ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ	6.97	1.909
X_7 = ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ	7.53	1.363
X_8 = ความถี่ในการซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ	2.30	2.039
X_9 = ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์ น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน	2.98	0.892
X_{10} = ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของ เกษตรกร	3.45	1.079
X_{11} = ระดับความรุนแรงของปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของ เกษตรกร	2.78	0.998
X_{12} = ระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมของ เกษตรกร	3.43	1.186

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ตัวแปรตาม		
Y1 = ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุน หมุนเวียนฯ	4.45	0.575

ตารางที่ 4.21 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอย
เชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix)

Model	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂
X ₁	1.00	.061	-.117	-.019	-.027	-.062	.103	.004	-.103	.010	.017	.002
X ₂		1.00	-.130	.087	-.068	-.173*	-.019	-.069	-.144	-.168*	-.032	-.047
X ₃			1.00	.176	-.121	.243**	.206**	.011	.124	.114	.140	.152
X ₄				1.00	.152	.216	.295*	-.025	.123	.227	.126	.098
X ₅					1.00	.062	.004	.084	.121	.309**	.212**	.166*
X ₆						1.00	.304**	.052	.385**	.593**	.406**	.435**
X ₇							1.00	.009	.164*	.118	.109	.065
X ₈								1.00	.045	.041	.021	.068
X ₉									1.00	.652**	.464**	.450**
X ₁₀										1.00	.662**	.699**
X ₁₁											1.00	.684**
X ₁₂												1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ** มีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.21 ค่าสัมประสิทธิ์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุแบบปกติแต่ละคู่ โดยแสดงในรูปเมตริกสัมพันธ์ (correlation matrix) ปรากฏผลดังนี้ ตัวแปรอิสระที่ใช้ในการวิเคราะห์ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันต่ำ คือ ความสัมพันธ์ใน

ทางบวกมีค่าอยู่ระหว่าง 0.002 ถึง 0.699 และความสัมพันธ์ในทางลบมีค่าอยู่ระหว่าง -0.010 ถึง -0.168 ไม่มีตัวแปรคู่ใดมีความสัมพันธ์สูง (เกินกว่า 0.80) จึงไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งจะเป็นการละเมิดข้อสมมติฐานที่เกี่ยวกับเทคนิคการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุแบบปกติ ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้ตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปรวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ ต่อไป

5.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับระดับความพึงพอใจของ เกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ (Y)

ตารางที่ 4.22 วิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับระดับความพึงพอใจของ
เกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ (Y)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอย (b)	t	Sig.
ค่าคงที่	3.364	4.291	.000
X ₁ = เพศ	.043	.221	.826
X ₂ = อายุ	.004	.578	.566
X ₃ = ระดับการศึกษา	-.023	-.320	.750
X ₄ = ประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์น้ำ	.006	.601	.550
X ₅ = วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ	-.060	-.341	.734
X ₆ = ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ	-1.654	-2.692**	.009
X ₇ = ระดับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ	1.511	1.602	.115
X ₈ = ความถี่ในการซื้อพันธุ์สัตว์น้ำ	-.006	-.212	.833
X ₉ = ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับ การเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ	.399	3.714**	.000
X ₁₀ = ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์ น้ำของเกษตรกร	-.038	-.292	.772
X ₁₁ = ระดับความรุนแรงของปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ของเกษตรกร	-.162	-1.500	.139

ตารางที่ 4.22 (ต่อ)

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ ถดถอย (b)	t	Sig.
X ₁₂ = ระดับความคิดเห็นต่อข้อเสนอแนะด้านการส่งเสริมของเกษตรกร	.128	1.439	.156
R ² = 0.339	SEE = 0.595	F = 2.441	Sig. of F = 0.012

**มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01

จากตารางที่ 4.22 ตัวแปรอิสระที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกรที่เข้ามาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีจำนวน 2 ตัวแปร โดยพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (F = 2.441 Sig. of F = 0.012) โดยมีอำนาจพยากรณ์ประมาณร้อยละ 33.9 (R² = 0.339) และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์ (SEE) เท่ากับ 0.595

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรกับปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ พบว่า จากตัวแปรอิสระ 12 ตัวแปร มีเพียง 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่กับระดับความพึงพอใจของเกษตรกร ได้แก่ ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และ ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน โดยพบว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัว มีความสัมพันธ์ในเชิงบวก 1 ตัว และความสัมพันธ์ในเชิงลบ 1 ตัว กล่าวคือ เมื่อได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนหลายแหล่งจะมีแนวโน้มความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเพิ่มขึ้น โดยระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เพิ่มขึ้น 1 หน่วย ระดับความพึงพอใจเพิ่มขึ้น 0.399 หน่วย และเมื่อระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ มีแนวโน้มลดลง 1.654 หน่วย

สรุปเป็นสมการแสดงความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

$$Y = 3.364 + .043X_1 + .004X_2 - .023X_3 + .006X_4 - .060X_5 - 1.654X_6 + 1.511X_7 - .006X_8 + .399X_9 - .038X_{10} - .162X_{11} + .128X_{12}$$

จากสมการสรุปได้ดังนี้

1. ค่า a คือ ค่าคงที่ มีค่าเท่ากับ 3.364 แสดงว่าเส้นกราฟตัดกับแกน Y สูงกว่าเส้นแกน X ค่า a จึงมีค่าเป็นบวก

2. ค่า b เป็นค่าสัมประสิทธิ์การถดถอย เป็นความชันของเส้นกราฟ เป็นค่าที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของเส้นกราฟ เมื่อตัวแปรอิสระหรือตัวแปรต้น (X) เปลี่ยนแปลงไปหนึ่งหน่วยจะทำให้ตัวแปร Y เปลี่ยนแปลงไป b หน่วย

2.1 เมื่อระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ (X_6) เพิ่มขึ้น ทำให้ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ลดลง

2.2 เมื่อระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน (X_9) เพิ่มขึ้น ทำให้ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ เพิ่มขึ้น

โดยมีค่า $R^2 = 0.339$ คือ ความสามารถในการทำนายของสมการ แสดงว่าจากสมการดังกล่าวเมื่อแทนค่าตัวแปรอิสระ (X) ทั้งหมด สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม (Y) ได้ร้อยละ 33.9

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ของเกษตรกร จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้เสนอประเด็นสำคัญ จำแนกออกเป็น 3 ส่วน คือ สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของ เกษตรกร 2) ความรู้และแหล่งความรู้เกี่ยวกับงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของเกษตรกร 3) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร 4) ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร 5) ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากปริมาณเกษตรกรที่เข้ารับบริการไม่แน่นอน จึงใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่าง กรณีไม่ทราบจำนวนประชากร (Infinite Population) โดยใช้สูตรของคอคแรน (Cochran, 1953) ที่ค่าความคลาดเคลื่อน 0.06 ได้จำนวนตัวอย่าง 159 ราย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จากเกษตรกรที่เข้ารับบริการจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structural Interview) ประกอบด้วย คำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด (Closed - ended question) ซึ่งแบ่งเป็น 4 ตอน ก่อนนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาเพื่อพิจารณา ตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำแก้ไข จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน หลังจากนั้นนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence, IOC) ซึ่งได้ค่า IOC =

0.923 และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าสัมประสิทธิ์ 0.944 ซึ่งแสดงว่ามีค่าความเที่ยงอยู่ในระดับสูงจึงสามารถนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลได้

1.2.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรที่เข้ารับบริการจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ในช่วงเดือนมกราคม 2567 ถึง มีนาคม พ.ศ. 2567 จำนวน 159 ราย

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การจัดอันดับ การแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนด และทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

1.3 ผลการวิจัย

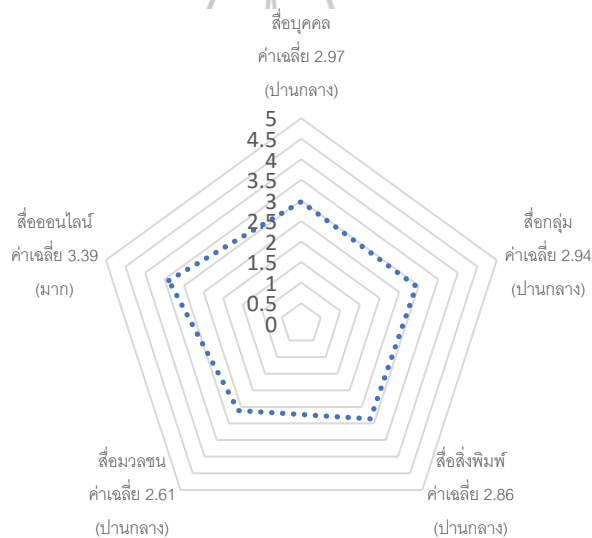
1.3.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ 1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล พบว่า เกษตรกรร้อยละ 75.5 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 44.6 ปี และร้อยละ 95.1 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป 2) สภาพทางสังคม พบว่า ร้อยละ 51.6 ของเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำมีจำนวนสมาชิกภายในครัวเรือน 3-4 คน ร้อยละ 63.6 ไม่ขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 56.0 ไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์น้ำ ในส่วนของเกษตรกรที่มีประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่ามีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 9.8 ปี ร้อยละ 84.3 ไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ 3) สภาพเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ เฉลี่ย 1.7 คน ร้อยละ 26.4 ประกอบอาชีพหลัก รับราชการ ร้อยละ 42.8 ไม่มีอาชีพรอง รายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 540,402.52 บาท มีรายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 283,670.00 บาท ร้อยละ 42.8 มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อสันทนากการ โดยร้อยละ 71.1 เลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อดิน ร้อยละ 99.4 ใช้เงินทุนของตนเองในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 64.8 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง โดยมีที่ดินเฉลี่ย 11.6 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 94.3 ไม่มีหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ

1.3.2 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกร

1) ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ แบ่งออกเป็น ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก โดยพิจารณาจากคะแนนที่เกษตรกรตอบคำถามได้ถูกต้อง พบว่า เกษตรกรตอบคำถามได้ถูกต้องเฉลี่ย 6.97 ข้อ ตอบได้ถูกต้องต่ำสุด 3 ข้อ สูงสุด 10 ข้อ โดยเกษตรกร ร้อยละ 33.96 ตอบได้ถูกต้อง 7-8 ข้อ รองลงมา ร้อยละ 27.04 ตอบได้ถูกต้อง 9-10 ข้อ ร้อยละ 20.76 ตอบได้ถูกต้อง 5-6 ข้อ และร้อยละ 18.24 ตอบได้ถูกต้อง 3-4 ข้อ ตามลำดับ สำหรับความรู้ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน

พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความรู้ในระดับมาก โดยพิจารณาจากคะแนนที่เกษตรกรตอบคำถามได้ถูกต้อง พบว่า เกษตรกรตอบคำถามได้ถูกต้องเฉลี่ย 7.53 ข้อ ตอบได้ถูกต้องต่ำสุด 1 ข้อ สูงสุด 10 ข้อ โดยเกษตรกร ร้อยละ 61.64 ตอบได้ถูกต้อง 7-8 ข้อ ร้อยละ 22.64 ตอบได้ถูกต้อง 9-10 ข้อ ร้อยละ 14.46 ตอบได้ถูกต้อง 5-6 ข้อ และร้อยละ 1.26 ตอบได้ถูกต้อง 1-2 ข้อ ตามลำดับ

2) แหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ได้ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.98) เมื่อพิจารณาแยกประเภทตามสื่อที่ได้รับข้อมูลความรู้ พบว่า ผ่านสื่อออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 3.39) รองลงมาคือ สื่อบุคคล (ค่าเฉลี่ย 2.97) สื่อกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 2.94) สื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 2.86) และสื่อมวลชน (ค่าเฉลี่ย 2.61) ตามลำดับ

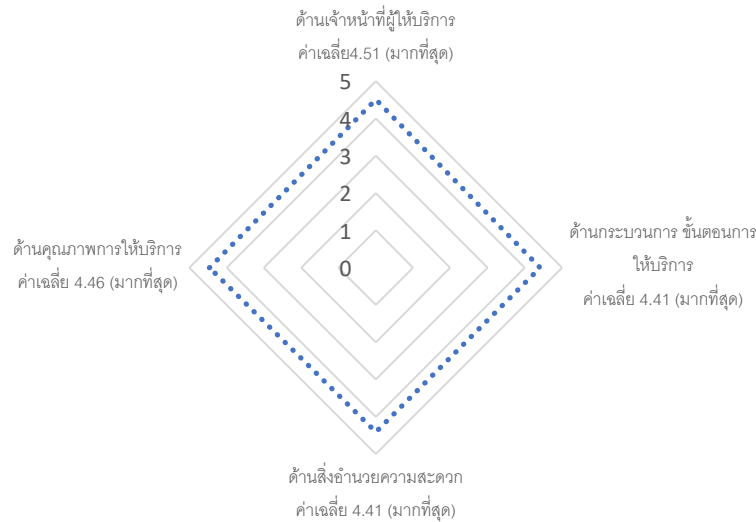

ภาพที่ 5.1 แหล่งการได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

1.3.3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

1) ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรพึงพอใจในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.45) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละด้าน พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 4.51) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย

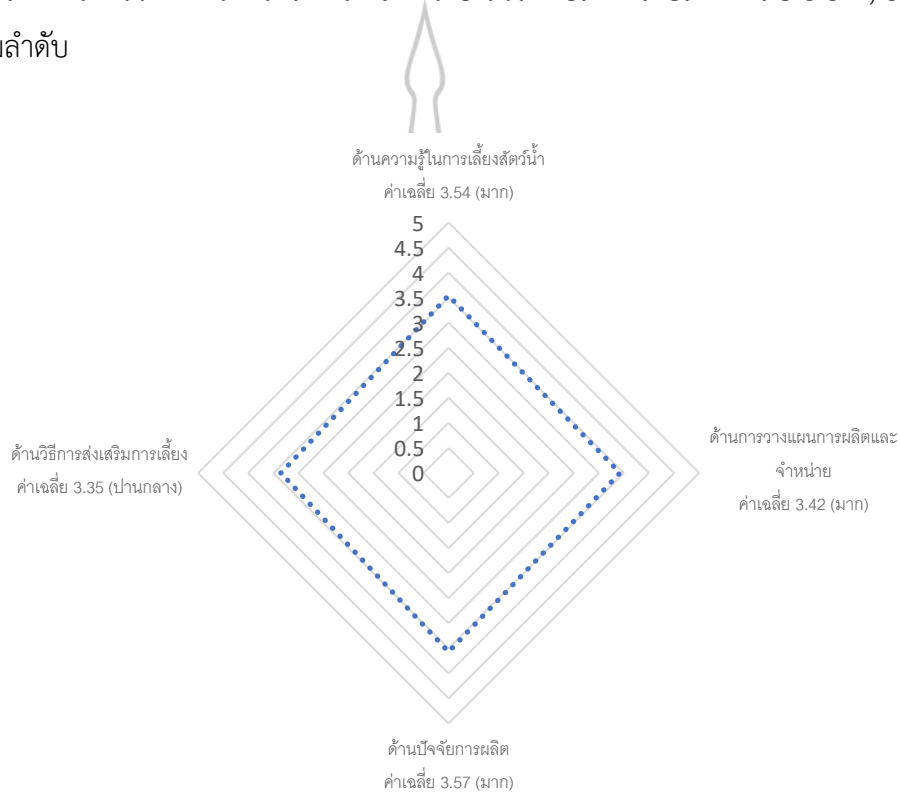
4.46) ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ (ค่าเฉลี่ย 4.41) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (ค่าเฉลี่ย 4.41) ตามลำดับ

ภาพที่ 5.2 ระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

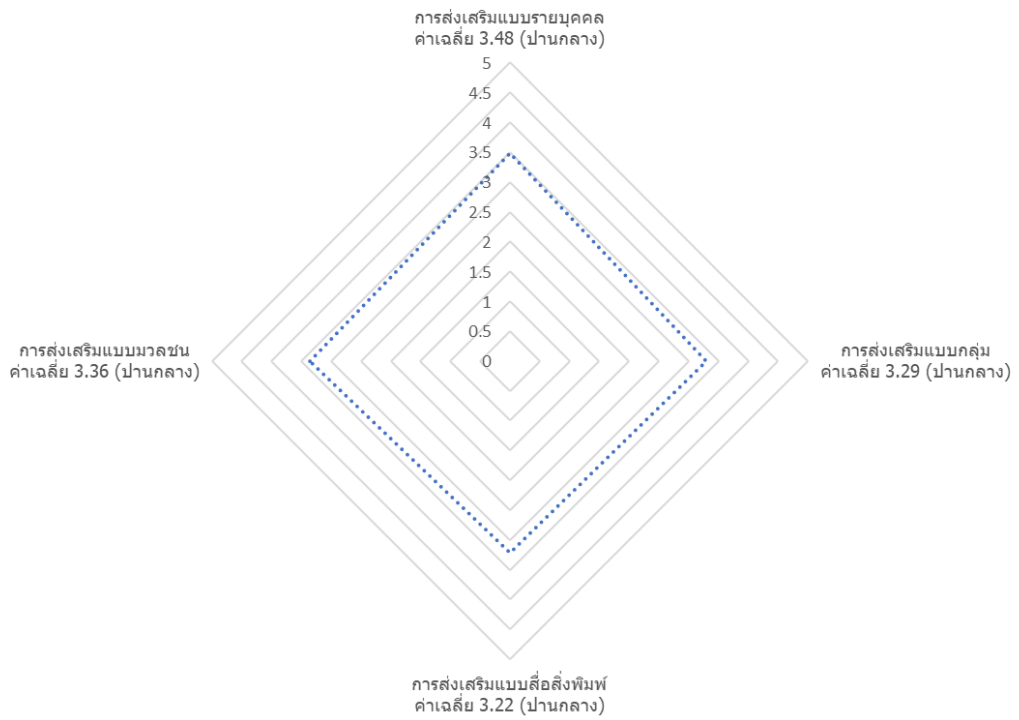
2) ความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร พบว่า ชนิดสัตว์น้ำที่เกษตรกรมีความต้องการซื้อมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ปลานิล (ร้อยละ 47.80) รองลงมาได้แก่ ปลาหยกไทย (ร้อยละ 44.65) ปลากระโห้ (ร้อยละ 39.62) ปลาดูเพียนขาว (ร้อยละ 33.33) และปลาช่อน (ร้อยละ 23.27) ตามลำดับ โดยเหตุผลที่เกษตรกรมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ร้อยละ 47.80 เนื่องจากลูกพันธุ์สัตว์น้ำแข็งแรง เกษตรกร ร้อยละ 96.20 ได้รับพันธุ์สัตว์น้ำตรงตามความต้องการทั้งชนิดและจำนวน พบว่าร้อยละ 80.50 ระบุว่าลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ซื้อไปมีความแข็งแรง โดยมีอัตราการรอดระหว่าง 80.00 -85.00 เปอร์เซ็นต์ เกษตรกรร้อยละ 99.40 ระบุว่าสัตว์น้ำที่ซื้อ มีขนาดตรงตามความต้องการ พบว่า ร้อยละ 100 ของเกษตรกร ระบุว่าราคาสัตว์น้ำที่จำหน่ายตามประกาศราคาของกรมประมงมีความเหมาะสม และคุณภาพในการบรรจุสัตว์น้ำมีความเหมาะสม โดยจำนวนสัตว์น้ำที่มาซื้อแต่ละครั้ง พบว่า ร้อยละ 51.57 ของเกษตรกร นิยมมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำครั้งละ 1,000 – 5,000 ตัว ซึ่ง ร้อยละ 44.65 มีการซื้อพันธุ์สัตว์น้ำไปเลี้ยง 1 ครั้งต่อปี โดยร้อยละ 99.37 มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ซึ่งมีความถี่ในการมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ปีละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 22.00

3) ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร พบว่าในภาพรวมมีความต้องการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.45) เมื่อพิจารณาแยกรายละเอียดพบว่าเกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านปัจจัยการผลิต ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ และด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.57 , 3.54 และ 3.42 ตามลำดับ

ภาพที่ 5.3 ระดับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำ

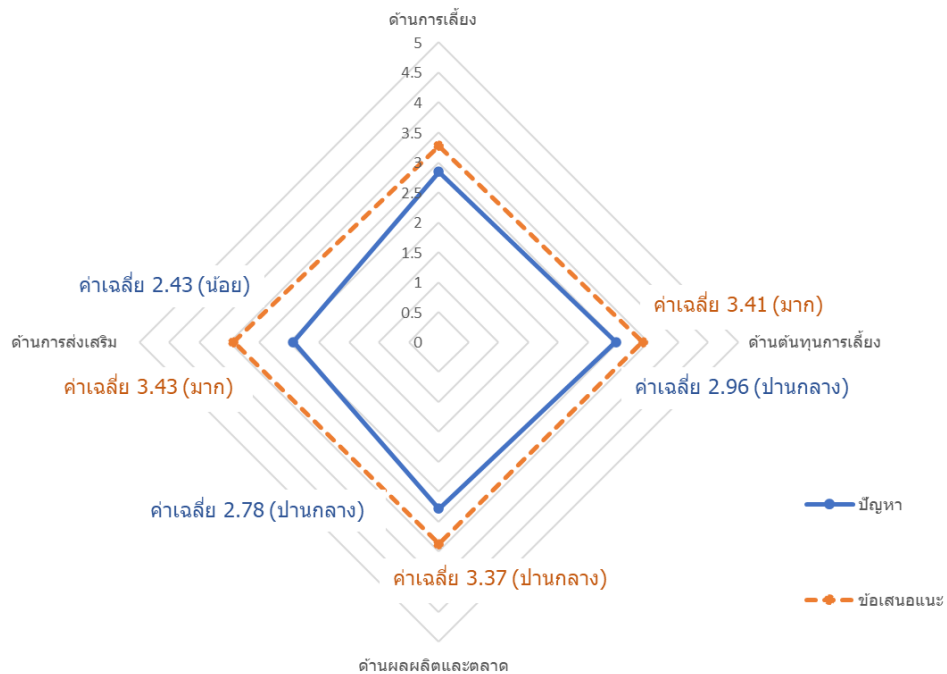
สำหรับด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง พบว่าเกษตรกรมีความต้องการในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.35) โดยเมื่อพิจารณารูปแบบการส่งเสริมที่มีผลต่อระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรมีความต้องการรูปแบบการส่งเสริมทั้ง 4 รูปแบบในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.45) ซึ่งรูปแบบการส่งเสริมประกอบด้วย การส่งเสริมแบบรายบุคคล (ค่าเฉลี่ย 3.48) การส่งเสริมแบบมวลชน (ค่าเฉลี่ย 3.36) การส่งเสริมแบบกลุ่ม (ค่าเฉลี่ย 3.29) และการส่งเสริมแบบสื่อสิ่งพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย 3.22) ตามลำดับ

ภาพที่ 5.4 รูปแบบการส่งเสริมที่มีผลต่อระดับความต้องการด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

1.3.4 ปัญหาและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีของเกษตรกร

ภาพที่ 5.5 ประเด็นปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

1) ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร พบว่า ในภาพรวมเกษตรกรมีความเห็นต่อระดับความรุนแรงของปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.78) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละด้าน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านต้นทุนการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 2.96) ด้านการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 2.84) และด้านผลผลิตและตลาด (ค่าเฉลี่ย 2.43) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 2.43) ตามลำดับ

2) ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ พบว่า เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ให้ความเห็นต่อข้อเสนอในด้าน การเลี้ยง ในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.36) เมื่อพิจารณาแยกเป็นแต่ละด้าน พบว่า มีประเด็นข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ในระดับมาก จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย 3.43) และด้านต้นทุนการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.41) ในระดับปานกลาง

จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ด้านผลผลิตและตลาด (ค่าเฉลี่ย 3.37) และด้านการเลี้ยง (ค่าเฉลี่ย 3.27) ตามลำดับ

1.3.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ โดยพบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์ในเชิงบวก 1 ตัวแปร กล่าวคือ เมื่อระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ เพิ่มขึ้น ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ ก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ ก็จะมีแนวโน้มลดลง

2. อภิปรายผล

2.1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม

2.1.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล เกษตรกรร้อยละ 75.50 เป็นเพศชาย มีอายุ เฉลี่ย 44.64 ปี ร้อยละ 59.10 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป สอดคล้องกับ พวงทอง วันมงคล (2564, น.94) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 55.3 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 48.84 ปี และ นันทวัน อางองค์ (2564, น.76) พบว่าเกษตรกรร้อยละ 68.6 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 53.79 ปี และสอดคล้องกับรายงานของสำนักงานสถิติจังหวัดราชบุรี (2566) พบว่าระดับการศึกษาของประชากรผู้มีงานทำมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น โดยพบมีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.7 แต่ไม่สอดคล้องกับ วิชชุตม์ แก้วพองคำ (2560, น.19) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 50.75 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 57.15 ปี ร้อยละ 85.82 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา จากการศึกษาจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย และมีอายุในช่วงวัยทำงาน และมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น อาจเนื่องมาจากเกษตรกรที่เป็นเพศชายมักเป็นหัวหน้าครอบครัว และเป็นตัวแทนของครอบครัวในการเดินทางมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อนำเลี้ยง รวมถึงในปัจจุบันมีการกำหนดการศึกษาภาคบังคับ ทำให้ผู้มีงานทำจะมีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น รวมถึงเป็นการเข้ามาดำเนินงานทดแทนผู้ที่เกษียณอายุ

2.1.2 สภาพทางสังคม เกษตรกรมีสมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ย 4.07 คน ร้อยละ 63.60 ไม่ขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 56.00 ไม่มีประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 44.00 เป็นเกษตรกรที่มีประสบการณ์การเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยพบว่ามีประสบการณ์เลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย

9.83 ปี ร้อยละ 84.28 ไม่เคยเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ สำหรับเกษตรกรที่เคยเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ร้อยละ 15.72) พบว่ามีค่าเฉลี่ยในการเข้าอบรม 2.76 ครั้ง สอดคล้องกับ พวงทอง วันมงคล (2564, น.94) พบว่า เกษตรกรมีสมาชิกภายในครัวเรือนเฉลี่ย 4.04 คน ร้อยละ 59.1 ขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แต่ไม่สอดคล้องกับ วิชยุตม์ แก้วพองคำ (2560, น.19) พบว่า เกษตรกรทุกรายที่เข้าร่วมโครงการฯ มีการขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีประสบการณ์การเลี้ยงปลาเฉลี่ย 4.90 ปี จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่าปัจจุบันครัวเรือนของเกษตรกรมีขนาดเล็กลงมีสมาชิกอยู่ในช่วงระหว่าง 3-4 คน เกษตรกรยังไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ทบ. 1) อาจเนื่องมาจากเกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อสันทนาการ และเลี้ยงเพื่อยังชีพ จึงยังไม่ให้ความสนใจกับการขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

2.1.3 สภาพทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ เฉลี่ย 1.74 คน ใกล้เคียงกับ พวงทอง วันมงคล (2564, น. 97) พบว่า เกษตรกรมีจำนวนแรงงานในการเลี้ยงปลาเฉลี่ย 1.96 คน และ ศิริพร ศิริโอวาท (2557, น. 28-31) พบว่า เกษตรกรมีแรงงานในครัวเรือนน้อยกว่า 3 คน อาจเนื่องมาจากการเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเฉพาะการเลี้ยงที่ไม่ใช่การเลี้ยงในเชิงพาณิชย์ไม่จำเป็นต้องใช้แรงงานจำนวนมาก เกษตรกรร้อยละ 26.40 ประกอบอาชีพหลัก รับราชการ ร้อยละ 42.80 ไม่มีอาชีพรอง โดยรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 540,402.52 บาท รายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำเฉลี่ย 283,670.00 บาท ซึ่งแตกต่างจาก พวงทอง วันมงคล (2564, น. 97-98) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 27.7 ประกอบอาชีพหลักรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 52.8 มีอาชีพรอง เกษตรกรมีรายได้ของครัวเรือนทั้งหมดเฉลี่ย 253,867.28 บาท มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 148,741.89 บาท และรายได้จากนอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 154,898.55 บาท จากการศึกษาพบว่าอาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำส่วนใหญ่ได้ทราบข้อมูลการจำหน่ายจากสื่อบุคคล และการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางของหน่วยงานรัฐ เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำส่วนใหญ่จึงประกอบอาชีพรับราชการ หรือเป็นลูกจ้างหรือพนักงานราชการของหน่วยงานภาครัฐ นอกจากนั้นยังพบว่า ร้อยละ 42.80 มีวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อสันทนาการ โดยร้อยละ 71.10 เลี้ยงสัตว์น้ำในบ่อดิน ร้อยละ 99.37 ใช้เงินทุนของตนเองในการเลี้ยงสัตว์น้ำ ร้อยละ 64.78 มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตรเป็นของตนเอง โดยมีที่ดินเฉลี่ย 11.61 ไร่ เกษตรกรร้อยละ 94.34 ไม่มีหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ สอดคล้องกับ พวงทอง วันมงคล (2564, น. 97-98) พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงปลา มาจากเงินทุนของตนเอง และไม่มีสภาพหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลามีเพียงร้อยละ 5.7 มีหนี้สินที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงปลา อาจเป็นเพราะวัตถุประสงค์ในการเลี้ยงปลาที่ไม่ได้เน้นเพื่อการจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ ทำให้เกษตรกรที่มาซื้อปลาไปเลี้ยงจะไม่ใช้เงินในการลงทุนมากนัก ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพหลักเป็นการรับราชการ การเลี้ยงปลาจึงเป็นการเลี้ยงเป็นงานอดิเรกหรือเพื่อใช้ในการบริโภคในครัวเรือนไม่เน้นการจำหน่าย สามารถทำได้โดยไม่กระทบอาชีพหลัก

2.2 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกร

2.2.1 ความรู้ที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน

เกษตรกรมีความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้ ความเข้าใจมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ การให้อาหารสัตว์น้ำควรทยอยให้เพื่อให้สัตว์น้ำกินหมด และควรให้ในปริมาณที่สัตว์น้ำกินอิ่ม การสร้างอาหารธรรมชาติในช่วงแรกของการอนุบาลสัตว์น้ำจะเพิ่มอัตราการรอดของสัตว์น้ำและเป็นการลดต้นทุนค่าอาหาร และ ถ้าพบสัตว์น้ำป่วยให้รีบแยกออกจากบ่อเลี้ยงทันที อาจเป็นเพราะเป็นความรู้พื้นฐานของการเลี้ยงสัตว์น้ำ ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ทราบอยู่แล้ว สำหรับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ราคาจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์ฯ เป็นไปตามประกาศกรมประมง เกษตรกรสามารถจองลูกพันธุ์สัตว์น้ำผ่านช่องทางออนไลน์หรือโทรศัพท์ได้ และ สัตว์น้ำที่จำหน่ายในงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วทุกครั้ง อาจเป็นเพราะเกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในภาคราชการ จึงทราบข้อมูลแนวทางการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนและการปฏิบัติงานของกรมประมงในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ

2.2.2 แหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกร

เกษตรกรสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ได้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท เกษตรกรได้รับความรู้จากสื่อออนไลน์มากที่สุด ได้แก่ เว็บไซต์ เฟซบุ๊ก ยูทูบ ไลน์ และติ๊กต็อก สอดคล้องกับ พวงทอง วันมุงคง (2564, น. 99) พบว่าเมื่อพิจารณาแหล่งความรู้แต่ละประเภท เกษตรกรได้รับจากสื่อออนไลน์มากที่สุด ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) ยูทูบ (Youtube) ไลน์(Line) แต่ไม่สอดคล้องกับ ชนาภาญจน์ ไชยา (2558, น.96) พบว่า เกษตรกรร้อยละ 93.30 มีความสามารถในการรับรู้ข่าวสารจากวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงปลามากผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ อาจเนื่องมาจากปัจจุบันการเข้าถึงสื่อออนไลน์มีความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงได้ง่ายในทุกวัย เกษตรกรสามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัดทั้งสถานที่และเวลาที่ต้องการ

2.3 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ และความต้องการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

2.3.1 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีในระดับมากที่สุด โดยเมื่อพิจารณาความพึงพอใจในแต่ละด้าน พบว่า ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม พูดจาสุภาพ อธิบายคดี ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว

เอาใจใส่ และแต่กายสุภาพ เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับ พวงทอง วันมงคล (2564, น. 99-100) พบว่าเกษตรกรพึงพอใจในด้านเจ้าหน้าที่มากที่สุด ได้แก่ เจ้าหน้าที่บริการด้วยความเต็มใจ รวดเร็ว และเอาใจใส่ เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพ อธิบายดี แต่งกายสุภาพ วางตัวเหมาะสม และเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ และสอดคล้องกับ อาทิตย์ ทองพิมพ์ (2556, น. 107) ซึ่งศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจใน อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจระดับมาก ด้านการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยมีความพึงพอใจจากความสุภาพ กิริยามารยาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

2.3.2 ความต้องการสัตว์น้ำของเกษตรกร ชนิดสัตว์น้ำที่เกษตรกรมีความต้องการซื้อมากที่สุด 5 ลำดับแรก ได้แก่ ปลานิล ปลายี่สกไทย ปลากระโทง ปลาตะเพียนขาว และปลาสร้อยขาว อาจเนื่องมาจากปลานิล ปลายี่สกไทย ปลากระโทง และปลาตะเพียนขาว เป็นพันธุ์ปลากินพืชที่เลี้ยงง่าย และได้รับความนิยมในการบริโภค เกษตรกรสามารถเลี้ยงโดยปล่อยเลี้ยงในบ่อดิน กระจก หรือ ร่องสวน เป็นพันธุ์ปลาที่สามารถเลี้ยงโดยการสร้างอาหารธรรมชาติ จำพวกแพลงก์ตอนให้เป็นอาหาร หรือเลี้ยงโดยการให้อาหารเม็ดสำเร็จรูปก็สามารถทำได้ นอกจากนี้ จังหวัดราชบุรี ถือเป็นจังหวัดที่ขึ้นชื่อด้านเป็นแหล่งของปลาสร้อยขาว โดยมีตลาดสำหรับจำหน่ายปลาสร้อยขาวโดยเฉพาะ จึงทำให้เกษตรกรนิยมมาซื้อปลาสร้อยขาวไปเพื่อเลี้ยงเป็นงานอดิเรก หรือนำไปใช้ในการอนุบาลเพื่อจำหน่ายในตลาดปลาสร้อยขาว เหตุผลที่เกษตรกรมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี พบว่าลูกพันธุ์สัตว์น้ำแข็งแรงมีอัตราการรอดสูง เกษตรกรได้รับพันธุ์สัตว์น้ำตรงตามความต้องการทั้งชนิดและจำนวน รวมถึงราคาจำหน่ายสัตว์น้ำที่แน่นอน เป็นไปตามประกาศราคาของกรมประมงซึ่งมีความเหมาะสม เกษตรกรส่วนใหญ่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำปีละ 1 ครั้ง ครั้งละ 1,000 – 5,000 ตัว อาจเนื่องมาจากการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกรที่เป็นเพื่อสันทนาการและการยังชีพ ทำให้การเลี้ยงไม่ได้มุ่งเน้นเพื่อการจำหน่าย ระยะเวลาในการเลี้ยงสัตว์น้ำโดยเฉพาะปลานิล ให้ถึงขนาดที่เหมาะสมสำหรับการบริโภค จึงอยู่ระหว่าง 8 เดือนขึ้นไป

2.3.3 ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในระดับมาก โดยเกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านปัจจัยการผลิต ได้แก่ แหล่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพ สัตว์น้ำที่มีการปรับปรุงพันธุ์ให้มีอัตราการเจริญเติบโตดีขึ้น แหล่งจำหน่ายอาหารสัตว์น้ำ บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ และบริการตรวจวินิจฉัยโรคสัตว์น้ำ ผ่านรูปแบบการส่งเสริมทั้ง 4 รูป ได้แก่ การส่งเสริมแบบรายบุคคล การส่งเสริมแบบมวลชน การส่งเสริมแบบกลุ่ม และการส่งเสริมแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สอดคล้องกับ พวงทอง วันมงคล (2564, น. 100) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการด้านปัจจัยการผลิตมากที่สุด ได้แก่ การบริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ การติดต่อแหล่งพันธุ์ปลา การบริการตรวจ

วินิจฉัยโรคในปลา แหล่งลูกพันธุ์ปลาที่มีคุณภาพน้ำ ราคาลูกพันธุ์ปลาที่เหมาะสม และการติดต่อหาแหล่งอาหารปลา และสอดคล้องกับ อำพล จินดาวงศ์ (2558) พบว่า เกษตรกรมีความต้องการได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงปลาภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณารายประเด็นพบว่า เกษตรกรมีระดับความต้องการมาก ได้แก่ การสนับสนุนด้านปัจจัยการผลิต และวิธีการส่งเสริมถ่ายทอดองค์ความรู้ในการเลี้ยงปลา และสอดคล้องกับ ชนาภาญจน์ ไชยา (2558, น.96) พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะด้านวิธีการส่งเสริมแบบรายบุคคล อยากให้เจ้าหน้าที่ประมง จัดตั้งทีมภาคสนามเพื่อตรวจสอบคุณภาพน้ำที่เหมาะสมต่อการเพาะเลี้ยงปลา อย่างน้อยละ 1 ครั้ง/เดือน

2.4 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

2.4.1 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร เกษตรกรมีความเห็นต่อปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำในระดับปานกลาง โดยเมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละด้าน พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในด้านต้นทุนการเลี้ยง ได้แก่ โดนกดราคาโดยพ่อค้าคนกลาง/คนจับปลา ราคาผลผลิตตกต่ำ ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่าย ไม่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตสัตว์น้ำ ไม่มีแหล่งเงินทุนเวียนในการเลี้ยง ซึ่งแตกต่างจากการศึกษาของ พวงทอง วันมงคล (2564, น. 100) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านสภาพพื้นที่ไม่เหมาะสมมากที่สุด ได้แก่ ปริมาณน้ำที่ใช้เลี้ยงปลาไม่เพียงพอ แหล่งน้ำมีคุณภาพน้ำไม่เหมาะสม และปัญหาสภาพดินไม่เหมาะสม และแตกต่างจากการศึกษาของนพดล จันทรมณี (2559, น.54) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในเรื่อง ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงปลา ลูกปลาราคาแพง อยู่ห่างไกลจากแหล่งลูกพันธุ์ปลา อาหารปลาที่มีราคาสูง ขาดแคลนแหล่งเงินทุน ขาดแคลนแหล่งสินเชื่อ ราคาผลผลิตตกต่ำ จากการศึกษาครั้งนี้ อาจมีความแตกต่างเนื่องมาจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดราชบุรีเป็นพื้นที่ซึ่งมีความเหมาะสมในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ อยู่ในเขตพื้นที่ชลประทาน แต่ปัญหาที่พบจะเป็นเรื่องของการจำหน่ายผลผลิตให้ได้ราคาที่เหมาะสม และการสร้างอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต

2.4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ เกษตรกรที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี มีข้อเสนอแนะต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ โดยประเด็นที่เกษตรกรให้ความเห็นอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการส่งเสริม ได้แก่ ควรมีช่องทางติดต่อระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ที่สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย และควรมีบริการจัดส่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำให้เกษตรกรที่สั่งซื้อจำนวนมาก และประเด็นด้านต้นทุนการเลี้ยง ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อลดต้นทุนการผลิต และควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านอาหารธรรมชาติเพื่อลดต้นทุนให้เกษตรกรกลุ่มที่เป็นลูกจ้างงานเงินทุนหมุนเวียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมของกรมประมงในปัจจุบันที่มีการจัดอบรมให้

ความรู้ ในการลดต้นทุนการผลิตให้เกษตรกรโดยการนำเทคโนโลยีมาใช้ และการให้ความรู้ในการเตรียมบ่อเพื่อสร้างอาหารธรรมชาติเพื่อลดต้นทุนในการเลี้ยงสัตว์น้ำ รวมถึงการนำวัตถุดิบในท้องถิ่นมาใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตอาหารสัตว์น้ำอย่างง่าย และการเพิ่มช่องทางการติดต่อสื่อสารระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ ผ่านทางช่องทางสื่อสังคมต่างๆ เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ หน่วยงานพันธุ์สัตว์น้ำกรมประมง และไลน์กลุ่มการจำหน่ายพันธุ์สัตว์น้ำของหน่วยงาน สำหรับข้อเสนอในเรื่องการจัดส่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำให้เกษตรกร เนื่องจากปัจจุบันงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ยังไม่มีระเบียบหรือข้อบังคับอนุญาตให้ดำเนินการในเรื่องดังกล่าว จึงยังไม่สามารถดำเนินการจัดส่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำให้เกษตรกรได้

2.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติที่ระดับ 0.01 คือ ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ และระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ โดยมีความเกี่ยวข้องในเชิงบวก 1 ตัวแปร กล่าวคือ เมื่อระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ เพิ่มขึ้น ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ ก็จะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำ ก็จะมีแนวโน้มลดลง ความสามารถของตัวแปรอิสระในการอธิบายความผันแปรของความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ มีดังนี้

1) ระดับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ มีความเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ซึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงลบ กล่าวคือ เมื่อผู้มาซื้อสัตว์น้ำได้รับความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำเพิ่มขึ้น 1 หน่วย ทำให้มีแนวโน้มที่ความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ลดลง 1.654 หน่วย อาจเป็นเพราะเกษตรกรที่มีความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำมาก จะมีความคาดหวังและความต้องการในการให้บริการในด้านต่างๆ ที่สูงขึ้น ทำให้ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานลดลง ซึ่งสอดคล้องกับ อัมพล จินดาวงศ์ (2558, น.51) พบว่า ประสิทธิภาพในการเลี้ยงปลาของเกษตรกรมีความสัมพันธ์กับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาเชิงลบ โดยพบว่าเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพเลี้ยงน้อยมีความต้องการได้รับการส่งเสริมมากกว่าเกษตรกรที่มีประสิทธิภาพที่มาก สอดคล้องกับ ชนาภาญจน์ ไชยา (2558, น.104) พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงลบกับความต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงเพาะปลานิล สอดคล้องกับทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1970 อ้างถึงใน คาลอส บุญสุภา, 2559) ชั้นที่ 5 ความ

ต้องการเกี่ยวกับความรู้ (Cognitive needs) อาจเป็นเพราะปัจจุบันเกษตรกรรุ่นใหม่มีโอกาสที่ได้รับความรู้ในระดับที่สูงขึ้น ทำให้สามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้หลากหลายช่องทาง ความต้องการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในการพัฒนาตนเอง

2) ระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน มีความเกี่ยวข้องอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องในเชิงบวก กล่าวคือ เมื่อผู้เลี้ยงสัตว์น้ำได้รับความรู้จากแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น 1 หน่วย มีแนวโน้มทำให้ระดับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มขึ้น 0.399 หน่วย อาจเนื่องมาจากเมื่อเกษตรกรได้รับความรู้จากแหล่งความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน จะทำให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ อเดย์และแอนเดอร์เซน (Aday and Andersen, 1978) ซึ่งแบ่งความพึงพอใจ 6 ประเภท ได้แก่ 1) ความพึงพอใจต่อความสะดวกที่ได้รับจากบริการ 2) ความพึงพอใจต่อการประสานงานของการบริการ 3) ความพึงพอใจต่อข้อมูลที่ได้รับจากบริการ 4) ความพึงพอใจต่ออัตราค่าบริการ 5) ความพึงพอใจต่อคุณภาพของบริการ และ 6) ความพึงพอใจต่อค่าใช้จ่ายเมื่อใช้บริการ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ข้อเสนอแนะต่อเกษตรกร

1) จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์การเลี้ยงปลาเพื่อสันตนาการ และเพื่อยังชีพ คือเพื่อบริโภคภายในครัวเรือน ดังนั้น เกษตรกรสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงปลาที่เหมาะสม และเพื่อลดต้นทุนค่าอาหารในระหว่างการเลี้ยงโดยการสร้างอาหารธรรมชาติในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ

2) จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่อยู่ในวัยทำงาน (อายุระหว่าง 31-45 ปี) และวัยทำงานตอนปลาย (อายุระหว่าง 46-60 ปี) และพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่ง เกษตรกรสามารถที่จะนำความรู้และเทคโนโลยีต่างๆ มาปรับใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อให้การเลี้ยงมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นได้ รวมทั้งสามารถเลี้ยงสัตว์น้ำเป็นอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ในครอบครัวให้เพิ่มขึ้น

3) จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีปัญหาด้านผลผลิตและการตลาดในระดับปานกลาง ดังนั้น เกษตรกรควรมีการรวมกลุ่มกัน ในรูปแบบของการทำเกษตรแบบแปลงใหญ่หรือการรวมกลุ่มของเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์น้ำ เพื่อวางแผนการผลิตร่วมกัน รวมกลุ่มกันเพื่อซื้อปัจจัยการผลิตให้ได้ในราคาที่ถูกกว่าการซื้อปลีก และสร้างอำนาจในการต่อรองราคากับผู้รับซื้อผลผลิต รวมถึงการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ

3.1.2 ข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ประมง

1) จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการการส่งเสริมในด้านปัจจัยการผลิต ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ และด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่ายในระดับมาก โดยต้องการวิธีการส่งเสริมการเลี้ยงแบบรายบุคคลในระดับมาก โดยเฉพาะมีความต้องการให้เจ้าหน้าที่ประมงให้คำแนะนำผ่านทางโทรศัพท์หรือระบบออนไลน์ต่างๆ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ประมงควรเพิ่มช่องทางในการสื่อสารและให้ข้อมูลความรู้ในด้านที่เกษตรกรต้องการรวมถึงให้คำแนะนำ และรับทราบถึงปัญหาระหว่างการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร โดยอาจเพิ่มช่องทางไลน์กลุ่มในการปรึกษาปัญหาด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ หรือการจัดทำแอปพลิเคชันผ่านระบบออนไลน์ต่างๆ เพื่อเป็นช่องทางในการให้คำแนะนำ และรับฟังปัญหาพร้อมให้คำปรึกษาในด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ ด้านปัจจัยการผลิต และด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย

2) จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรีในระดับมากที่สุด ดังนั้น เจ้าหน้าที่ประมงจึงควรตระหนักถึงการให้บริการที่ดีและจริงใจต่อเกษตรกร เพื่อเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีของเกษตรกรที่มีต่อเจ้าหน้าที่รัฐ และสร้างความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของกรมประมง

3.1.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1) จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำในด้านปัจจัยการผลิต ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ และด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย ในระดับมาก หน่วยงานควรจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ในช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์ เพื่อเป็นการให้ข้อมูลความรู้ และเป็นแนวทางให้เกษตรกรนำไปปรับใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ เช่น การจัดการคุณภาพน้ำระหว่างการเลี้ยง การสร้างอาหารธรรมชาติในบ่อเลี้ยง การผลิตอาหารสัตว์น้ำเพื่อลดต้นทุนการผลิต การนำเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ และควรเพิ่มการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาปรับปรุงสายพันธุ์สัตว์น้ำให้ตรงตามความต้องการของเกษตรกร

2) จากผลการวิจัย พบว่า เกษตรกรมีข้อเสนอแนะในด้านการส่งเสริม และด้านต้นทุนการเลี้ยงในระดับมาก หน่วยงานกรมประมง ควรเพิ่มช่องทางการติดต่อระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ที่สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย มีการจัดทำข้อมูลแหล่งรับซื้อสัตว์น้ำในพื้นที่ เช่น ตลาด

ร้านอาหาร โรงงานแปรรูป เพื่อเป็นข้อมูลให้เกษตรกรใช้ในการติดต่อเพื่อจำหน่ายสัตว์น้ำ ควรมีการส่งเสริมหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อลดต้นทุนการผลิต และควรมีการพัฒนาเพิ่มช่องทางและรูปแบบการให้บริการแก่เกษตรกรเพื่อให้เกิดความสะดวกมากขึ้น เช่น การเพิ่มบริการในด้านการจัดส่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำ

3.1.4 ข้อเสนอแนะต่อยุทธศาสตร์

1) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการให้บริการแก่เกษตรกรที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยเฉพาะการพัฒนาการให้บริการด้านการขนส่งสัตว์น้ำมีชีวิตที่สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้ง่าย

2) ภาครัฐควรให้ความสำคัญกับการจัดสรรงบประมาณเพื่อศึกษาวิจัยการนำเทคโนโลยีต่างๆ เช่น Artificial Intelligent (AI) มาใช้พัฒนากระบวนการผลิตให้ได้สัตว์น้ำที่มีคุณภาพดี เหมาะสมกับการนำไปเลี้ยงในสภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อลดระยะเวลาการเลี้ยงลง ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนการผลิต หรือเป็นการเลี้ยงสัตว์น้ำโดยระบบการใช้น้ำในปริมาณน้อย รวมถึงการเลี้ยงสัตว์น้ำในรูปแบบที่ปริมาณผลผลิตมีความแม่นยำสูง

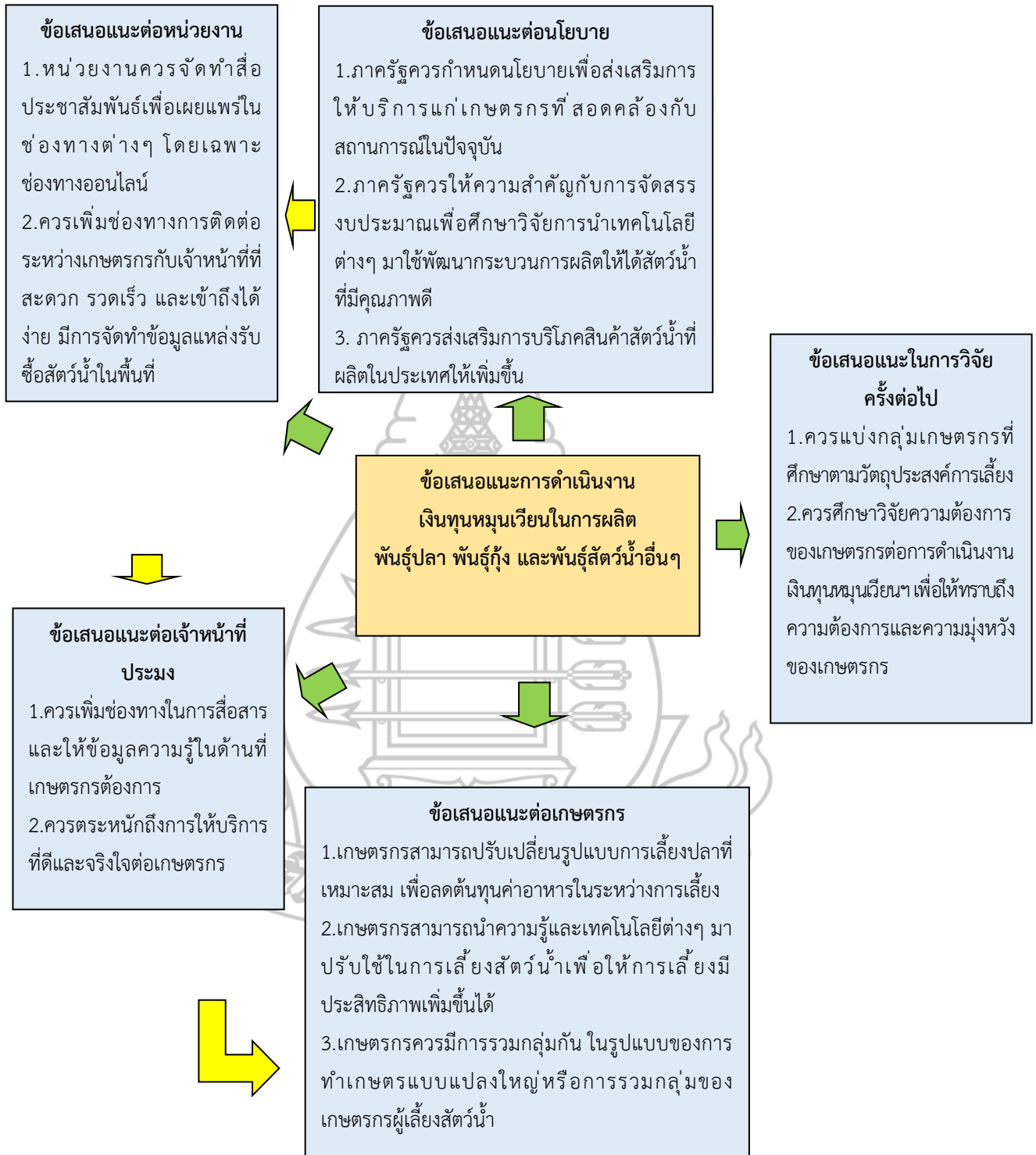
3) ภาครัฐควรส่งเสริมการบริโภคสินค้าสัตว์น้ำที่ผลิตในประเทศให้เพิ่มขึ้น ผ่านการสื่อสารในช่องทาง Soft Power ต่างๆ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้มีความมั่นคงทางธุรกิจ สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ และสร้างความมั่นคงทางอาหารให้กับประชาชนในประเทศ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรแบ่งกลุ่มเกษตรกรที่ศึกษาตามวัตถุประสงค์การเลี้ยง ซึ่งสามารถออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ เลี้ยงแบบยังชีพ การเลี้ยงเชิงพาณิชย์ และการเลี้ยงเพื่อสหกรณ์การ เพื่อให้เห็นของประเด็นความต้องการและปัจจัยซึ่งจะมีผลต่อความพึงพอใจของเกษตรกรในการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ซึ่งอาจจะมีความสัมพันธ์กันตามวัตถุประสงค์ของการเลี้ยงสัตว์น้ำ

3.2.2 ควรศึกษาวิจัยความต้องการของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ โดยเฉพาะ เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและความมุ่งหวังของเกษตรกร เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการเงินทุนหมุนเวียนฯ รวมถึงเป็นข้อเสนอสำหรับคณะกรรมการบริหารเงินทุนหมุนเวียนฯ เพื่อใช้ในการปรับปรุงระเบียบการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ ให้มีความทันสมัยทันต่อสถานการณ์และสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกรในปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

สรุปข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังภาพที่ 5.6

ภาพที่ 5.6 ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมประมง. (2567). ข้อมูลผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ทบ.1) สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://catalog.fisheries.go.th/group/aquaculture>
- กรองแก้ว อยู่สุข. (2535). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กลุ่มสถิติการประมง. (2566). สถิติผลผลิตการเลี้ยงสัตว์น้ำจืด ประจำปี 2565. เอกสารฉบับที่ 1/2566. กรุงเทพฯ: กองนโยบายและแผนพัฒนาการประมง กรมประมง.
- กิตติพงษ์ พิพิธกุล. (2561). คุณภาพเครื่องมือแบบสอบถาม : Validity กับ Reliability ในการวิจัยทางรัฐประศาสนศาสตร์. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 8(2), 104-110.
- กู่เกียรติ สร้อยทอง. (2552). การส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนาการผลิตข้าว. สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว กรมการข้าว กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ. 109 หน้า
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ, (2567). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 จังหวัดราชบุรี. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567. จาก <https://www.ratchaburi.go.th/plan-2551/index.html>
- คาลอส บัญสุภา. (2559). ลำดับชั้นความต้องการ 8 ชั้นของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Needs). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567 จาก <https://sircr.blogspot.com/2016/12/8-maslows-hierarchy-of-needs.html>
- ชนากาญจน์ ไชยา. (2558). ความต้องการวิธีการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลานิลของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิล ในอำเภอสนทราย จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- ชนันท์ ศรีวิเศษ. (2558). การจัดการห่วงโซ่อุปทานข้าวในรูปแบบนาแปลงใหญ่ของเกษตรกร อำเภอบางระจัน จังหวัดสิงห์บุรี(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ดิเรก ฤกษ์หรัาย. (2528). แนวคิดเกี่ยวกับสิ่งที่จำเป็นที่เพียงพอแก่การดำรงชีวิต. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี.
- ทำนอง สิงคาลวณิช. (2525). นโยบายและการวางแผนการนิเทศงานส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- นพดล จันทรมณี. (2559). ความต้องการการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลในบ่อดินของเกษตรกร ในจังหวัดลำพูน. เอกสารวิชาการฉบับที่ 1/2559. สำนักงานประมงจังหวัดลำพูน กรมประมง.

- ณัฐภาพร เขียววารีสัจจะ. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสัตว์เลี้ยง. (สารนิพนธ์ปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต) วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เบญจมาศอยู่ประเสริฐ. (2560). การจัดการความรู้ในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ในประมวลสารະชุตวิขาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา หน่วยที่ 14(หน้า 6-34). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์.
- ประยูร อุดมเสียง. (2541). การพัฒนาและฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ทางการเกษตร. ขอนแก่น : คลังนานาวิทยา.
- ปราณี หล้าเบ็ญสะ. (2559). การหาคุณภาพของเครื่องมือวัดและประเมินผล. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- พนิดา จงสุขสมสกุล (2561).การศึกษาการสื่อสารกับปัจจัยความสุขของประชาชนในประเทศไทย กรณีศึกษาภาคเหนือและภาคกลาง.มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พวงทอง วันมงคล. (2564). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงปลาของเกษตรกรที่เข้ารับบริการจากศูนย์วิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืดสระบุรี(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2556). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร. ในประมวลสารະชุตวิขาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์.
- พิศศักดิ์ กุสุโมทย์. (2543). ความพึงพอใจของผู้เข้าฝึกอบรมต่อคุณภาพของศูนย์ฝึกอบรมการปีโตรเลียมแห่งประเทศไทย อำเภอน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- พิมพ์ขวัญ ปัญญา. (2558). การติดตามผลของการฝึกอบรมการเลี้ยงปลานิลในสวนลำไยของเกษตรกรบ้านปากปล่อง หมู่ที่ 4 ตำบลน้ำดิบ อำเภอบ้านป่าซาง จังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ปริญญา วิทยาศาสตร์บัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- พิมพ์ภรณ์ วันมาละ. (2558). บทบาทและการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนของอาสาสมัครเกษตรกรหมู่บ้าน อำเภอมะสรวย จังหวัดเชียงราย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ภนิดา ชัยปัญญา. (2541). การวัดความพึงพอใจ. กรุงเทพฯ : แสงอักษร.
- ภรณ์ ต่างวิวัฒน์. (2554). แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับความรู้และการจัดการความรู้. ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการระบบสารสนเทศและการวิจัยทางการเกษตร เล่ม 1 (หน่วยที่ 1). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ราชบัณฑิตยสภา. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567, จาก <https://dictionary.orst.go.th>
- รุ่งทิพย์ นิลพัท. (2561). คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการโรงพยาบาล เปาโลรังสิต (การค้นคว้าอิสระ ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, ปทุมธานี.
- วรวิทย์ รักษาแก้ว. (2558). การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเลี้ยงปลาแบบผสมผสานสำหรับเกษตรกรบนพื้นที่ราบสูงกรณีศึกษา: ตำบลแม่สาบ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยแม่โจ้, เชียงใหม่.
- วัลลภ พรหมทอง. (2541). หลักและวิธีการส่งเสริมการเกษตร. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.
- วิษุวัตม์ แก้วพองคำ. (2560). ความพึงพอใจของเกษตรกรที่มีต่อการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ประมงในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลานิลในบ่อดินของจังหวัดตาก. เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 1/2560. สำนักงานประมงจังหวัดตาก. กรมประมง.
- วิรัชฎ์ คงคะจันทร์ และ วิลาวรรณ ปัตถวัชชัย. (2541). ศึกษาความต้องการใช้เทคโนโลยีการเกษตรเพื่อเพิ่มผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพของเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
 ขอนแก่น: คณะเกษตรศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพร ศิริโอวาท. (2557). ความคิดเห็นของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลาต่อสหกรณ์เลี้ยงปลาบ้านต้าเมืองพะเยา จำกัด (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- โสภิตา รัตนสมโชค. (2558) ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการใช้บริการรถไฟฟ้าเฉลิมพระเกียรติ (บีทีเอส) ของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี)
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการบริหารงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ. (2565). แผนยุทธศาสตร์เงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่น ๆ (พ.ศ. 2566-2570). กรมประมง. กรุงเทพฯ.
- อภิวัฒน์ จันตะนี. (2550). สถิติและการวิจัยทางธุรกิจ สำหรับนักศึกษา MBA. และ Ph.D.
 พระนครศรีอยุธยา. พระนครศรีอยุธยา: คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- อมรา อินทรวงศ์. (2557) พฤติกรรมความพึงพอใจต่อการให้บริการประกัน สุขภาพถ้วนหน้า งานทันตกรรมของโรงพยาบาลสภากีจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าแบบอิสระเศรษฐศาสตร์
 มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

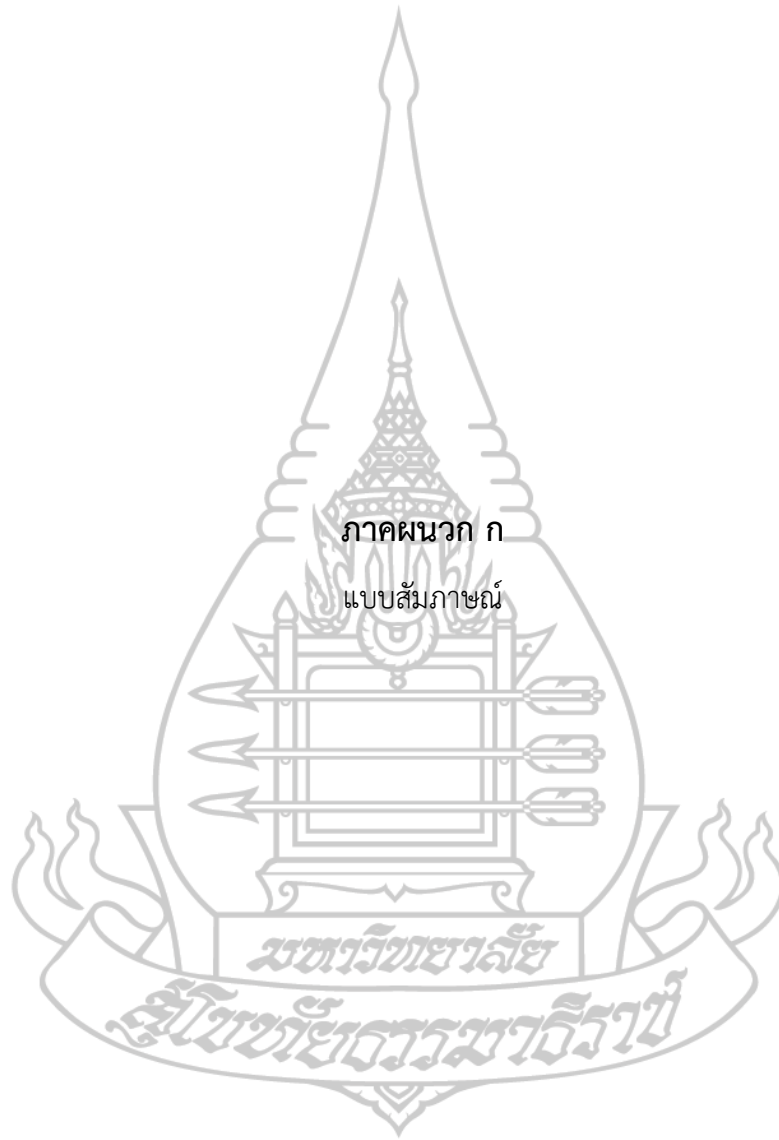
- อาทิตย์ ทองพิมพ์. (2556). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานโครงการขึ้นทะเบียนพืชเศรษฐกิจ ในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี(วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- อุทัยพรรณ สุดใจ. (2545) ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการให้บริการขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทยจังหวัดชลบุรี : กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแจ้ซ้อน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อำพล จินดาวงศ์. 2558. ความต้องการได้รับการส่งเสริมการเลี้ยงปลาของเกษตรกรในพื้นที่โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอำเภอหนองสองห้อง จังหวัดขอนแก่น ตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี. เอกสารวิชาการฉบับที่ 1/2558. สำนักงานประมงจังหวัดขอนแก่น. กรมประมง. 61 หน้า.
- สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดราชบุรี. (2565) ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดราชบุรี. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.opsmoac.go.th/ratchaburi-dwl-files-441491791878>
- สำนักงานจังหวัดราชบุรี. (2567). ข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดราชบุรี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2568. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567, จาก <https://www.ratchaburi.go.th/plan-2551/download/66/p2568.pdf>
- สำนักงานประมงจังหวัดราชบุรี. (2566). ข้อมูลด้านการประมง. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567. จาก https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=pfbid=023sK5KcQCYeNZ5CbDSEuvHeJ6PL6gDqnWwq5CecbZFS3S2LiDyTHegASBZXqLPqQw&id=100079324391444
- สำนักงานสถิติจังหวัดราชบุรี. (2566) รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรจังหวัดราชบุรี ไตรมาส 4/2566 (ตุลาคม-ธันวาคม). สืบค้นเมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2567, จาก <https://ratburi.nso.go.th/>
- Cochran, W.G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Cronbach, L.J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. Psychometrika, 16(3) : 297-334.
- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. Archives of Psychology. 140 pp.
- Maslow, H. (1970). Motivation and personality. New York: Harper and Row.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมาธิราช

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สกลนคร

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

ชื่อ-นามสกุล ผู้ให้สัมภาษณ์ (นาย/นาง/นางสาว).....
 ที่อยู่: เลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 เบอร์โทรศัพท์.....

คำชี้แจง :

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช คำตอบจากการตอบแบบสัมภาษณ์นี้จะนำไปใช้เพื่อการศึกษาวิจัยเท่านั้น จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านกรุณาตอบคำถามทุกข้อ ตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่าน

2. เลขที่แบบสัมภาษณ์มีไว้เพื่อการติดตามแบบสัมภาษณ์เท่านั้น

3. แบบสัมภาษณ์การวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพทางสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร

ตอนที่ 2 ความรู้ และแหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจและความต้องการของเกษตรกร

ตอนที่ 4 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

4. ผู้สัมภาษณ์อ่านคำถามให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ฟัง แล้วผู้สัมภาษณ์ทำเครื่องหมาย

หน้าข้อความที่ต้องการ และ/หรือเติมข้อความลงในช่องว่าง (.....) ของแต่ละคำถามเพื่อให้ได้ความหมายที่สมบูรณ์

5. ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาตอบแบบสัมภาษณ์และให้ความร่วมมืออย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

1.1 ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลของเกษตรกร

- 1) เพศ ชาย หญิง
- 2) อายุ ปี
- 3) ระดับการศึกษา
- ไม่ได้รับการศึกษาในระบบ ประถมศึกษา
- มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า มัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า (ปวช.)
- อนุปริญญาหรือเทียบเท่า (ปวส.) ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

1.2 ข้อมูลสภาพสังคมของเกษตรกร

- 1) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน คน
- 2) การขึ้นทะเบียนผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ (ทบ.1)
- ไม่ขึ้น ทบ.1 ขึ้น ทบ.1
- 3) ประสบการณ์การเลี้ยงปลา
- ไม่มีประสบการณ์ มีประสบการณ์ ปี
- 4) การเข้ารับการอบรมด้านการเลี้ยงปลากับศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี
- ไม่เคยเข้ารับการอบรม
- เคยเข้ารับการอบรม จำนวน.....ครั้ง

1.3 ข้อมูลสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร

- 1) จำนวนแรงงานในการเลี้ยงสัตว์น้ำ คน
- 2) การประกอบอาชีพ
- 2.1) อาชีพหลัก (ตอบได้เพียง 1 ข้อ)
- รับราชการ ธุรกิจส่วนตัว
- ค้าขาย พนักงานบริษัท/โรงงาน
- รับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม
- อื่น ๆ (ระบุ)
- 2.2) อาชีพรอง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ไม่มีอาชีพรอง ค้าขาย
- รับจ้างทั่วไป เกษตรกรรม
- อื่น ๆ (ระบุ)

- 3) รายได้ของครัวเรือนทั้งหมด.....บาท/ปี
- 4) รายได้จากการเลี้ยงสัตว์น้ำ.....บาท/ปี
- 5) วัตถุประสงค์ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ
- เลี้ยงแบบยังชีพ เลี้ยงเชิงพาณิชย์ เลี้ยงเพื่อสันตนาการ
- 6) รูปแบบการเลี้ยงสัตว์น้ำ
- เลี้ยงในบ่อดิน เลี้ยงในบ่อซีเมนต์ เลี้ยงในกระชัง อื่นๆ (ระบุ).....
- 7) แหล่งเงินทุนที่ใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ทุนตนเอง
- กู้ยืม
- ครอบครัว/ญาติ พี่น้อง ธกส. / ธนาคารพาณิชย์
- สหกรณ์/ กองทุน กู้นอกระบบ
- 8) กรรมสิทธิ์ในที่ดินทำการเกษตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ที่ดินตนเอง จำนวนพื้นที่.....ไร่
- ที่ดินของครอบครัว จำนวนพื้นที่.....ไร่
- เช่าที่ดิน จำนวนพื้นที่.....ไร่
- 9) สภาพหนี้สินที่เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ
- ไม่มีหนี้สิน มีหนี้สิน จำนวน.....บาท

ตอนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ของเกษตรกร

ตอนที่ 2.1 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องตามความรู้ด้านการเลี้ยงปลาและความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

ประเด็น	ถูก	ผิด
2.1.1 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำ		
1. การสร้างอาหารธรรมชาติในช่วงแรกของการอนุบาลสัตว์น้ำจะเพิ่มอัตราการรอดของสัตว์น้ำและเป็นการลดต้นทุนค่าอาหาร	✓	
2. น้ำที่เข้าบ่อเลี้ยงถ้ามีการกรองด้วยมุ้งสีฟ้าจะช่วยป้องกันโรคแบคทีเรียในสัตว์น้ำได้		✓
3. สามารถใช้เกลือแกงในการลดความเครียดของสัตว์น้ำได้	✓	

ประเด็น	ถูก	ผิด
4.สามารถใช้อยาปฏิชีวนะของคนในการรักษาโรคสัตว์น้ำได้		✓
5.ถ้าพบสัตว์น้ำป่วยให้รีบแยกออกจากบ่อเลี้ยงทันที	✓	
6.ในช่วงที่อากาศหนาวเย็นควรปรับลดปริมาณอาหารที่ให้อัตราลดลง	✓	
7.การให้อาหารสัตว์น้ำควรให้ในปริมาณคราวละมากๆ เพื่อให้สัตว์น้ำกินอิ่ม		✓
8.โดยทั่วไปแล้วการใช้จุลินทรีย์หรือ EM ประมาณ 30 – 50 ลิตรต่อ 1 ไร่ สามารถควบคุมคุณภาพน้ำในบ่อเลี้ยงให้มีคุณภาพที่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ	✓	
9.การขนส่งและลำเลียงพันธุ์สัตว์น้ำควรทำในช่วงเวลาเย็น กลางคืน หรือตอนเช้า หรือลำเลียงโดยใช้รถยนต์ที่มีเครื่องปรับอากาศ จะช่วยให้อัตราการรอดเพิ่มขึ้น	✓	
10.การเติมยาเหลืองในน้ำที่ใช้ลำเลียงสัตว์น้ำจะช่วยลดอัตราการเผาผลาญพลังงานระหว่างการลำเลียง		✓
2.1.2 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ		
1.กรมประมงจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำให้เกษตรกรผ่านงานเงินทุนหมุนเวียนฯ	✓	
2.เกษตรกรมาซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์ฯ ได้ทุกวัน ทุกเวลา		✓
3.ศูนย์ฯ มีลูกพันธุ์สัตว์น้ำทุกชนิดจำหน่าย		✓
4.ราคาจำหน่ายลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์ฯ เป็นไปตามประกาศกรมประมง	✓	
5.ท่านสามารถจองลูกพันธุ์สัตว์น้ำผ่านช่องทางออนไลน์หรือโทรศัพท์ได้	✓	
6.ศูนย์ฯ รับชำระเงินค่าพันธุ์สัตว์น้ำผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์เท่านั้น	✓	
7.สัตว์น้ำที่จำหน่ายในงานเงินทุนหมุนเวียนฯ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วทุกครั้ง	✓	
8.ศูนย์ฯ มีพันธุ์สัตว์น้ำที่ผ่านการปรับปรุงพันธุ์แล้วจำหน่าย	✓	
9.งานเงินทุนหมุนเวียนฯ นอกจากมีพันธุ์สัตว์น้ำจำหน่ายแล้วยังมีการจำหน่ายอาหารเม็ดสำเร็จรูปสำหรับสัตว์น้ำให้เกษตรกรด้วย		✓
10.ถ้าพบปัญหาลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่ซื้อไปมีอาการป่วย หรือตายโดยมีสาเหตุมาจากพันธุ์สัตว์น้ำ เกษตรกรสามารถแจ้งศูนย์ฯ เพื่อขอรับสัตว์น้ำชดเชยตามจำนวนที่เสียหายได้	✓	

ตอนที่ 2.2 แหล่งความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ท่านคิดว่าเป็นระดับการได้รับความรู้จากแหล่งความรู้
เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์น้ำและการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

5 = ได้รับความรู้มากที่สุด

4 = ได้รับความรู้มาก

3 = ได้รับความรู้ปานกลาง

2 = ได้รับความรู้น้อย

1 = ได้รับความรู้น้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.2.1 สื่อบุคคล					
1.เจ้าหน้าที่ประมงเมื่อท่านมาที่ศูนย์					
2.เจ้าหน้าที่ประมงที่ไปในพื้นที่					
3.เจ้าหน้าที่หน่วยงานรัฐอื่นๆ					
4.ประมงอาสา					
5.ปราชญ์ชาวบ้าน					
6.เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการขายของบริษัทเอกชน					
7.เพื่อนบ้านในชุมชน					
8.ร้านขายอาหารสัตว์/เวชภัณฑ์สัตว์					
2.2.2 สื่อกลุ่ม					
1.การประชุม					
2.การอบรม					
3.การสัมมนา					
4.การศึกษาดูงาน					
2.2.3 สื่อสิ่งพิมพ์					
1.เอกสารแผ่นพับ					
2.โปสเตอร์					
3.หนังสือ/วารสาร					

ประเด็น	ระดับการได้รับความรู้				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
2.2.4 สื่อมวลชน					
1.โทรทัศน์					
2.วิทยุกระจายเสียง					
3.หอกระจายข่าวชุมชน					
4.วีดิทัศน์					
2.2.5 สื่อออนไลน์					
1.เว็บไซต์					
2.เฟซบุ๊ก					
3.ไลน์					
4.ยูทูป					
5.ติ๊กต็อก					

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจและความต้องการสั้วน้ำของเกษตรกร

ตอนที่ 3.1 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความพึงพอใจของท่านมากที่สุด

5 = พึงพอใจมากที่สุด 4 = พึงพอใจมาก 3 = พึงพอใจปานกลาง

2 = พึงพอใจน้อย 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

ปัจจัย	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.1.1 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ					
1.เจ้าหน้าที่พูดจาสุภาพ อธิบายดี					
2.การแต่งกายของเจ้าหน้าที่มีความสุภาพ เหมาะสมกับการปฏิบัติงาน					

ปัจจัย	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.เจ้าหน้าที่บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม					
4.เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้วยความรวดเร็ว เอาใจใส่					
5.เจ้าหน้าที่ตอบข้อซักถามได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง					
3.1.2 ด้านกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการ					
1.ระยะเวลาในการดำเนินการ					
2.มีการจัดทำแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการแจ้งไว้ชัดเจน					
3.การให้บริการดำเนินการตามขั้นตอน					
4.ขั้นตอนการจองพันธุ์สัตว์น้ำไม่ยุ่งยาก ไม่ซับซ้อน					
5.วิธีการชำระเงินสะดวก ไม่ยุ่งยาก					
3.1.3 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1.สถานที่จอดรถสะดวก มีเพียงพอ					
2.ป้ายแสดงจุดให้บริการชัดเจน					
3.มีพื้นที่นั่งรอรับบริการ					
4.ความสะอาดของสถานที่ให้บริการ					
5.มีสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ให้บริการ เช่น บริการน้ำดื่ม หนังสือ					
3.1.4 ด้านคุณภาพการให้บริการ					
1.มีการให้บริการตามลำดับคิวผู้มารับบริการ					
2.ความถูกต้องของสินค้าที่ได้รับ					
3.ความถูกต้องของเอกสารการชำระเงิน					
4.การให้คำแนะนำเกี่ยวกับชนิดพันธุ์ และการเลี้ยงสัตว์น้ำ					

ปัจจัย	ระดับความพึงพอใจ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
5.มีการประชาสัมพันธ์ช่องทางการติดต่อที่ชัดเจน เข้าใจง่าย					

ตอนที่ 3.2 ความต้องการสัตว์น้ำและการรับบริการของเกษตรกร

3.2.1 ความต้องการสัตว์น้ำของเกษตรกร

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความต้องการของท่าน

- 1) ชนิดสัตว์น้ำที่ต้องการซื้อ (ระบุได้มากกว่า 1 ชนิด)

☐ ปลากะโห้	☐ ปลาดูเพียนขาว	☐ ปลาดูเพียนทอง
☐ ปลาเทโพ	☐ ปลานิล	☐ ปลาบ้า
☐ ปลายี่สกไทย	☐ ปลายี่สกเทศ	☐ ปลาสรวย
☐ ปลาอังก	☐ ปลาสรวยงาม (ระบุ)	
☐ สัตว์น้ำอื่น ๆ (ระบุ)		
- 2) เหตุผลที่มาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ ใกล้เคียงบ้าน
☐ มีคนแนะนำมา ทราบข้อมูลจาก.....
☐ ราคาถูกพันธุ์สัตว์น้ำดีกว่าที่อื่น
☐ ลูกพันธุ์สัตว์น้ำแข็งแรง
☐ อื่นๆ (ระบุ).....
- 3) ท่านได้รับพันธุ์สัตว์น้ำตามชนิดและจำนวนที่ต้องการหรือไม่

☐ ชนิดและจำนวนไม่ตรงกับความต้องการ ชนิดสัตว์น้ำและจำนวนสัตว์น้ำที่ต้องการคือ.....
☐ ได้สัตว์น้ำในชนิดและจำนวนตามที่ต้องการ
- 4) สัตว์น้ำที่ซื้อไปมีความแข็งแรง

☐ ไม่ทราบ เนื่องจากมาซื้อครั้งแรก
☐ ไม่แข็งแรง มีอัตราการรอด.....เปอร์เซ็นต์
☐ แข็งแรง มีอัตราการรอด.....เปอร์เซ็นต์

- 5) สัตว์น้ำที่ซื้อ มีขนาดตรงตามความต้องการ
- ไม่ตรงตามความต้องการ (ระบุ).....
- ตรงตามความต้องการ
- 6) ราคาสัตว์น้ำตามประกาศราคาของกรมประมงเหมาะสมหรือไม่
- ไม่เหมาะสม ระบุ为什么不เหมาะสมอย่างไร.....
- เหมาะสม
- 7) คุณภาพในการบรรจุสัตว์น้ำ
- ไม่เหมาะสม ระบุปัญหาที่พบ.....
- เหมาะสม

ตอนที่ 3.2.2 การรับบริการของเกษตรกร

- 1) จำนวนสัตว์น้ำที่มาซื้อแต่ละครั้ง.....ตัว
- 2) ความถี่ในการซื้อพันธุ์สัตว์น้ำเพื่อนำไปเลี้ยง.....ครั้งต่อปี
- 3) ท่านซื้อพันธุ์สัตว์น้ำจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี ฟาร์มเพาะพันธุ์ของเอกชน
- ฟาร์มเพาะพันธุ์ของมหาวิทยาลัย ฟาร์มเพาะพันธุ์ของ
- เกษตรกร
- นำเข้าจากต่างประเทศ อื่น ๆ
- (ระบุ).....
- 4) ความถี่ในการมาซื้อพันธุ์สัตว์น้ำที่ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี
- ซื้อครั้งแรก ซื้อมากกว่า 1 ครั้ง/เดือน
- ซื้อเดือนละ 1 ครั้ง ซื้อ 2-3 เดือน/ครั้ง
- ซื้อปีละ 2 ครั้ง ซื้อปีละ 1 ครั้ง
- ซื้อมากกว่าปีละ 1 ครั้ง

ตอนที่ 3.3 ความต้องการในการส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับความต้องการของท่านมากที่สุด

5 = ต้องการมากที่สุด 4 = ต้องการมาก 3 = ต้องการปานกลาง

2 = ต้องการน้อย 1 = ต้องการน้อยที่สุด

ปัจจัย	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.3.1 ด้านความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ					
1.วิธีการเตรียมบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ					
2.วิธีการอนุบาลสัตว์น้ำ					
3.การจัดการคุณภาพน้ำระหว่างการเลี้ยง					
4.การสร้างอาหารธรรมชาติในบ่อเลี้ยงสัตว์น้ำ					
5.การผลิตอาหารสัตว์น้ำใช้ในฟาร์มเพื่อลดต้นทุนการผลิต					
6.การจัดการสุขภาพสัตว์น้ำระหว่างการเลี้ยง					
7.เทคโนโลยีในการเพิ่มผลผลิตสัตว์น้ำ					
3.3.2 ด้านการวางแผนการผลิตและจำหน่าย					
1.ชนิดสัตว์น้ำที่ตลาดมีความต้องการในแต่ละช่วงเวลา					
2.ปริมาณสัตว์น้ำที่ตรงกับความต้องการของตลาด					

ปัจจัย	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
3.ช่องทางการจำหน่ายผลผลิต					
4.การแปรรูปผลผลิตสัตว์น้ำเพื่อเพิ่มมูลค่า					
5.การจัดตั้งกลุ่ม/สหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ					
3.3.3 ด้านปัจจัยการผลิต					
1.แหล่งลูกพันธุ์สัตว์น้ำที่มีคุณภาพ					
2.สัตว์น้ำที่มีการปรับปรุงพันธุ์ให้มีอัตราการเจริญเติบโตดีขึ้น					
3.แหล่งจำหน่ายอาหารสัตว์น้ำ					
4.บริการตรวจวินิจฉัยโรคสัตว์น้ำ					
5.บริการตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำ					
3.3.4 ด้านวิธีการส่งเสริมการเลี้ยง					
การส่งเสริมแบบรายบุคคล					
1.เจ้าหน้าที่ไปพบปะเกษตรกรที่บ้าน/ฟาร์มเลี้ยง					
2.การนัดหมายไปพบเจ้าหน้าที่					
3.การให้คำแนะนำผ่านทางโทรศัพท์หรือระบบออนไลน์ต่างๆ					
การส่งเสริมแบบกลุ่ม					
1.การจัดฝึกอบรม/สัมมนา					
2.การจัดศึกษาดูงาน					
3.การจัดเวทีประชุม					
การส่งเสริมแบบสื่อสิ่งพิมพ์					
1.การจัดทำเอกสารเผยแพร่ผ่านพับ คู่มือ					
2.การจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์					

ปัจจัย	ระดับความต้องการ				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
การส่งเสริมแบบมวลชน					
1.การจัดทำคลิปเผยแพร่ทาง ออนไลน์ช่องทางต่างๆ					
2.การจัดนิทรรศการในงานต่างๆ					
3.การประชาสัมพันธ์ผ่านโทรทัศน์ วิทยุ วิทยุชุมชน หอกระจายเสียง					

ตอนที่ 4 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำและข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียน
ฯ

ตอนที่ 4.1 ปัญหาในการเลี้ยงสัตว์น้ำของเกษตรกร

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับปัญหาของท่านมากที่สุด

5 = มากที่สุด

4 = มาก

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
4.1.1 ด้านการเลี้ยง					
1.พื้นที่เลี้ยงไม่เหมาะสม					
2. ปริมาณน้ำที่ใช้ในการเลี้ยงไม่เพียงพอ คุณภาพน้ำไม่เหมาะสม					
3.ขาดแหล่งซื้อลูกพันธุ์สัตว์น้ำ					
4.ขาดความรู้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำ					
5.ขาดความรู้ในการป้องกันและรักษาโรคสัตว์น้ำ					
6.ขาดความรู้ในการจัดการคุณภาพน้ำ ระหว่างการเลี้ยง					

ประเด็นปัญหา	ระดับความรุนแรงของปัญหา				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
7.ขาดความรู้ด้านอาหารสัตว์น้ำและปริมาณการให้อาหารที่เหมาะสม					
4.1.2 ด้านต้นทุนการเลี้ยง					
1.ต้นทุนค่าพันธุ์สัตว์น้ำมีราคาสูง					
2.ต้นทุนค่าอาหารสัตว์น้ำมีราคาสูง					
3.ไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีด้านการเลี้ยงสัตว์น้ำ					
4.ขาดแคลนแรงงานในการเลี้ยงปลา					
4.1.3 ด้านผลผลิตและตลาด					
1.ไม่มีแหล่งจำหน่ายผลผลิตสัตว์น้ำ					
2.ราคาผลผลิตตกต่ำ					
3.โดนกดราคาโดยพ่อค้าคนกลาง/คนจับปลา					
4.คุณภาพผลผลิตไม่ตรงกับความต้องการของตลาด					
5.ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อจำหน่าย					
4.1.4 ด้านการส่งเสริม					
1.ติดต่อเจ้าหน้าที่ของศูนย์ฯได้ไม่สะดวก					
2.การจัดอบรม ประชุม สัมมนา มีจำนวนจำกัด					
3.การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในการเลี้ยงสัตว์น้ำทำได้ยาก					

ตอนที่ 4.2 ข้อเสนอแนะของเกษตรกรต่อการดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนฯ

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

5 = มากที่สุด

4 = มาก

3 = ปานกลาง

2 = น้อย

1 = น้อยที่สุด

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มากที่สุด (5)
4.2.1 ด้านการเลี้ยง					
1.ควรมีการเพิ่มเจ้าหน้าที่ในการออกเยี่ยมเกษตรกรเพื่อให้คำแนะนำการเลี้ยงได้ทั่วถึงมากขึ้น					
2.ควรเพิ่มช่องทางหรือความถี่ในการแจ้งเตือน เฝ้าระวังภัยธรรมชาติต่างๆ ให้เกษตรกร					
3.ควรมีบริการหลังการจำหน่าย เช่น การวิเคราะห์คุณภาพน้ำ การให้คำแนะนำในการป้องกันและรักษาโรค ให้เพิ่มมากขึ้น					
4.2.2 ด้านต้นทุนการเลี้ยง					
1.ควรมีการจัดอบรมให้ความรู้ด้านอาหารธรรมชาติเพื่อลดต้นทุนให้เกษตรกร					
2.ควรมีการส่งเสริมหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเลี้ยงสัตว์น้ำเพื่อลดต้นทุนการผลิต					
4.2.3 ด้านผลผลิตและตลาด					
1.ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลชนิดและปริมาณสัตว์น้ำที่ตลาดมีความต้องการ เป็นข้อมูลให้เกษตรกรในการวางแผนการผลิต					

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ กษ ๐๕๑๕.๒/ พิเศษ

กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด
กรมประมง
จตุจักร ลาดยาว กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน หัวหน้ากลุ่มงานนโยบาย แผนงานและติดตามผล สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการบริหารเงินทุน
หมุนเวียนในการผลิตพันธุ์ปลา พันธุ์กุ้ง และพันธุ์สัตว์น้ำอื่นๆ (คุณสุจิตรา วรรณพัฒน์)

สิ่งที่ส่งมาด้วย	๑. วิทยานิพนธ์บทที่ ๑	จำนวน ๑ ชุด
	๒. แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย	จำนวน ๑ ชุด
	๓. แบบประเมินผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	จำนวน ๑ ชุด

ด้วยข้าพเจ้านางอัญชลี นงคั่นวล ปัจจุบันทำงานในตำแหน่ง นักวิชาการประมงชำนาญการ
พิเศษ กลุ่มวิชาการ กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด และกำลังศึกษาในระดับมหาบัณฑิต สาขา
วิชาส่งเสริมการเกษตร วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช โดยอยู่ระหว่าง
ดำเนินการทำวิจัยเพื่อการทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจของเกษตรกรต่อการ
ดำเนินงานเงินทุนหมุนเวียนในการผลิตพันธุ์สัตว์น้ำของศูนย์วิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืดราชบุรี”

ข้าพเจ้าจึงขอความอนุเคราะห์ท่านซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ข้าพเจ้า
กำลังดำเนินการวิจัย เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยเพื่อหาความเที่ยงตรง (IOC : Index of
item objective congruence) ของแบบสัมภาษณ์ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นางอัญชลี นงคั่นวล)

นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางอัญชลี นงค์นวล
วัน เดือน ปี เกิด	27 สิงหาคม 2521
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (ประมง) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
สถานที่ทำงาน	กองวิจัยและพัฒนาการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด กรมประมง กรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	นักวิชาการประมงชำนาญการพิเศษ

